

N:o 52.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Mars 1874, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående åtskilliga skogsväsendet rörande frågor; Gifven Stockholms Slott den 20 Mars 1874.

På derom af 1868 års Riksdag framställd begäran uppdrog Kongl. Maj:t den 18 Juni samma år åt en komité att afgifva förslag till ordnande af de norrländska skogsförhållandena. Till fullgörande af detta uppdrag har komitén den 21 December 1870 till Kongl. Maj:t inkommit med ett sakrikt och omfattande betänkande, innehållande jemväl förslag till en särskild skogsordning för Norrbottens, Vesterbottens, Vester-Norrlands, Jemtlands och Gefleborgs län, hvilket förslag komitén ansett kunna åtminstone i dess väsendtligaste delar tillämpas äfven för Kopparbergs län; och har öfver komiténs berörda betänkande och förslag Skogsstyrelsen den 11 November 1872 afgifvit underdånigt utlåtande.

Vidare och sedan Landtbruksakademien i April 1870 inkommit med en framställning angående behöfligheten af lagstiftning för de enskilda skogarne och de grunder hvarå en dylik lagstiftning borde byggas, hafva, på nådig befallning, ej mindre rikets samtliga landsting med undantag af det i Gotlands län, för hvilket redan finnes en särskild lagstiftning uti ifrågavarande hänseende, än ock Skogsstyrelsen deröfver afgifvit underdåniga yttranden.

Och slutligen har Kongl. Maj:t från olika länsstyrelser och landsting m. fl. fått, rörande skogshushållningen och lagstiftningen derom, emottaga en mängd fram-

ställningar, innefattande glädjande bevis om det lifliga intresse, hvarmed detta för landet så viktiga ämne numera omfattas.

Kongl. Maj:t, som ansett sig böra öfver en del af sistnämnda framställningar inhemta utlåtande dels från General-tullstyrelsen och dels från Skogsstyrelsen, har låtit de öfriga framställningarne sig föredragas i sammanhang med skogskomiténs betänkande; och ehuru Kongl. Maj:t dervid funnit sig icke kunna i dess helhet gilla det förslag till en särskild skogsordning för Norrland, som komitén framställt, hafva likväl, på sätt närmare inhemtas af härvid bilagda utdrag af det vid tillfället inför Kongl. Maj:t förda protokoll i finansärenden, många af komitén förordade bestämmelser ansetts böra godkännas, jemte det såväl komiténs förslag som de hos Kongl. Maj:t gjorda framställningarne gifvit anledning till att nu gällande skogslagstiftning blifvit i flera viktiga delar underkastad ett förnyadt öfvervägande och att dervid åtskilliga förslag till nya föreskrifter eller till ändring i de hittills varande framkommit, af hvilka några härmed af Kongl. Maj:t framläggas till pröfning af Riksdagen.

Hvad först de *allmänna* skogarne angår, så anser Kongl. Maj:t det icke kunna förnekas, att den omskapning af derom gällande lagstiftning, som egt rum under 1865 och derefter följande år, i allmänhet visat sig ändamålsenlig och medfört goda frukter, på samma gång det dock måste erkännas att med fortbyggande på den lagda grunden ännu mycket återstår att uträtta, innan hushållningen å de nämnda skogarne blir i alla afseenden så god som skäligen kan önskas.

I främsta rummet gäller detta om de talrika och till en del mycket värdefulla skogar, som tillhöra militie- och ecklesiastika boställen hvilka skogar, enligt uppgifter från olika håll, mångenstädes befinna sig i ett mindre vårdadt skick. Kongl. Maj:t finner det derföre vara synnerligen angeläget att hushållsplaners upprättande för dessa skogar och deras indelande till ordnad hushållning såvidt möjligt påskyndas. Sådant skulle dock medföra betydliga kostnader, hvartill det hufvudsakligen för andra ändamål afsedda reservationsanslaget till skogsväsendet, äfven om det erhåller den af Kongl. Maj:t hos Riksdagen äskade förhöjning icke kan anses ensamt lemna erforderlig tillgång. Dessutom och då statsverket icke erhåller någon del af dessa skogars afkastning, synes det ifrågavarande anslaget icke gerna böra för dem annorlunda än *förskottsvis* anlitas, och det blir då fråga om huru dylika förskott skola återgäldas. I sådant afseende stadgas i § 32 af Kongl. förordningen den 29 Juni 1866, angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket, att till gäldande af så beskaffade förskott af allmänna medel skola i främsta rummet användas försäljningsmedlen för det virke, som vid skogsindelningen fälles i mätnings- och skifteslinierna och att, om dessa medel ej förslå, bristen skall efterhand fyllas genom skogens år,liga afkastning utöfver boställshafvarens husbehof samt kostnaderna för skogens bevak-

ning och skötsel. Vid skogar af större betydhet möter således ingen svårighet för förskottets återgäldande, men vid mindre skogar, hvilkas afkastning icke lemnar något öfverskott öfver husbehofvet och förvaltningskostnaden, finnes dertill icke någon tillgång, och författningen stadgar ingenstädes att den ena boställsskogens öfverflödiga tillgång skall uti ifrågavarande eller andra hänseenden användas till fyllande af den andras brist.

Väl anser Kongl. Maj:t intet hinder förefinnas för ett regementes boställsdirektion att till bekostande af ordnad skogshushållnings införande å ett regementet anslaget beställa använda medel, hvilka såsom afkastning af ett samma regemente tillhörigt annat boställes skog till direktionen influtit, på sätt ock synes vara åsyftadt med den i § 22 af 1866 års skogsordning lemnade antydning om fall, då dylik kostnad af boställsdirektion utbetalas, och denna utväg synes derföre utan förnärmande af någons rätt kunna vid behof genom ett formligt påbud för ändamålet anlitas, så mycket hellre som ett sålunda utbetaldt belopp icke skulle vara för regementets löntagare förloradt utan antagligen komma att mer än återbetala sig genom en ökad afkastning af skogen.

Men då för ett skyndsamt ernående af det åsyftade målet, eller ordnad skogshushållnings införande å boställsskogarne, erfordras att större summor på en gång eller inom en jembörelsevis kortare tidrymd utbetalas, hvilkas godtgörande först i en mer eller mindre aflägsen framtid kan förväntas, och den nämnda utvägens anlitage i någon större utsträckning följaktligen skulle af den nuvarande generationens löntagare fordra dryga uppoffringar, hvaraf icke de utan först en kommande generation finge skörda någon fördel, har Kongl. Maj:t varit betänkt på en annan utväg, hvarigenom, utan intrång i den årliga afkastning af boställsskogarne, som kan anses vara nuvarande löntagare författningsenligt tillförsäkrad, och derjemte utan statsverkets betungande med nya anslag, det ifrågavarande ändamålet skulle kunna vinnas.

1866 års skogsordning stadgar i § 24 att, intilldess ordnad hushållning blifvit å boställsskog införd, boställshafvaren endast eger begagna skogen till husbehof, der han ej personelt erhållit vidsträcktare rätt; att, sedan ordnad hushållning blifvit å skogen införd, boställshafvaren, om skogen bibehålles under hans vård, kan få åtnjuta ända till halfta behållna afkastningen utöfver husbehofvet, och att den behållna afkastning af skogen, som ej tillfaller boställshafvaren, vid militieboställen disponeras af vederbörande boställsdirektion och vid ecklesiastika boställen användes i öfverensstämmelse med Kongl. förordningen den 11 Juli 1862 till bidrag vid reglerande af presterskapets inkomster.

Det synes Kongl. Maj:t vara tydligt att med den behållna afkastning, som härigenom tillagts dels boställshafvaren och dels vederbörande boställsdirektion eller prestlöneregleringsfonden, måste, på sätt ock §:n i allmänhet lärar blifvit tolkad, förstås den årliga afkastning, som i enlighet med fastställd hushållsplan kan år efter år med

större eller mindre, dock föga skiljaktiga belopp komma att öfverstiga samma års kostnader för skogens skötsel och förvaltning.

Men då, enligt såväl 1805 års skogsordning som 1836 års militieboställsordning, det varit boställshafvare förbjudet att, utom i särskildt medgifna undantagsfall, begagna skogen till annat än husbehof, och detta förhållande enligt 1866 års skogsordning, på sätt nyss är nämnt, ännu fortfar i afseende på alla de boställsskogar, hvarå ordnad hushållning icke är införd, så har deraf blifvit en följd, att många boställen finnas med sparad och fullmogen skog, hvarå den första åtgärd, som för ordnad hushållnings införande erfordras, är afverkning af de träd, som icke längre stå sig sjelfva till nytta men väl andra till skada och som, om de få qvarstå, årligen förlora i värde. Tillgodogörande af sådana från förgångna tider sparade skogstillgångar kan stundom inbringa ganska betydliga belopp.

Då nu enligt de före utfärdandet af 1866 års skogsordning gällande författningar hvarken regementenas boställsdirektioner och prestlöneregleringsfonden hade någon rätt till inkomst af boställernas skogar, såvidt den icke innefattades i det betingade arrendet för de boställen, som voro utarrenderade, eller boställshafvaren i regeln hade annan rätt än till husbehofvet, samt den behållna afkastning af boställsskogarne, som först genom nämnda skogsordning blef boställsdirektionerna, prestlöneregleringsfonden och boställshafvarne tillagd, såsom ofvan är nämnt, endast afsåg den reguliera årliga afkastning, som skogarne efter fastställd hushållningsplan lemna, så synas hvarken berörda direktioner eller löneregleringsfond eller boställshafvare kunna hafva något författningsenligt anspråk på omförmälda vid skogarnes indelande derå befintliga behållningar af moget virke, hvilka egentligen utgöra besparad afkastning för en redan förfluten tid, och desamma följaktligen kunna utan ingrepp i någons rätt användas till befrämjande af ordnad skogshushållning ej blott å de boställen, hvarå behållningarne uppstått, utan äfven å andra, tillhörande den stat eller tjenstemannakorps, till hvilken de förnämnda boställena äro anslagna.

Dylika behållningar å ecklesiastika boställen skulle således kunna användas till förmån för andra ecklesiastika boställen; dervid bör dock undantag göras för de behållningar af ifrågavarande slag, som uppstått å ecklesiastika boställen af frälse- eller skattenatur, hvilka blifvit af menigheter eller enskilde till sitt ändamål anslagna, och hvilkas afkastning icke gerna lärer kunna användas till förmån för andra församlingar än dem, boställena tillhöra. Vidare bör, innan de virkesbehållningar, som å öfriga ecklesiastika boställen uppstått, användas till förmån för andra dylika boställen, derifrån billigtvis afdragas hvad församlingen deraf möjligen kan behöfva till egen kyrko- eller prestgårdsbyggnad.

Beträffande militieboställena så måste dessa visserligen, enligt hittills gällande grunder, betraktas såsom anslagna, icke till arméen i sin helhet, utan till särskilda regementen eller korpsar, hvaraf åter borde följa, att de skogsbesparingar, som å ett sådant boställe uppstått, icke skulle kunna användas till förmån för andra boställen

än dem, som tillhöra samma regemente eller korps. Men då genom ett strängt fasthållande af denna grundsats det åsyftade målet endast ganska ofullständigt skulle vinnas, emedan det är otvifvelaktigt att, under det somliga regementens och korpsers boställen hafva öfverflöd på den slags tillgång, hvarom nu är fråga, andras deremot alldeles sakna sådan men hafva stort behof af åtgärder till skogens upphjelpande, så anser Kongl. Maj:t det böra stadgas, att de tillgångar af omförmälda beskaffenhet, som å militieboställen förefinnas, må, sedan behofvet deraf till främjande af en förbättrad skogshushållning å de boställen, som tillhöra samma regemente eller korps, blifvit fylldt, användas i enahanda afseende till förmån för andra militieboställen i allmänhet. Att staten, som anslagit boställena, också är befogad att meddela ett dylikt stadgande, hvarigenom ingen enskild löntagares rätt skulle förnärmis, synes Kongl. Maj:t vara uppenbart, men då dels sådant kan anses innebära någon rubbning i de bestämmelser, hvarunder boställena ursprungligen blitvit till vissa regementen eller korpsers anslagna, och dels möjligheten att för ett skyndsamt åstadkommande af ordnad hushållning å såväl ecklesiastika som militära boställen anlita den nu ifrågasatta utvägen i allmänhet beror på en tolkning af den på Rikets Ständers beslut vid 1863 års riksdag grundade § 24 i 1866 års skogsordning, har Kongl. Maj:t icke velat i ämnet besluta utan Riksdagens medverkan.

Kongl. Maj:t föreslår således att inflytande försäljningsmedel för de besparade tillgångar af växande eller vindfäld skog, som vid uppgörande af planer för införande af ordnad hushållning å skogar, tillhörande militieboställen eller sådana ecklesiastika boställen, hvilka ej visas utgöra någon viss församlings enskilda egendom, derå förefinnas och omedelbart eller inom den närmaste framtiden måste för att ej lida eller föranleda skada tillgodogöras, men icke kunna anses tillhöra skogens reguliera årliga afkastning efter den ordnade hushållningens vidtagande eller, hvad ecklesiastika boställen angår, erfordras till kyrko- eller prestgårdsbyggnad inom församlingen må, utan att ingå till vederbörande boställsdirektion eller prestlöneregleringsfonden och i den mån de icke behöfvas till utgifter för skogsindelning eller skogsodlingsarbeten å de skogar, hvarifrån de härröra, af Kongl. Maj:t disponeras till bekostande af skogsindelning och erforderliga skogsodlingsarbeten å andra boställsskogar eller till ersättande af dertill möjligen från anslaget till skogsväsendet lemnade förskott, allt dock med iakttagande deraf att dylika medel användas, de som erhållits från militieboställsskogar endast till förmån för andra militieboställen, företrädesvis sådana, som tillhöra samma regemente eller korps, och de, som erhållits från ecklesiastika boställen, endast till förmån för andra ecklesiastika boställen.

Ett annat slag af allmänna skogar, som också, för beredande deråt af en ändamålsenlig skötsel, synes Kongl. Maj:t påkalla särskilda åtgärder, utgöres af de skogar, som i de norra orterna blifvit mot skogsränta upplåtna åt sågverk i ersättning för privilegierad stockfångst. Från sådana skogar, har Kronan icke förbehållit sig rätt till någon afkastning, och sågverksegaren eger endast att årligen efter utsyning af skogstjensteman erhålla det åt sågverket privilegierade trädantal, som skogen vid dess utbrytning beräknats kunna lemna, hvarjemte i Kongl. brefvet den 29 Maj 1852 stadgades, att, om i framtiden utrönes att genom omsorgsfull vård och ordnad hushållning skogen så förökats att den med sitt fulla bestånd medgifver årlig fällning af ett större antal träd, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle ega att gifva tillstånd till högre afverkning. Genom Kongl. brefvet den 21 December 1865 har Kongl. Maj:t förbehållet Sig att sjelf bestämma på hvilka villkor en sådan förökad afverkning må kunna medgifvas och att fastställa en deremot svarande förhöjning i afgifterna till Kronan. För att en sågverksegare skall kunna få disponera öfver den afkastning af hans stockfångst-skog, som öfverstiger det vid utbrytningen beräknade trädantalet fordras således enligt nu gällande bestämmelser, att han derom gör särskild ansökning hos Kongl. Maj:t och, om ansökningen bifalles, erlägger den betalning Kongl. Maj:t bestämmer.

Under sådana omständigheter kan det ej skäligen förväntas, att en sågverksegare skall finna det för sig synnerligen angeläget att till uppdrifvande af skogens afkastning bekosta dess indelning och vidtagande derå af öfriga åtgärder, som till en rationel skogshushållning höra. Detta förhållande har ock föranlett den Norrländska skogskomitén att till beredande för sågverksegaren af ett nu saknadt motiv till införande af ordnad skogshushållning föreslå, att den sågverksegare, hvilken på egen bekostnad låter för sin stockfångstskog uppgöra ordentlig hushållningsplan, som af Skogsstyrelsen fastställles, må ega att utan särskild afgift till Kronan behålla det gallringsvirke, som vid planens tillämpning finnes kunna tagas utan skada för skogen; Och har Skogsstyrelsen funnit detta förslag förtjena afseende, såvidt ej sågverksegare skulle kunna tillförbindas att under alla förhållanden bekosta skogsindelning å utbrutna stockfångstområden och att iakttaga dervid upprättade hushållningsplaner.

Kongl. Maj:t, som delar komiténs och Skogsstyrelsens åsigt om vigten af att de utbrutna stockfångstskogarne varda till ordnad hushållning indelade, men icke kan med komitén antaga att någon sågverksegare endast genom utsigten till fri disposition af möjligen uppkommande gallringsvirke skall förmås att underkasta sig de med en sådan indelning förenade kostnader, utan att vida kraftigare medel äro för ändamålet erforderliga, finner det således böra ovilkorligen föreskrifvas, att indelningen skall ske samt att den sågverksegare, som åtager sig kostnaden såväl därför som för en i öfrigt ändamålsenlig vård af skogen, må utan särskild afgift erhålla all den ökade afkastning deraf, som genom dess af honom påkostade förbättrade vård kan uppkomma,

men att deremot den skogsegare, som undandrager sig gäldandet af denna kostnad, ock bör hafva förlorat all rätt att af sådan ökad afkastning komma i åtnjutande.

Kongl. Maj:t anser det således böra stadgas;

att Skogsstyrelsen skall draga försorg derom, att för hvarje mot skogsränta utbrutet stockfångstområde efter vetenskapliga grunder upprättas en ordentlig hushållningsplan, som af Skogsstyrelsen fastställles;

att tillsynen öfver planens behöriga efterföljd uppdrages åt vederbörande skogstjensteman, hvilken också fortfarande eger verkställa all utsyning och utstämpling å det utbrutna området;

att, derest områdets innehafvare underkastar sig att betala kostnaderna såväl för planens upprättande som för de förvaltningsåtgärder, hvilka af dess tillämpning blifva en följd, han utan någon annan afgift utöfver den vid områdets utbrytning bestämda skogsräntan än den i allmänhet föreskrifna utsyningskostnaden skall ega full och fri dispositionsrätt öfver områdets hela skogsafkastning, och

att, om deremot områdets innehafvare icke vill betala kostnaden för planen och deraf föranleda förvaltningsåtgärder, han utöfver det vid utbrytningen beräknade, honom enligt privilegierna tillkommande trädantalet ej må kunna erhålla annan öfverskottsafkastning än den, hvartill af honom redan före hushållningsplanens fastställande vidtagna åtgärder till skogsväxtens befrämjande kunna pröfvas hafva gifvit anledning, och denna endast på de vilkor och mot den förhöjning i afgiften, Kongl. Maj:t kan finna godt bestämma, men all annan öfverskottsafkastning af området för Kronans räkning försäljas.

Och som dessa bestämmelser innefatta ändring i nu gällande grunder för förvaltningen af utbrutna stockfångstskogar, hvilka måste anses tillhöra de Kronans egendomar, som omförmälas i 77 § Regeringsformen, så vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att samma bestämmelser jemväl för sin del godkänna.

Beträffande derefter de *enskilda* skogarne, hvilka för riket i allmänhet af den senare skogslagstiftningen lemnats alldeles ovidrörda, har Landtbruks-akademien, efter hushållnings-sällskapens hörande, uti sin ofvan omförmälda framställning, förmått sig dela den af 19 hushållnings-sällskap uttryckta mening, att en ändamålsenlig skötsel å enskilda skogar ej ensamt på öfvertygelsens väg stode att vinna, utan att lagstiftningen i sådant syfte måste träda imellan, dervid Akademien ansett det böra stadgas, att skogsegare skall vara skyldig att efter afverkning bereda återväxt, och att kontrollen häröfver skall utöfvas af någon myndighet inom kommunen.

Uti de yttranden, som de särskilda landstingen med undantag af Gotlands häröfver afgifvit, har åsigten om behöfligheten af lagstiftningens mellankomst för skogs-

återväxtens befrämjande blifvit med eller utan förbehåll biträdd af 11 landsting, nemligen af dem i Södermanlands, Wermlands, Westmanlands, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs och Skaraborgs län samt Calmar läns norra landstingsområde, hvartill sedermera kommit ett 12:te landsting, nemligen det i Westerbottens län, under det deremot de öfriga landstingen ansett en dylik mellankomst för närvarande icke behöfvas eller de i afseende derå ifrågasatta bestämmelserna icke vara lämpliga. Af de nämnda 12 landstingen hafva endast 8, nemligen de i Jönköpings, Blekinge, Elfsborgs, Skaraborgs, Wermlands, Westmanlands och Westerbottens län och Calmar läns norra landstingsområde, instämt i Landtbruks-akademiens förslag att kontrollen öfver de ifrågavarande bestämmelsernas efterlefnad skulle uppdragas åt någon kommunalmyndighet, hvaremot Hallands samt Göteborgs och Bohus läns landsting ansett skogstjenstemännen böra i kontrollens handhavande deltaga, och landstingen i Södermanlands och Kronobergs län afstyrkt dess uppdragande åt kommunalmyndighet.

Skogsstyrelsen, hvars utlåtande häröfver blifvit inhemtadt, har med hufvudsaklig ledning af grunder, som Göteborgs-och Bohus läns landsting i sitt yttrande angifvit, uppgjort ett förslag till författning angående skyldighet för enskilde skogsegare eller innehafvare att efter afverkning befordra skogens återväxt och hemställt att denna författning måtte antagas för de landstingsområden, hvilkas landsting utan erinringar godkänt de af Landtbruks-akademien uppställda punkterna; och slutligen har jemväl skogskomitén, som haft kännedom om Landtbruks-akademiens framställning, i sitt skogsordningsförslag intagit åtskilliga dermed öfverensstämmande stadganden.

De framställningar om åtgärders vidtagande för betryggande deraf, att den af naturen till skogsbörd egnade mark, som ej användes till andra för egaren mera afsevärda ändamål, må, om skogen derå afverkas, varda återförsatt i skogbärande skick, hvilka sålunda blifvit gjorda af Landtbruks-akademien, flera bland rikets landsting, skogsstyrelsen och skogskomitén, förtjena obestridligen allt behjertande; och då berörda syftemål är ett sådant, för hvilket lagstiftningen, om den understöddes af allmänna meningen hos befolkningen, kan med något hopp om framgång verka, har Kongl. Maj:t funnit Sig böra till Riksdagens pröfning framlägga ett förslag till förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

Ett försök till lagstiftning i samma syftning har redan blifvit gjordt genom den särskildt för Gotland utfärdade förordningen af den 10 September 1869, hvilken dock skiljer sig från de af Landtbruks-akademien, Skogsstyrelsen och skogskomitén föreslagna bestämmelser deruti att, under det enligt dessa förslag skogsegaren skulle direkt åläggas att draga försorg om återväxten, den nämnda förordningen deremot söker nå målet på en omväg, genom stadgandet att, då skogsmark blifvit sköflad eller förödd så, att skogens naturliga återväxt omöjliggöres eller äfventyras, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger förbjuda anlitande af hemmanets skog för annat än husbehof, tilldess egaren visat, att han vidtagit ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt å den afbrukade marken.

Emot ett sådant sätt att verka för målets vinnande har dock anmärkts, bland annat, dels att förbud mot en redan sköflad skogs begagnande till annat än husbehof synes vara temligen betydelselöst, dels att, om författningens mening är, att, då af en skog en del sköflats, återstoden skall ställas under det nämnda förbudet, det möter stora svårigheter att bestämma, när sköflingen nått en sådan omfattning, att förbudet bör inträda, dels ock att, då det ju kan hända, att den under förbud ställda del af skogen är så beskaffad, att dess rätta skötsel fordrar afverkning utöfver husbehofvet, förbudet i sådant fall skulle i strid med sitt ändamål föranleda till vanvård af skogen.

Dessa olägenheter hafva redan gjort sig på Gotland vid författningens tillämpning bemärkta, hvarföre ock dervarande länsstyrelse nyligen hos Kongl. Maj:t förordat ett af senaste landsting fattadt beslut, bland annat, om den ändring i författningen att skogsegare skulle såsom påföljd för skogssköfling alternativt kunna direkt åläggas att vidtaga ändamålsenliga åtgärder för beredande af återväxt; Och då derjemte de omförmälda förslagen framför nyssnämnda författning hafva den stora fördelen att lemna egarens dispositionsrätt öfver den växande skogen helt och hållet oantastad, så har den förordning, som af Kongl. Maj:t framlägges till Riksdagens pröfning, ansetts heldre böra grundas på dessa förslag än affattas i enlighet med den för Gotland redan gällande författningen.

Vidare och då i betraktande af de högst olika förhållandena i olika delar af Riket och de skiljaktiga åsigter, som hos de särskilda landstingen förports, det svårigen kan antagas, att den förordning, som Kongl. Maj:t nu går att föreslå, skall finnas lämplig för alla rikets län, samt dertill kommer, att enligt denna förordning kontrollen öfver dess efterlefnad skulle öfverlemnas åt tillsyningsmän, valda å kommunalstämma, och, der så beslutas, jemväl åt skogsfiskaler tillsatte af landstinget, så att det måste blifva i väsendtlig mån beroende af det intresse, hvarmed förordningen af de kommunala myndigheterna omfattas, huruvida densamma skall medföra påräknadt gagn eller icke, har samma förordning blifvit så uppställd, att, om den antages, dess bestämmelser skulle blifva gällande endast för de delar af riket, hvilkas landsting förklara sig sådant önska.

Under åberopande för öfrigt af hvad härvid bilagda protokollsutdrag i frågan vidare innehåller, vill Kongl. Maj:t alltså härmed föreslå Riksdagen att antaga följande:

Förordning

angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

§ 1.

I de orter, Kongl. Maj:t uppå vederbörande landstings förslag bestämmer, skall all af naturen till skogsbörd egnad mark dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng eller afrödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall till skogsbörd bibehållas, vare jordens egare skyldig att sörja för fullgod återväxt och att, om för återväxtens betryggande erfordras särskilda åtgärder, såsom afstängning, sådd eller plantering, dem verkställa. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet att med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet pröfvas nödiga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom förelagd tid med viss del årligen fullborda. Ställer sig icke jordegaren denna föreskrift till efterrättelse, varde han fälld till vitet, hvilket tillfaller landstinget, och ny tid honom förelagd, vid äfventyr att, om äfven den försittes, arbetet kommer att på hans bekostnad genom allmän försorg utföras. Låter han äfven denna tid förflyta utan att sin skyldighet fullgöra, förordne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skogstjensteman att besörja om den föreskrifna åtgärdens verkställande; och må kostnaden härför förskjutas af landstingets medel emot ersättning, som hos den tredskande uttages.

Mom. 2. Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla i afseende på denne, med rätt för honom att för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och som icke finnes härröra af hans egen försumlighet eller vanvårdnad, i laga ordning erhålla ersättning af jordens egare. Saknar jordens innehafvare tillgång till gäldande af kostnad, som för befrämjande af skogsåterväxt blifvit af landstingsmedel förskjuten, må denna kostnad, i den mån densamma, enligt hvad nyss är sagdt, pröfvas böra slutligen drabba jordegaren, omedelbart hos denne af landstinget utsökas.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande skola för hvarje kommun å kommunalstämma utses särskilde tillsyningsmän, hvilka hafva till åläggande att, när försummelse i berörda hänseende någonstädes inom kommunen eger rum, derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; egande jemväl landstinget att, der så finnes lämpligt, tillsätta särskilda skogsfiskaler, för att inom landstingsområdet jemte kommunernas tillsyningsmän hafva uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande och dervid anmärkta försummelser hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmäla.

Mom. 2. Jägmästare eller de, som deras tjänst förrätta, kunna dock icke vara skogsfiskaler eller tillsyningsmän.

§ 4.

Mom. 1. Annäles af skogsfiskal eller tillsyningsman, att försummelse i afseende å skogsåterväxtens befrämjande skett, eller förekommer eljest anledning dertill, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, innan föreläggande, enligt § 2 här ofvan, meddelas att, efter vederbörandes hörande, förordna skogstjensteman att med gode män förhållandet å stället i jordinnehafvarens närvaro undersöka samt att, der försummelse finnes ega rum och åtgärder för skogsåterväxtens betryggande icke redan äro föreskrifna, afgifva förslag till de åtgärder, som i sådant afseende böra föreskrifvas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skäligen kan vara afslutadt, och huru mycket deraf bör årligen verkställas.

Mom. 2. Kostnaden för dylik undersökning skall, då den föranleder till något åläggande för jordinnehafvaren, hvilket vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos jordinnehafvaren saknas, af landstingsmedel utgå.

§ 5.

Mom. 1. De gode män, hvilka skola hafva att jemte skogstjensteman verkställa sådana undersökningar, som i § 4 omförmälas, utses inför Häradsrätt i samma ordning som ledamöter i Egodelningsrätt, två för hvarje länsmansdistrikt.

Mom. 2. Dessa gode män väljas för två år i sender, och böra vid hvarje undersökning två ojäfviga sådana vara tillstädes, helst de, som blifvit utsedda för det distrikt, der undersökningen skall ske.

Mom. 3. Under förrättning samt resan dit och derifrån njute gode männen ersättning för underhåll och skjuts såsom för gode män vid landtmäteriförrättning är stadgad.

§ 6.

Den, som icke nöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan i den ordning, som för fullföljd af talan i ekonomimål i allmänhet är stadgadt; dock lände, intilldess Kongl. Maj:t annorlunda förordnat, det öfverklagade beslutet till efterrättelse, der ej verkan af klagan skulle derigenom omintetgöras.

Handlingarne i detta ärende skola tillhandahållas det Utskott, till hvars handläggning detsamma af Riksdagen öfverlemnas; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

C. Fr. Wern.

*Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 30 Januari 1874.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*;

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*;

Statsråden: *Bredberg,*

Berg,

Friherre *Leijonhufvud,*

Wærn,

Wennerberg,

Bergström,

Friherre *Alströmer* och

Weidenhielm.

Vidare föredrog Departementschefen Statsrådet Wærn

6:o

Den af Kongl. Maj:t den 18 Juni 1868 för afgifvande af förslag till ordnande af skogsförhållandena i Norrland tillsatta komités betänkande och förslag af den 21 December 1870 jemte Skogsstyrelsens underdåniga utlåtande deröfver af den 11 November 1872, i sammanhang hvarmed anmäldes följande framställningar:

a) af Hallands Läns Landsting den 24 September 1869 angående meddelande af ändamålsenliga stadganden rörande ljungrännningen i länet, hvaröfver dels Skogsstyrelsen den 21 December 1869 och dels Kammar-kollegium den 17 Oktober 1870 afgifvit underdåniga utlåtanden;

b) af Landtbruks-akademien den 7 April 1870 angående nödvändigheten af lagstiftningens mellankomst för åvägabringande af ändamålsenlig skötsel å enskilda skogar och de bestämmelser, som i sådant hänseende enligt Akademiens åsigt borde meddelas, hvaröfver dels rikets samtliga landsting, med undantag af Gotlands, och dels den 14 Juni 1871 Skogsstyrelsen afgifvit underdåniga utlåtanden;

c) af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län den 23 December 1871 angående åtgärder till förekommande af olägenheter genom skedda skogsköp i Lycksele, Stensele och Forsele lappmarkssocknar, hvaröfver Skogsstyrelsen den 11 November 1872 afgifvit underdånigt utlåtande;

d) af D:o D:o den 22 September 1873 angående behovet af inskränkning i skattehemmansegares rätt till afverkning å sin skog eller åtminstone af förbud mot utförsel af virke under vissa dimensioner;

e) af Landstinget i Calmar läns norra landstingsområde den 27 September 1873 angående de grunder, hvarå en lag för landstingsområdet rörande skogshushållning borde byggas;

f) af Norrbottens läns landsting den 25 September 1873 angående stadgande af förbud mot afskeppning från orten eller försägnings af träd, som icke vid 16 fots längd i lilländan hade en diameter af 7 dec.-tum;

g) af Landstinget i Vesterbottens län den 6 Oktober 1873 om stadgande för nedra landet af enahanda föreskrifter, som innefattades i den mot skogsförödelse å Gotland den 10 September 1869 utfärdade författning och om exportförbud under 10 år för pitprops och sparrar af mindre dimensioner;

h) af Hushållningssällskapet i Vesterbottens län den 27 Oktober 1873 angående stadgande af exportförbud, i enlighet med den Norrländska skogskomiténs förslag, för virke, som ej innehade en diameter af 8,3 dec.-tum vid 16 fots längd;

i) af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län, med öfverlemnande af en från länets flesta lappmarkskommuner gjord ansökning om att någon betalning för utsynings ej måtte behöfva af utsynings-sökanden erläggas;

k) af Göteborgs och Bohus läns landsting den 4 November 1873 innefattande tillägg till landstingets förut afgifna yttrande öfver Landtbruks-akademiens ofvan omförmälda framställning;

l) af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län den 8 December 1873 angående af landstinget i samma län förordade anbringari i Kongl. Förordningen den 10 September 1869 till förekommande af skogsförödelse å Gotland;

m) af Sällskapets för Norrlands väl den 13 December 1873 om fastställande af de bestämmelser till förekommande af undermåligt virkes skadliga afverkning och export, som den Norrländska skogskomitén föreslagit, och

n) af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län om att frälse- och skattehemmansegare i länet skulle i afseende på skogsafverkning ställas under samma

uppsigt och kontroll af skogsstatens tjenstemän som kronohemmans åbor och nybyggare, samt att utsyning måtte ske utan kostnad för sökanden.

Föredragande Departementschefen anförde i underdånighet:

Till följd af det ofvannämnda, på Riksdagens begäran den 18 Juni 1868 tillsatta komité, lemnade uppdrag, som å ena sidan var vidt omfattande, i det att det rörde hushållningen å både allmänna och enskilda skogar, men å andra sidan skarpt begränsadt, enär det uteslutande gällde Norrland, har komitén afgifvit ett omfattande förslag till skogsordning för de Norrländska länen, innehållande ändringar äfven i allmänna lagen och i många för hela riket gällande författningar samt nya föreskrifter om tjenstemannaåligganden ej blott för skogsstatens utan äfven för tullstatens personal m. fl., afvikande från dem, som berörde tjenstemän i det öfriga riket hafva att iakttaga. Några af dessa föreslagna förändringar äro föranledda af speciellt Norrländska förhållanden, men flera grunda sig på skäl, som äro lika gällande för hela riket. Många §§ i förslaget äro deremot blott för komplettering deruti införda, så att de endast innehålla hänvisningar till stadganden i redan gällande allmänna författningar eller äro ordagrant afskrifna från sådana eller deraf utgöra omskrifningar med så ringa skiljaktigheter, att derigenom uppkommande förändringar tryggt kunna anses icke hafva ifrågakommit, derest ej af andra orsaker ett dessa stadganden upptagande författningsförslag ansetts böra afgifvas.

Då det emellertid ej kan vara skäl att, när sådant icke af särskilda förhållanden bestämdt påkallas, för en del af riket hafva en annan lagstiftning än för öfriga delar deraf och det måste vara olämpligt att i särskilda provinsförordningar upprepa eller med andra ord och obetydande afvikelser återgifva föreskrifter, hvilka äro och fortfarande böra vara för hela riket gällande, så kan jag ej förorda utfärdande af en skogsordning för Norrland med den omfattning komitén föreslagit, utan afstyrker afseende å alla de delar af komiténs förslag, som endast utgöra ur redan gällande allmänna författningar, med eller utan redaktionsförändring, hemtade bestämmelser, för hvilkas införande i förslaget jag ej kunnat finna annan grund än komiténs önskan att framställa en alltomfattande, fullständig och systematisk provinciell skogsordning.

Vidare kommer jag i fråga om sådana föreslagna nya eller i sak förändrade bestämmelser, hvilka ej afse en redan nu blott för de norra länen gällande författning, att i främsta rummet taga i betraktande, huruvida dessa bestämmelser må vara för hela riket lämpliga, då de torde böra i en för hela riket gällande författning intagas, och, der detta finnes ej vara fallet, huruvida de till stöd för förslaget anförda skäl kunna anses vara sådana, att på grund deraf en särskild lagstiftning för Norrland bör i det ifrågakomna hänseendet ega rum.

Af de uti 1—3 Kapitlen af komiténs förslag förekommande bestämmelser, jemförda med nu gällande stadganden i samma ämnen, är det endast en, som innefattar en förändring af någon betydenhet, och derföre, i enlighet med hvad jag nyss anfört, bör tagas i särskildt betraktande. Kongl. Förordningen den 21 December 1865 angående kronoparkers bildande innehåller i § 3, att, om vid afvittring fråga väckes om kronoparkers afsättande, afvittringslandtmätaren skall, efter fullbordad mätning och kartläggning, men innan det slutliga afvittringsförslaget uppgöres och skiftesläggningen sker, i samråd med den närvarande skogstjenstemannen uppgöra provisoriskt förslag till områden för en eller flera kronoparker och underställa detsamma Skogsstyrelsens bedömande, efter inhemtande af hvars yttrande frågan af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande pröfvas i sammanhang med landtmäteri-förrättningen i dess helhet. Detta preliminära hänskjutande af förslaget till bedömande af Skogsstyrelsen har komitén ansett, såsom utan motsvarande gagn uppehållande afvittringens fortgång böra utgå, och i likhet med Skogsstyrelsen finner jag mig i detta hänseende böra instämma med komitén, så mycket heldre som enligt Kongl. Kungörelsen den 25 November 1870 angående sättet för bevakande af kronans rätt i afseende på fullföljd af talan emot Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag i dylika frågor Skogsstyrelsen i alla fall efter utslagets meddelande får tillfälle att granska detsamma i tillräcklig tid för att deremot genom Kammar-advokatfiskalen fullfölja talan, i händelse kronans rätt och bästa skulle finnas vara genom Utslaget åsidosatta. Jag anser således slutet af § 3 i ofvanbemälda nådiga förordning den 21 December 1865 böra ändras till följande lydelse: »Väcker han fråga om kronoparks afsättande, skall landtmätaren i samråd med honom uppgöra förslag till områden för en eller flera kronoparker, hvarefter frågan af Vår Befallningshafvande pröfvas i sammanhang med landtmäteri-förrättningen i dess helhet».

Komiténs förslag att upphäfva de i § 4 af samma förordning meddelade föreskrifter om provisorisk afvittring till kronopark af oafvittrad skog kan jag deremot icke understödja, icke derföre att jag anser dessa föreskrifters bibehållande vara af någon synnerlig vikt, helst sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådigt beslut den 2 September nästlidne år uti ett särskildt mål angående en kronotrakt i Jockmocks socken funnit den omständighet att marken ej vore afvittrad icke utgöra hinder för upplåtelse derå af flerårig afverkningsrätt, utan derföre att jag ej finner tillräckligt skäl till upphäfvande af dessa föreskrifter, som kunna vara af gagn, men icke gerna medföra någon olägenhet efter de tillägg dertill, som genom § 2 af 1869 års instruktion för Skogsstyrelsen och skogsstaten blifvit meddelade och bland annat innehålla, att beslut om afsättande af oafvittrad mark till kronopark skall af Skogsstyrelsen underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning, innan det må sättas i verket.

I kap. IV, som handlar om kronoskogar, hvilka blifvit till privilegierade sågverk för stockfångst anslagna, har komitén utom några förslag, som röra utsyningsförordningen och till hvilka jag anhåller att längre fram få återkomma, förordat följande bestämmelser, hvilka dels äro nya och dels innefatta ändringar i Kongl. brefven den 29 Maj 1852 och den 21 December 1865, nemligen:

1:o beträffande outbruten kronomark, hvarå sågverk åtnjuter privilegierad stockfångst;

i § 9 att, derest outbruten stockfångstmark finnes med skogens framtida bestånd ej kunna årligen lemna det privilegierade trädantalet, sågverksegaren, intill dess utbrytning sker, ej skall njuta annan ersättning än en mot bristen svarande nedsättning i stubböresafgiften.

Rörande detta förslag har Skogsstyrelsen erinrat, att detsamma, då ej bristen uppkommit genom oloflig afverkning å privilegii-innehafvarens sida, står allt för mycket i strid med den honom genom privilegierna tillförsäkrade rätt och att det synes vara vanskligt att meddela ett allmänt stadgande i ett sådant ämne som detta, der hvarje förekommande fall påkallar särskild pröfning; och finner jag mig på detta sistnämnda skäl icke kunna förorda det ifrågavarande förslaget.

Vidare har komitén

2:o, beträffande utbrytning af stockfångstområden, föreslagit:

i § 10, att i stället för den i Kongl. brefvet den 21 December 1865 meddelade föreskrift, att utbrytningarne böra utan afvaktan å den allmänna afvittringen fortskyndas på bekostnad af allmänna medel, skulle stadgas, att med utbrytning af stockfångstområden får anstå tills den kan ske i sammanhang med den allmänna afvittringen, der ej särskilda omständigheter föranleda tidigare utbrytning, eller sågverksegaren sjelf vill bekosta förrättningen;

i § 12, att vid uppskattning af mark för stockfångstutbrytning afseende ej må fästas å annat än markens naturliga förmåga att framalstra skog, till belopp motsvarande det privilegierade trädantalet, och att uppkommande temporär brist i detta trädantal alltid skall fyllas genom utsyning från annan kronoskog, samt

i § 14 att utbruten stockfångstmark alltid skall beläggas med skogsränta och således ej vidare kunna, på sätt i 1852 års bref medgifves, indelas till hemman.

Af dessa förslag har endast det, som afser, att stockfångstutbrytning skall ske på grund uteslutande af markens bördighet, vunnit understöd af Skogsstyrelsen, likväl på det sätt att styrelsen anser äfven den temporära brist i stockfångst, som vid områdets uppskattande efter bördighet merendels uppstår, böra kunna ersättas genom ytterligare anslag af så mycket mark, som i värde motsvarar det bristande trädantalet.

För min del kan jag icke finna det vara lämpligt att, efter det stockfångstutbrytningarne under en lång följd af år pågått och till större delen böra vara afslutade, nu stadga nya grunder för deras verkställande; hvilket ock torde så mycket mindre

behöfvas, som det i praktiken visat sig, att äfven de nu gällande bestämmelserna icke utgöra hinder för fastställande af stockfångstutbrytningar, som blifvit uppgjorda med uteslutande afseende å markens bördighet, och Skogsstyrelsen alltid har tillfälle att, då andra grunder blifvit följda, deremot göra anmärkning och vinna ändring, om sådan pröfvas vara af omständigheterna påkallad.

Öfriga ofvannämnda förslag hafva deremot blifvit af Skogsstyrelsen afstyrkta, på grund dels af angelägenheten att kronans skogar så snart som möjligt befrias från dem vidlådande tjänstbarheter, samt dels deraf att beläggande med skogsränta äfven af sådana stockfångstområden, som innefatta odlingsmark, kan för längre tid, om ej för alltid, hindra odling af samma mark; och anser jag mig på sålunda anförda skäl böra i Skogsstyrelsens afstyrkande instämma.

Slutligen har komitén

3:o, beträffande dispositionen öfver utbruten stockfångstmark och derå växande skog, föreslagit:

i § 17, att sågverksegare, som sådant önskar, må varda berättigad att efter anmälan hos revierförvaltaren erhålla utsyning för flera, högst 5 år på en gång, dock icke förskottsvis, och kunna med Skogsstyrelsens medgifvande erhålla utsyning för ännu längre tid;

i § 13 mom. 1, att det tillstånd till afverkning å utbrutet stockfångstområde af större trädantal än det privilegierade, som enligt Kongl. brefvet den 21 December 1865 kan af Eders Kongl. Maj:t meddelas, må hvarje gång lemnas för en tid af högst 10 år;

i § 13 mom. 2, att öfverskjutande skogstillgång, som sågverksegaren ej förvärfvat sig tillåtelse att för egen räkning begagna, men som för skogsvårdens främjande anses böra afverkas, skall för kronans räkning försäljas; och

i § 18, att sågverksegare, som på egen bekostnad låtit för sin stockfångstskog uppgöra ordentlig hushållningsplan, hvilken af Skogsstyrelsen fastställas, må ega att utan särskild afgift till kronan behålla det gallringsvirke, som vid planens tillämpning finnes kunna utan skada för skogen tagas.

Af dessa förslag torde det första ej böra till någon åtgärd föranleda, emedan Kongl. brefvet den 29 Maj 1852 redan medgifver, att, om ringare antal träd än det bestämda något år hugges, sågverksegaren må under de nästföljande fem åren fälla och afföra det besparade antalet, och någon särskild anvisning, till hvem sågverksegare bör vända sig i det sällsynta fall, att han för längre tid än fem år vill spara skogen och derefter på en gång erhålla utsyning för hela tiden, ej synes mig behöflig.

I anledningen af de öfriga trenne förslagen har Skogsstyrelsen yttrat, att den lika med komitén funne rätt till uppkommande öfverskottsvirke icke böra sågverksegare medgifvas mer än för högst 10 år i sender, men derjemte ansåg sådan rätt icke böra beviljas, med mindre än att genom en på sågverksegarens bekostnad uppgjord

och af Skogsstyrelsen fastställd hushållningsplan ådagalades, att öfverskott uppkomme, att intet vore att erinra emot förslaget om försäljning för kronans räkning af sådant öfverskottsvirke, hvartill sågverksegaren ej förvärfvat sig rätt, samt att förslaget om medgifvande af fri disposition öfver gallringsvirke för den sågverksegare, som sjelf bekostade skogsindelning å sitt stockfångstområde, förtjenade afseende »såvidt ej sågverksegare skulle kunna tillförbindas att under alla förhållanden bekosta skogsindelning å utbrutna stockfångstområden och att iakttaga dervid upprättade hushållningsplaner.»

Rörande öfverskottsvirke å utbruten stockfångstskog stadgades i 1852 års bref, att, om i framtiden utrönes, att genom omsorgsfull vård och ordnad hushållning skogen så förökats, att den med sitt fulla bestånd medgifver årlig fällning af ett större antal träd, än vid utbrytningen beräknats, vederbörande länsstyrelse skulle ega att gifva tillstånd till högre afverkning. Genom Kongl. brefvet den 21 December 1865 har det förbehållits Eders Kongl. Maj:ts egen nådiga pröfning att bestämma, på hvilka villkor en sådan förökad afverkning må kunna medgifvas, och att fastställa en deremot svarande förhöjning i afgifterna till kronan. För att en sågverksegare skall kunna få disponera öfver den afkastning af hans stockfångstskog, som öfverstiger det vid utbrytningen beräknade trädantalet, fordras således enligt nu gällande bestämmelser, att han derom gör särskild underdånig ansökning och, om den begärda ökade afverkningen beviljas, erlägger den betalning, Eders Kongl. Maj:t bestämmer.

Delande Skogsstyrelsens åsigt om angelägenheten af att stockfångstskogarne varda till ordnad hushållning indelade, men icke kunnande med komitén föreställa mig, att någon sågverksegare endast genom utsigten till fri disposition af möjligen uppkommande gallringsvirke skall förmås att underkasta sig de med en sådan indelning förenade kostnader, anser jag vida kraftigare medel vara för berörda ändamåls ernående erforderliga och att det därför bör *ovillkorligen* stadgas, att indelningen skall ske samt, beträffande öfverskottet, att den sågverksegare, som åtager sig kostnader och förpligtelser för en ändamålsenlig vård af den egendom, hvartill staten gifvit honom besigtningrätten, ock bör af staten tillförsäkras all den ökade afkastning af samma egendom, som genom dess af honom påkostade förbättrade vård kan uppkomma, men att deremot den sågverksegare, som undandraget sig gäldandet af denna kostnad, bör hafva förlorat all rätt att af sådan ökad afkastning komma i åtnjutande.

Mitt förslag är således:

att Skogsstyrelsen ålägges draga försorg derom, att för hvarje mot skogsränta utbrutet stockfångstområde efter vetenskapliga grunder upprättas en ordentlig hushållningsplan, som af Skogsstyrelsen fastställas;

att tillsynen öfver planens behöriga efterföljd uppdrages åt vederbörande skogstjensteman, hvilken också fortfarande skall ega verkställa all utsyning och utstämpling å det utbrutna området;

att, derest områdets innehafvare underkastar sig att betala kostnaderna såväl för planens upprättande som för de förvaltningsåtgärder, hvilka af dess tillämpning blifva en följd, han utan någon annan afgift utöfver den vid områdets utbrytning bestämda skogsräntan, än den i allmänhet föreskrifna utsyningskostnaden, skall ega full och fri dispositionsrätt öfver områdets hela skogsafkastning; och

att, om deremot områdets innehafvare icke vill betala kostnaden för planen och deraf föranledda förvaltningsåtgärder, han utöfver det vid utbrytningen beräknade, honom enligt privilegierna tillkommande trädantalet ej må kunna erhålla annan öfverskottsafkastning än den, hvartill af honom redan före hushållningsplanens fastställande vidtagna åtgärder till skogsväxtens befrämjande kunna pröfvas hafva gifvit anledning, och denna endast på de villkor och mot den förhöjning i afgifter, Eders Kongl. Maj:t i enlighet med 1865 års bref kan finna för godt att bestämma, men all annan öfverskottsafkastning af området för kronans räkning försäljas.

Då det af mig således gjorda förslag skulle innefatta ändring i nu gällande grunder för förvaltningen af utbrutna stockfångstskogar, hvilka måste anses tillhöra de kronans egendomar, som omförmälas i 77 § Regeringsformen, så lär, derest samma förslag i nåder gillas, Eders Kongl. Maj:t finna godt att dertill jemväl inhemta Riksdagens bifall, i hvilket afseende jag alltså hemställer, att nådig Proposition måtte till Riksdagen aflämnas.

De i kap. V om kronohemmans och krononybyggens skogar §§ 20—26 af komitén föreslagna bestämmelser angå i allmänhet sådana ämnen, hvarom för närvarande stadgas i utsyningsförordningen, och torde därför nu få tillsvidare förbigås.

Likaså lär frågan om ansvar för nybyggare, som beträdes med oloflig afverkning å nybyggets eller annan närliggande kronoskog, hvarom handlas i § 27 mom. 1 och 2, lämpligast böra tagas i öfvervägande i sammanhang med det förslag till författning rörande nybyggesväsendet i allmänhet, som, sedan deröfver på nådig befallning infordrade yttranden från vederbörande länsstyrelser inkommit, blir färdigt att anmälas till Eders Kongl. Maj:ts pröfning, och jemväl innehåller förslag till bestämmelse i nämnde hänseende, hvarför jag hemställer, att med pröfning af förvarande fråga måtte tilldess få anstå.

I anledning af komiténs förslag i § 27 mom. 3 om inhemtande af revierförvaltarens och Skogsstyrelsens yttrande rörande åboledigt nybygges behöflighet för statens skogsväsende, innan detsamma till annan åbo upplåtes, lär vid det förhållande att redan nu i allmänhet så förfares i afseende å ej blott nybyggen, utan äfven kronohemman, då ingen till åborätten derå berättigad förefinnes, någon särskild föreskrift ej kunna anses vara af behovet påkallad.

Hvad derefter angår komiténs förslag i § 28 om uppställande af särskilda villkor för medgifvande af begärd utsyning å viss del af skogen, der åbon uppgifver sig vilja verkställa odling, så synes, då åbon icke ens, om villkoren fullgöras, skulle kunna erhålla utsyning till större belopp, än hvartill han eljest är berättigad, en sådan bestämmelse vara öfverflödig och endast onödigtvis försvåra odlingar.

Slutligen och då, på sätt Skogsstyrelsen erinrat, Eders Kongl. Maj:t för icke länge sedan i ett särskildt mål förklarat kronotorpare icke vara berättigad till erhållande af utsyning för afsalu och intet skäl för frångående af den härigenom uttalade grundsats blifvit anfördt, så afstyrker jag den af komitén i § 29 föreslagna bestämmelse om kronotorps likställighet med nybyggen.

I kap. VI angående boställsskogar samt kungsgårds- och andra kronan omedelbart förbehållna hemmans och lägenheters skogar har komitén föreslagit tvärne förändringar af större betydenhet.

Den ena af dessa förändrigar åsyftar att, medan för närvarande ifrågavarande skogar i allmänhet bibehållas under vederbörande boställshafvares och arrendatorers egen vård samt endast i de fall, då skogen i betydligare mån öfverstiger gårdens behof, ställas under skogsstatens förvaltning, detta sednare deremot hädanefter skulle blifva regeln, så att endast de skogar, hvilkas beskaffenhet icke medgifver ordnad hushållnings införande, äfvensom skogarne å sådana ecklesiastikboställen, hvilka, såsom genom laga fång förvärfvade af församlingarne, utgöra deras egendom, skulle vara från berörda förvaltning undantagna. Till den första klassen af de skogar, som således icke skulle förvaltas af skogsstaten, hänförer komitén dock alla sådana skogar, hvilkas afkastning icke öfverstiger gårdens behof.

Den andra betydande förändring, som komitén föreslagit, angår dispositionen af ifrågavarande skogars behållna afkastning utöfver gårdsbehovet. Enligt nu gällande bestämmelser åtnjuta kronan denna afkastning endast af sådana kungsgårds- och dermed jemförliga skogar, som blifvit afskiljda till kronoparker, äfvensom af andra civilstatsboställen än landshöfdingeboställen, i den mån andel i samma afkastning ej blifvit boställshafvaren tillerkänd, hvarjemte kronan, af de för dess räkning utarrenderade kungsgårds- och dylika skogar, hvilkas gårdsbehovet öfverstigande afkastning tillfaller arrendatorn, uppbär särskildt skogsarrende. Deremot ingår den behållna afkastning utöfver gårdsbehovet, som lemnas såväl af landshöfdingeboställen som af militie- och ecklesiastika boställen, till vederbörande boställsdirektion eller löningsfonder, med iakttagande likväl deraf, att en boställshafvare, som sjelf sköter sin skog, kan, i sammanhang med ordnad hushållnings införande derå, af Eders Kongl. Maj:t tilläggas högst hälften af samma afkastning.

I stället föreslår nu komitén, att den gårdsbehofvet öfverstigande afkastningen af alla till ifrågavarande kategori hörande skogar, utom församlingarne tillhöriga ecklesiastikboställens, skulle med några obetydande undantag tillfalla kronan, som deremot ock hade att bekosta skogarnes både indelning och skötsel. Dervid skulle likväl iakttagas, att en boställshafvare, men, såsom det synes, icke en kronoarrendator, hvilken med bevis af revierförvaltaren kunde styrka, antingen att åverkan under året ej skett å egendomens skog eller ock af hvem densamma begåtts, egde i ränteriet utbekomma 1/10:del af den behållna afkastning, skogen under året lemnat.

Skogsstyrelsen, som anser berörda förslag vara af beskaffenhet att, derest de antagas för Norrland, äfven böra blifva gällande för öfriga delar af riket, har i sådant hänseende, med erinran dels i fråga om de skogar, hvilkas afkastning ej öfverstiger gårdsbehofvet, att, ju knappare skogstillgången vore, desto angelägnare påkallades ett klokt anordnande af hushållningen dermed, och beträffande ecklesiastiska boställen, som tillhörde församlingarne, att deras uteslutande från den vård, som från statens sida egnades de öfriga boställsskogarne, icke torde öfverensstämma med statens pligt att öfvervaka jemväl de nämnda boställenas ändamålsenliga användande, vidare anført, att, då redan nu förvaltningen af de betydligare bland de skogar, som tillhörde ifrågavarande kategori, kunde öfverlemnas åt skogsstaten och förvaltningskostnaden å boställsskogarne i hvarje fall bestredes af afkastningen, steget till uppdragande åt skogsstaten af förvaltningen å samtliga dessa skogar ej vore synnerligen stort och att, då nuvarande bestämmelser ej syntes kunna å ifrågavarande allmänna skogar åstadkomma en sådan vård och förvaltning, hvarförutan staten ej skäligen kunde fordra, att de enskilda skulle åt hushållningen med sina skogar egna en större omtank, styrelsen icke skulle tveka att tillstyrka vidtagande af nyssnämnda åtgärd, såvida afkastningen jemväl af militie- och ecklesiastiska boställsskogar kunde inflyta till statsverket och de större skogarne således komme att ersätta förvaltningskostnaden för de mindre, hvilkas hela afkastning behöfdes för gårdens eget behof, men att styrelsen ej tilltrorde sig att afgöra, huruvida en sådan förändring i afseende å afkastningen kunde ega rum; anmärkande styrelsen derjemte, dels att öfverlemnande, på sätt komitén föreslagit, till styrelsen af den nu Eders Kongl. Maj:ts förbehållna rätten att bestämma, hvilka kungsgårds- och boställsskogar borde såsom kronoparker förvaltas, icke öfverensstämde med det förfarande, som i enahanda fråga rörande öfverloppsmarker blifvit af komitén förordadt, och dels att en bestämmelse, hvarigenom boställshafvare, såsom godtgörelse för hans biträde vid skogens skyddande mot åverkan, tillförsäkrades 1/10:del af skogens behållna afkastning, om han kunde visa, att åverkan ej under året å skogen egt rum, eller af hvem densamma blifvit begången, skulle hafva till följd, att berörda godtgörelse alltid komme att åtnjutas å sådana orter, der skogsåverkningar ej vore brukliga och der bevakningen således icke kostade någon möda,

Instämmande med Skogsstyrelsen deruti, att de af komitén i detta kapitel gjorda förslag böra betraktas ur synpunkten af deras lämplighet, ej ensamt för Norrland, utan för hela riket, anhåller jag att i afseende å komiténs förslag om indragning till statsverket af boställsskogarnes afkastning få erinra om de närmare omständigheterna vid det stadgande i 1866 års skogsordning, hvarigenom andel i det militära och ecklesiastiska boställsskogarnes behållna afkastning blifvit vederbörande stater och korpser tillagd. Dessa omständigheter inhemtas bäst af Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 25 November 1863, hvilken hufvudsakligen ligger till grund för nämnda skogsordning. I denna skrifvelse yttra Ständerna, bland annat, att de med antagande, att boställsskogarnes afkastning genom deras regelbundna behandling och sorgfälliga vård skulle kunna i framtiden åtminstone fördubblas, ansågo alla billiga anspråk vara tillgodosedda, om kronan, ehvad hon sjelf öfvertog skogshushållningen eller endast förbehölle sig kontroll derå, tillerkände sig hälften af skogens afkastning såsom sin andel. Härvid mötte likväl betänklighet deruti att dels genom indragning till kronan af någon del utaf de ecklesiastiska boställernas afkastning intrång kunde synas hafva skett i presterskapets privilegier, dels enahanda åtgärd i afseende å militieboställena, hvilka af ålder ansetts vara genom indelningsverket för alltid anslagna till de särskilda regementena och korpserna, kunde synas förminska de militära embetsmäns rätt, hvilka ingått i krigstjenst under förutsättning, att löningsfonderna skulle varda bibehållna vid all den jordegendom, från hvilken deras inkomster härflöto, och Rikets Ständer ansågo derföre kronan böra till presterskapet och militärkorpserna afstå hela sin andel i de ecklesiastiska och militära boställernas afkastning till förbättrande af dithörande embetsmäns lönevilkor, hvarjemte Ständerna yttrade, att ett sådant afstående icke uteslöte möjligheten att framdeles, sedan de särskilda korporationernas eller korpsernas behof af inkomster på annan väg blifvit fyllda, i sammanhang dermed till statsverkets eller Skogsstyrelsens omedelbara disposition indraga den ifrågavarande andelen af boställsskogarnes afkastning. Häraf visar sig, att, då Rikets Ständer ansågo afkastning af berörda skogar böra åt de särskilda korpserna anvisas, sådant skedde i det uttryckliga syftet att dermed förbättra dithörande embetsmäns lönevilkor och med uttalande deraf att den endast i sammanhang med fyllande på annan väg af korpsernas behof af inkomster skulle kunna indragas. Vid sådant förhållande synes det mig icke kunna ifrågakomma att nu utan någon ersättning afhända landtförsvaret eller presterskapet dem sålunda tillförsäkrade väl behöfliga inkomster af boställsskogarne.

Icke heller anser jag vare sig komitén eller Skogsstyrelsen hafva anført tillräckliga skäl, hvarföre icke de mindre skogarne, som lemna föga afkastning öfver gårdsbehovet och hvilka just befaras icke skola ersätta förvaltningskostnaden, om deras vård åt skogsstaten uppdrages, böra hädanefter som hittills lemnas åt vederbörande boställshafvares eller arrendators egen förvaltning under kontroll och tillsyn af skogsstatspersonalen. Visserligen har Skogsstyrelsen i afseende derå åberopat erfarenheten,

att denna tillsyn "ganska ofta" upptager lika mycket af nämnda personals tid, som om sjelfva förvaltningen vore åt densamma uppdragen, men, utom det att sjelfva argumentet ej är synnerligen viktigt, bevisar just dervid använda uttryck, att detsamma ej har allmän giltighet, och då, såsom nu är förhållandet, boställshafvaren och arrendatorn hafva ett direkt eget intresse i en omsorgsfull vård af skogen, bör det väl kunna förutsättas, att de villigt efterkomma de råd och tillsägelser, hvartill den skogstjenstemannen åliggande tillsynen kan föranleda.

Denna tillsyn anser jag lika med Skogsstyrelsen fortfarande böra sträckas ej blott till skogar, hvilka lemna afkastning utöfver husbehofvet, utan äfven till de mindre, med hvilket detta icke är förhållandet.

Deremot synes mig sjelfva förvaltningen, på sätt ock nu är stadgadt, böra uppdragas åt skogstjenstemännen endast i sådana fall, då skogens storlek ger anledning till antagande, att det bättre resultat, som kan vinnas genom en mera omsorgsfull och på vetenskapliga regler grundad skötsel, är af större betydighet; och så framt ej de uppgifter, jag från olika landsorter erhållit om det förfall, hvori högst värdefulla boställsskogar skola befinna sig, äro mycket äfverdrifna, så förefinnes här i allt fall ett stort fält för skogspersonalens verksamhet.

Men, då jag alltså finner mig icke ega skäl att med anledning af komiténs omförmälda förslag tillstyrka någon förändring i nu gällande grunder för ifrågavarande skogars förvaltning, är jag deremot med komitén fullkomligt ense om angelägenheten af att hushållsplaners upprättande för dessa skogar och deras indelande till ordnad hushållning, såvidt möjligt, påskyndas.

En sådan åtgärd skulle dock medföra betydliga kostnader, hvartill medel erfordras.

Hvad angår skogarne å de egendomar, som stå under kronans omedelbara disposition, såsom kungsgårdar, indragna boställen o. s. v., hvilka skogars afkastning antingen, då de förvaltas af skogsstaten, ingår bland statsverkets skogsmedel, eller, då deras vård är lemnad åt vederbörande arrendatorer, kommer statsverket i form af skogsarrende till godo, kan kostnaden för hushållningsplaners upprättande lämpligen bestridas af det under Sjunde Hufvudtiteln för skogsväsendet anvisade reservationsanslag, hvilket ock torde kunna användas för enahanda åtgärd å de boställen, som, utom landshöfdingeboställena, äro åt civilstaten anslagna, emedan äfven deras behållna skogsafkastning, i den mån den ej tillfaller boställshafvaren, ingår till statsverket, och synes det nämnda anslaget, under förutsättning att deruti af Eders Kongl. Maj:t äskade förhöjning vinner Riksdagens bifall, dertill kunna lemna erforderlig tillgång.

Deremot torde detta anslag icke ensamt förslå till bestridande af utgifterna för ett skyndsamt åstadkommande af hushållningsplaner å de till antalet särdeles talrika skogar, som tillhöra militie- och ecklesiastika boställen. Dessutom lär, då statsverket icke erhåller någon del af dessa skogars afkastning, ifrågavarande anslag

ej gerna böra för dem annorlunda än förskottsvis anlitas, och det blir då fråga om, huru dylika förskotter skola återgäldas. Derom stadgas i § 32 af 1866 års skogsordning, att dertill skall i främsta rummet användas försäljningsmedlen för det virke, som vid skogsindelingen fälles i mättnings- och skifteslinierna, och, att om dessa medel ej förslå, bristen skall efterhand fyllas genom skogens årliga afkastning utöfver boställshafvarens husbehof samt kostnaderna för skogens bevakning och skötsel. Vid skogar af större betydhet möter således ingen svårighet för förskottets återgäldande, men vid mindre skogar, hvilkas afkastning icke lemnar något öfverskott öfver husbehofvet och förvaltningskostnaden, finnes dertill icke någon tillgång, och författningen stadgar ingenstädes, att den ena boställsskogens öfverflödiga tillgång skall uti ifrågasvarande eller andra hänseenden användas till fyllande af den andras brist.

Väl förefinnes enligt min uppfattning intet hinder för ett regementes boställsdirektion att till bekostande af ordnad skogshushållnings införande å ett regementet anslaget boställe använda medel, hvilka såsom afkastning af ett, samma regemente tillhörigt annat boställes skog till direktionen influtit, på sätt ock synes vara åsyftadt med den i § 22 af 1866 års skogsordning lemnade antydning om fall, då dylik kostnad af boställsdirektion utbetalas; och jag anser derföre denna utväg utan förnärmande af någons rätt kunna vid behof genom ett formligt påbud för ändamålet anlitas, så mycket heldre som ett sålunda utbetaladt belopp icke skulle vara för regementets löntagare förloradt, utan antagligen komma att mer än återbetala sig genom en ökad afkastning af skogen.

Men då för ett skyndsamt ernående af det åsyftade målet eller ordnad skogshushållnings införande å boställsskogarne det erfordras, att större summor på en gång eller inom en jmförelsevis kortare tidrymd utbetalas, hvilkas godtgörande först i en aflägsen framtid kan förväntas, och den nämnda utvägens anlitage i någon större utsträckning följaktligen skulle af den nuvarande generationens löntagare fordra dryga upphoffringar, hvaraf icke de, utan först en kommande generation komme att skörda någon fördel, har jag sökt uttänka en annan utväg, hvarigenom, utan intrång i den årliga inkomst af boställsskogarne, som kan anses vara nuvarande löntagare författningens tillförsäkrad, och derjemte utan statsverkets betungande med nya anslag det ifrågasvarande ändamålet skulle kunna vinnas.

1866 års skogsordning stadgar i § 24, att, intilldess ordnad hushållning blifvit å boställsskog införd, boställshafvaren endast eger begagna skogen till husbehof, der han ej personelt erhållit vidsträcktare rätt; att, sedan ordnad hushållning blifvit å skogen införd, boställshafvaren, om skogen bibehålles under hans vård, kan få åtnjuta ända till halfva behållna afkastningen utöfver husbehofvet, och att den behållna afkastning af skogen, som ej tillfaller boställshafvaren, vid militieboställen disponeras af vederbörande boställsdirektion och vid ekklesiastika boställen användes i öfverensstämmelse med Kongl. förordningen den 11 Juli 1862 till bidrag vid reglerande af presterskapets inkomster.

Det synes mig vara tydligt, att med den behållna afkastning, som härigenom tillagts dels boställshafvaren och dels vederbörande boställsdirektion eller prestlöneregleringsfonden, måste, på sätt ock §:n i allmänhet blifvit tolkad, förstås den årliga afkastning, som i enlighet med fastställd hushållningsplan kan år efter år med större eller mindre, dock föga skiljaktiga belopp komma att öfverstiga samma års kostnader för skogens skötsel och förvaltning.

Men då såväl enligt 1805 års skogsordning som 1836 års militieboställsordning det varit boställshafvare förbjudet att, utom i särskildt medgifna undantagsfall, begagna skogen till annat än husbehof, och detta förhållande enligt 1866 års skogsordning, på sätt nyss är nämndt, ännu fortfar i afseende å alla de boställsskogar, hvarå ordnad hushållning icke är införd, så har deraf blifvit en följd, att många boställen finnas med sparad och fullmogen skog, hvarå den första åtgärd, som för ordnad hushållnings införande erfordras, är afverkning af de träd, som icke längre stå sig sjelfva till nytta, men väl andra till skada, och som, om de få qvarstå, årligen förlora i värde. Tillgodogörande af en sådan från förgångna tider sparad skogstillgång kan stundom inbringa ganska betydliga belopp. Då nu, enligt de före utfärdandet af 1866 års skogsordning gällande författningar, hvarken regementenas boställsdirektioner och prestlöneregleringsfonden hade någon rätt till inkomst af boställernas skogar, såvidt den icke innefattades i det betingade arrendet för de boställen, som voro utarrenderade, eller boställshafvaren i regeln hade annan rätt än till husbehofvet, samt den behållna afkastning af boställsskogarne, som först genom nämnda skogsordning blef boställsdirektionerna, prestlöneregleringsfonden och boställshafvaren tillagd, såsom jag härfürut sökt utreda, endast afsåg den reguliera årliga afkastning, som skogarne efter fastställd hushållningsplan lemna, så synes mig hvarken berörda direktioner och löneregleringsfond eller boställshafvare kunna hafva något författningsenligt anspråk på omförmälda, vid skogarnes indelande derå befintliga behållningar af moget virke, hvilka egentligen utgöra besparad afkastning för en redan förfluten tid, och desamma följaktligen kunna utan ingrepp i någons rätt användas till befrämjande af ordnad skogshushållning ej blott å de boställen, hvarå behållningarne uppstått, utan äfven å andra, tillhörande den stat eller tjenstemannakorps, till hvilken de förstnämnda boställena äro anslagna. Dylika behållningar å ecklesiastika boställen skulle således, efter afdrag dock för hvad deraf erfordras till kyrko- eller prestgårdsbyggnad inom församlingen, enligt min åsigt kunna användas till förmån för andra ecklesiastika boställen, men då, ehuru Rikets Ständer uti deras ofvanbemälda skrifvelse den 25 November 1863 ansett det vara obestridligt, att staten är befogad att oinskränkt disponera äfven öfver de boställen, hvilka tilläfsventyrs äro af frälse- eller skattenatur och härleda sig från donationer, hvarigenom de blifvit af enskilda eller menigheter till vissa tjänster anslagna, det likväl synes vara tvifvelaktigt, huruvida statens rätt öfver sådana boställen kan sträckas ända derhän, att den skulle ega använda deras afkastning till

förmån för andra församlingar, än dem boställena tillhöra, så torde undantag böra göras för de virkesbehållningar af ifrågavarande slag, hvilka finnas å boställen, tillhörande nu nämnda kategori. Beträffande derefter militieboställena, så måste dessa visserligen betraktas såsom anslagna, icke till arméen i sin helhet, utan till särskilda regementen eller korpser, hvaraf åter skulle följa, att de skogsbesparingar, som å ett sådant boställe uppstått, icke kunna användas till förmån för andra boställen än dem, som tillhöra samma regemente eller korps. Men då genom ett strängt fasthållande af denna grundsats det åsyftade målet endast ganska ofullständigt skulle vinnas, emedan det är otvifvelaktigt, att, under det somliga regementens och korpser boställen hafva öfverflöd på den slags tillgång, hvarom nu är fråga, andras deremot alldeles sakna sådan, men hafva stort behof af åtgärder till skogens upphjelpande, så vore det synnerligen fördelaktigt, om det kunde stadgas, att de tillgångar af omförmälda beskaffenhet, som å militieboställen förefinnas, må, sedan behofvet deraf till befrämjande af en förbättrad skogshushållning å de boställen, som tillhöra samma regemente eller korps, blifvit fylldt, användas i enahanda afseende till förmån för andra militieboställen i allmänhet. Att staten, som anslagit boställena, också är befogad att meddela ett dylikt stadgande, hvarigenom ingen enskild löntagares rätt skola förnärmas, synes mig vara uppenbart, men då dels sådant kan anses innebära någon rubbning i de bestämmelser, hvarunder boställena ursprungligen blifvit till vissa regementen eller korpser anslagna, samt dels den af mig för ett skyndsamt åstadkommande af ordnad skogshushållning å såväl ecklesiastika, som militära boställen nu ifrågasatta utvägen i sin helhet erfordrar en närmare förklaring af den på Rikets Ständers beslut vid 1863 års riksdag grundade § 24 i 1866 års skogsordning, så torde nådigt beslut i ämnet ej böra fattas utan Riksdagens medverkan.

I följd häraf tillstyrker jag således, det Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att inflytande försäljningsmedel för de besparade tillgångar af växande eller vindfälld skog, som vid uppgörande af plan för införande af ordnad hushållning å skogar, tillhörande militieboställen eller sådana ecklesiastika boställen, hvilka ej visas utgöra någon viss församlings enskilda egendom, derå förefinnas och omedelbart eller inom den närmaste framtiden måste, för att ej lida eller föranleda skada, tillgodogöras, men icke kunna anses tillhöra skogens reguliera årliga afkastning efter den ordnade hushållningens vidtagande, eller, hvad ecklesiastika boställen angår, erfordras till kyrko- eller prestgårdsbyggnad inom församlingen, må, utan att ingå till vederbörande boställsdirektion eller prestlöneregleringsfonden och, i den mån de icke behöfvas till utgifter för skogsindelning eller skogsodlingsarbeten å de skogar, hvarå de uppstått, af Eders Kongl. Maj:t disponeras till bekostande af skogsindelning och erforderliga skogsodlingsarbeten å andra boställsskogar, eller till ersättande af dertill möjligen från anslaget till skogsväsendet lemnade förskott, med iakttagande dervid att dylika medel användas, de som erhållits från militieboställsskogar, endast till för-

mån för andra militieboställen, företrädesvis sådana som tillhöra samma regemente eller korps, och de, som erhållits från ecklesiastika boställsskogar, endast till förmån för andra ecklesiastika boställen.

Utom de ofvannämnda förslagen af större betydighet har komitén uti förvarande kapitel framställt följande, mera speciella ändringsförslag, nemligen:

i § 32 mom. 2, att boställshafvare eller arrendator vid begagnande af mulbete och höslätter å skogen skulle vara oberoende af den för skogen fastställda hushållningsplan, dock med skyldighet att underkasta sig afstängande till skogsodling af högst $\frac{1}{20}$:del utaf skogens areal;

i § 35, att militieboställe, som ej från egen skog kan erhålla sitt gårdsbehof af skogseffekter, må deri få fyllnad från annat inom tre mil beläget militieboställe, som har öfverflödigt skog; och

i § 33, att socknemäns rätt till erhållande å prestgårdsskog af utsyning för kyrkobyggnad ej skulle, såsom nu är stadgadt, vara beroende af för skogen antagen hushållningsplan.

De förstnämnda två förslagen hafva Skogsstyrelsen afstyrkt, det förre derföre att föreskrift om afstängning af den mark, som användes till skogsodling, skulle medföra betydligt ökade kostnader för hägnad och denna marks inskränkande till högst $\frac{1}{20}$:del af arealen väsendtligen förhindra skogsodlingar; samt det senare derföre att det ej finnes något skäl att för militieboställe uti ifrågavarande hänseende stadga en afvikelse från förhållandet med boställen i allmänhet; och anser jag också för min del dessa förslag ej böra vinna nådigt afseende.

Deremot måste jag lika med komitén finna den för socknemäns rätt att å prestgårdsskog hemta virke till kyrko- och prestgårdsbyggnad nu i § 26 af 1866 års skogsordning genom tillägg af orden "efter antagen hushållsplan" gjorda inskränkning vara mindre lämplig. En hushållningsplan afser vanligen afkastningens jemna fördelning, så att den år efter år blir ungefär densamma, men behofvet för kyrko- eller prestgårdsbyggnad rättar sig ej efter en sådan plan, och skulle år efter år en del af det virke, som efter planen fälles, besparas för att vid behof af byggnad vara tillgängligt, så är fara värdt, att det betydligt försämras. Då emellertid något missnöje med den nämnda inskränkningen icke försports och densamma icke lär förhindra Eders Kongl. Maj:t att på särskilda underdåniga framställningar, om så finnes skäligt, medgifva afverkning för ifrågavarande ändamål jemväl å sådana prestgårdsskogar, för hvilka hushållningsplaner icke blifvit fastställda, eller med afvikelse från dy-

lika planer, så torde §:s nuvarande lydelse kunna utan egentlig olägenhet lemnas oförändrad, tilldess en förändring deraf kan ske i sammanhang med andra och mera viktiga ändringar i förordningen.

De af komitén i kap. VII angående skogar å allmänna inrättningars hemman föreslagna bestämmelser afvika från de nu för dylika skogar gällande egentligen endast i det hänseende, att komitén anser det äfven för sådana bland ifrågavarande hemman, hvilka icke med stadgad åborätt innehafvas, böra föreskrifvas, att skogen i allmänhet endast må till husbehof af innehafvaren nyttjas.

Skogsstyrelsen har också ansett en sådan föreskrift vara väl behöflig, men då i afseende å de hemman, hvarom nu är fråga, och hvilka vanligen äro utarrenderade, vederbörande inrättnings styrelse är, enligt § 19 i 1866 års skogsordning, förpligtad att vidtaga erforderliga åtgärder för att få ordnad, af statens skogstjenstemän öfvervakad skogshushållning derå införd, och det med säkerhet kan antagas, att, intilldess sådant hunnit ske, styrelsen ej underlåter att i de arrendekontrakter, som å hemmanen utfärdas, införa de närmare föreskrifter i afseende å skogens begagnande, som kunna anses vara af omständigheterna påkallade, saknar jag anledning att i förvarande, icke synnerligen viktiga hänseende tillstyrka någon ändring i nu gällande bestämmelser.

Deremot anser jag mera afseende böra fästas vid det af Skogsstyrelsen gjorda förslag att jemväl skogar å allmänna inrättningars hemman må, då hemmanen ej innehafvas under åborätt, kunna ställas under vård och förvaltning af skogsstaten, och är öfvertygad, att, hvad de mera betydande af dessa skogar angår, ett stadgande i sådan syftning skulle vara ganska ändamålsenligt. Då emellertid den fåtaliga skogsstatspersonalens krafter redan för åstadkommande af en rationel hushållning å statens egna skogar böra under den närmaste tiden blifva hårdt anlitade, så torde detta få blifva en framtidsfråga, hvarför jag nu inskränker mig till den underdåniga hemställan, det Skogsstyrelsen måtte anbefallas att efter inhemtad kännedom om de ifrågavarande skogarnes beskaffenhet taga frågan i öfvervägande och afgifva underdånigt förslag till de bestämmelser och åtgärder, som i nämnda hänseende kunna finnas lämpliga.

I kap. VIII angående skogarne å enskilda hemman utom lappmarkerna har komitén, jemte en föreskrift rörande oafvittrade skatte- och frälsehemman, till hvilken jag torde få återkomma längre fram, då fråga blir om ändringar i utsyningsförordningen, meddelat åtskilliga bestämmelser, som åsyfta dels att mot anlitande skydda den växande ungskogen och dels att betrygga skogsåterväxten å afverkad skogsmark.

I förra hänseendet har komitén i motiverna, med erinran om nödvändigheten att under alla förhållanden bevara ungskogen undan förstörelse, så att i Norrland alltid måtte komma att finnas en skogsmassa, som vore mot allmänna skogsbrist för framtiden betryggande, anført, att den i Kongl. förordningen den 10 September 1869 mot skogsförödelse å Gotland stadgade påföljd, förbud att begagna skogen annorledes än till husbehof, i de flesta fall, då den kunde vinna tillämpning, skulle komma för sent för att skydda ungskogen, och att enligt komiténs åsigt det säkraste medlet för ändamålets ernående vore att söka i föreskrifter af beskaffenhet, att derigenom skogsegaren betoges all utsigt att medelst ungskogens anlitande bereda sig någon fördel och frestelsen dertill således förlorade sin förledande makt. Att i sådan syftning vid påföljd af konfiskationer och bötesansvar förbjuda all afverkning af träd under vissa dimensioner skulle dock utan tvifvel vara ett alltför betänkligt ingrepp i den enskildes dispositionsrätt. Svårigen torde det kunna honom betagas att för eget husbehof använda skog af hvilka dimensioner som helst. Äfvenså och då virke af mindre dimensioner vore för hvarjehanda ändamål inom orten i allmänhet behöfligt ansåge komitén billigheten fordra, att all afyttring af virke inom orten lemnades fri, destoheldre som, der afverkningen icke öfverstege ortens eget behof af skogsprodukter, någon synnerlig våda deraf för framtiden icke i allmänhet syntes kunna uppstå. Deremot ansåge komitén att föryttring utom orten af virke under vissa dimensioner böra genom bestämda lagbud på det kraftigaste motverkas. Utöfvandet af kontroll å efterlefnaden af denna föreskrift skulle, hvad rundvirke och bilade virkespiecer beträffade, icke möta någon svårighet. Vore åter trädet försågad till bräder eller plank, när det förekomme till afskeppning, skulle det oftast blifva nästan omöjligt att med full säkerhet urskilja, huruvida varan tillkommit af undermåligt virke. I betraktande här af och då erforderlig kontroll icke stode att vinna annorledes än genom absolut förbud mot all försågning af dylikt virke, ansåge komitén ett sådant förbud böra meddelas. Olägenheterna här af syntes komitén icke vara af någon betydighet i jemförelse med det ändamål, som genom förbudet befordrades, och skulle i alla händelser finna fullkomligt rättfärdigande deri, att de voro af omständigheternas kraf med nödvändighet betingade. På grund här af har komitén i § 42 föreslagit, att, om träd af mindre dimensioner än 8,3 dec.-tum i diameter vid 16 fots längd från storändan afverkas, och afverkningen ej skett till följd af föreläggande vid laga skifte eller eljest med vederbörligt tillstånd, det träd hvarken må i form af sparre, pitprops eller annat rundvirke från orten afskeppas eller försågas till plank, bräder eller dylikt eller ens intagas inom

område, som vid såginrättning, ehvad den drifves medelst ånga, vatten- eller handkraft, begagnas till sågplats, sågbacke eller sågränna.

I anledning häraf har Skogsstyrelsen yttrat, att, då de föreslagna, i den enskildes dispositionsrätt djupt ingripande förbuden, hvilka billigtvis ej kunde blifva gällande för Norrland, utan att utsträckas äfven till öfriga delar af riket, torde vara af beskaffenhet att hvarken kunna påräkna något tillmötesgående af befolkningen eller att under sådant förhållande kunna af skogspersonalen upprätthållas, med mindre antalet revierförvaltare mångdubblades och uppsyningsmän anställdes icke blott vid hvarje sågverk, utan ock vid hvarje by, Styrelsen funne sig ej kunna instämma i hvad komitén här föreslagit.

Deremot har den af komitén uttryckta tanken att genom exportförbud hejda skogsförödelser med förkärlek omfattats af myndigheterna i de två nordligaste länen, och hafva särskilda underdåniga framställningar i denna syftning blifvit gjorda såväl af landstingen i nämnda båda län som af länsstyrelsen och hushållningssällskapet i Vesterbottens län. Öfver dessa framställningar, till hvilka sedermera kommit en från sällskapet för Norrlands väl ingifven framställning med enahanda syftning och i hvilka den mest lifliga öfvertygelse om behovet af ett exportförbud och dess lämplighet att hejda skogsförödelser, framför hvarje annan dertill möjligen ifrågakommande åtgärd, uttalar sig, har jag på nådig befallning infordrat General-tullstyrelsens utlåtande, med särskild föreskrift för Styrelsen att yttra sig, huruvida det må vara lämpligt att för särskilda län, hvilkas landsting kunna sig derom förena, uti ifrågavarande hänseende meddela bestämmelser, afvikande från dem, hvilka i det öfriga riket äro gällande, samt huruvida kontrollen öfver sådana bestämmelser må kunna behörigen upprätthållas; Och torde det tillåtas mig att, sedan detta utlåtande inkommit, få till nådig pröfning särskildt anmäla såväl frågan om exportförbud för undermåligt virke som det dermed nära sammanhängande förslaget om förbud mot dylikt virkes försågning eller införande å sågplats.

I fråga vidare om åtgärder för skogsåterväxtens betryggande har komitén föreslagit bestämmelser, åsyftande att, om mark, som af naturen är egnad till skogsbörd, afrödjes annorledes än för odling eller annat likartadt gagneligt ändamål, jordegaren skall vara skyldig att inom viss tid befordra skogen till återväxt, vid äfventyr dels af viten och dels af de erforderliga arbetenas verkställande genom allmän försorg på hans bekostnad.

I sammanhang härmed torde jag få redogöra för hvad som förekommit i anledning af den från Landtbruks-akademien ingifna framställning rörande samma ämne, men för riket i allmänhet, hvilken redan den 16 April 1870 blifvit inför Eders Kongl. Maj:t anmäld.

Uti berörda framställning hade, efter hushållningssällskapens hörande, Akademien, med uttalande af den åsigt att ändamålsenlig skötsel af enskildes skogar ej ensamt på öfvertygelsens väg stode att åstadkomma, utan att för vinnande af detta

syfte lagstiftningen måste mellankomma, hemställt, att i sådant hänseende, bland annat, skogsegare borde åläggas efter afverkning bereda skogsåterväxt och kontrollen häröfver uppdragas åt någon myndighet inom kommunen.

Med anledning häraf lät Eders Kongl. Maj:t från samtliga landstingen infordra yttranden, om och i hvad mån stadganden, öfverensstämmande antingen med dem, som meddelats genom Kongl. förordningen den 10 September 1869 till förekommande af skogsförödelse på Gotland, eller med dem, som Landtbruks-akademien föreslagit, kunde anses vara för de enskildes skogar i de särskilda länen erforderliga och ändamålsenliga;

anhållande jag att, i afseende å det landstingen sålunda lemnade valet emellan nyssnämnda för Gotland gällande förordning och Landtbruks-akademiens förslag, få erinra, att den egentliga skilnaden mellan båda består deri att under det, enligt Akademiens förslag, skogsegaren skulle direkt åläggas att draga försorg om återväxten, söker deremot Gotlandsförordningen att nå samma mål på en omväg genom stadgande att, då skogsmark blifvit sköflad eller förödd, så att skogens naturliga återväxt omöjliggöres eller äfventyras, Eders Maj:ts Befallningshafvande eger förbjuda anlitande af hemmanets skog för annat än husbehof, tilldess egaren visat, att han vidtagit ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt å den afbrukade marken.

Af de yttranden, som till följd af berörda nådiga föreskrift från de särskilda landstingen inkommit, framgår visserligen, hvad icke få län angår, det glädjande förhållandet, att någon skogsbrist der ej synes vara att befara och att ordnad skogshushållning mångenstädes redan är på de enskildes skogar införd. Så anför t. ex. *Malmöhus* läns landsting: »att de enskilda skogarne inom länet, som nästan utan undantag vid de större egendomarne och jemväl vid många bland de mindre redan finnas ställda på ordnad skogsbruk, i allmänhet väl vårdas, likasom att hägen för plantering af dertill passande mark för hvarje år tilltager, i samma mån som insigten om skogarnes värde blir alltmera spridd;» *Östergötlands*: att »om äfven i åtskilliga orter skogstillgången må vara knapp, någon egentlig skogsbrist likväl icke är förhanden eller synes vara att snart befara»; *Södermanlands*: »att tillgångarne å skogsprodukter af alla slag i riklig mån äro förhanden å landskapets, i allmänhet varsamt anlitade skogar»; *Vestmanlands*: att å bruks- och större jordegendomar en ändamålsenlig skogshushållning redan är för längesedan införd, att någon total uthuggning eller sköfling af skog med få undantag ingenstädes egt rum och att, sedan det visat sig, att trakthuggningen i mindre skala medfört god sjelfsådd från kringliggande skogsskiften samt en snabbare och bättre återväxt än som genom blädning kan åstadkommas, äfven de mindre skogsegarne börjat ingå på en ändamålsenligare skogsskötsel; *Örebro*: att någon skogsbrist icke förefinnes och att, enligt länsstyrelsens redan till 1856 års skogskomité afgifna utlåtande, en större uppmärksamhet inom länet numera egnas skogsskötseln, de flesta egare af större egendomar vinnlägga sig om skogssådd och plantering, egendomsköp i spekulation å skogs snara realiserande eller skogars upplåtande

på vissa år endast undantagsvis ega rum samt svedjande aftagit; *Vermlands*: »att de flesta af provinsens större skogsegare sökt under ledning af bildade skogstjenstemän sköta sina skogar på ett rationellt sätt och med afseende på deras framtida bestånd»; *Kopparbergs*: »att skogarne med skogsaltrens stigande i värde numera vårdas och skötes bättre än tillförener; *Gefleborgs*: »att med den hushållning å skogarne, som nu eger rum, något tvifvel icke kan hysas, det ju skogen skall för all framtid icke allenast blifva tillräcklig för ortens behof utan äfven lemna betydliga öfverskott, helst genom skogsprodukternas stigande i pris nu långt större månhet och varsamhet i afseende å skogens vård och ålitande uppstått hos skogsegarne sjelfva än som förut varit händelsen, så att, bland annat, vid afverkning numera alltid omsorgsfullt tillses, att tillgång på erforderliga fröträd icke saknas»; *Vester-Norrlands*: »att allmänheten numera börjat inse behofvet och gagnet att vid skogsaltrens stigande värde bättre vårda sina skogar, hvilket, bland annat, visas deraf, att i allmänhet, vid senare försäljningar af skogsafverkningsrätt, säljarne begränsat denna rättighet till vissa dimensioner, hvarigenom skogens återväxt fullständigt betryggas».

Men äfven inom flera af dessa län, nemligen i Södermanlands, Vermlands och Vestmanlands, hafva landstingen uttalat sig för behofvet af lagstiftningens mellankomst till befrämjande af en förbättrad hushållning å de enskilda skogarne, och en sådan mellankomst påkallas derjemte af landstingen i Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs och Skaraborgs län samt Calmar läns norra landstingsområde, hvaremot de öfriga landstingen ansett en dylik mellankomst för närvarande icke behövas eller de i afseende derå ifrågasatta bestämmelserna icke vara lämpliga.

Af de förstnämnda 11 landstingen har endast det i Jönköpings län funnit 1869 års förordning till förekommande af skogsförödelse på Gotland vara för sig ändamålsenlig, under det de andra 10 landstingen yttrat mera benägenhet för Landtbruks-akademiens förslag om direkt åläggande för skogsegare att efter afverkning sörja för återväxt, i öfverensstämmelse hvarmed ock Göteborgs och Bohus läns landsting upprättat ett utkast till särskild författning för länet.

Rörande kontrollen öfver de föreslagna bestämmelsernas iakttagande hafva landstingen i Jönköpings, Göteborgs och Bohus, Blekinge, Hallands, Elfsborgs, Skaraborgs, Vermlands och Vestmanlands län samt Calmar läns norra landstingsområde i likhet med Landtbruks-akademien ansett densamma lämpligen böra öfverlemnas åt någon kommunalmyndighet, likväl så att, enligt både Hallands samt Göteborgs och Bohus läns landstings åsigt, skogstjenstemännen borde i kontrollens handhavande deltaga, hvaremot landstingen i Södermanlands och Kronobergs län afstyrkt kontrollens uppdragande åt kommunalmyndighet.

Uti häröfver den 4 Juli 1871 på nådig befallning afgifvet utlåtande har Skogstyrelsen yttrat, att den med undantag för jemförelsevis få orter rastlöst pågående sköf-

lingen af de enskildas skogar syntes gifva fullt skäl att, med fortgående på den genom 1869 års förordning för Gotland öppnade banan, införa lämpliga stadganden af enahanda syftning äfven i andra orter, der sådana stadganden företrädesvis vore behöfliga och kunde påräkna erforderligt stöd af den allmänna meningen inom orten.

I sådant afseende har Skogsstyrelsen meddelat ett förslag till författning, grundadt hufvudsakligen på förut omförmälda, hos Göteborgs och Bohus läns landsting uppgjorda utkast, hvilken författning, efter upptagande i § 1 af det ur gotlandsförordningen hemtade stadgande, att den af naturen till skogsbörd egnade mark skall dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng eller afrodjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål, vidare innehåller:

i § 2 att, om efter skedd afverkning af skog återväxten ej befordras och skyddas af jordens egare eller innehafvare, och han ej af laga skifte eller annan laglig orsak är derifrån förhindrad, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall ega vid verkande vite ålägga honom att inom viss lämplig tid hafva om skogens återväxt dragit försorg, vid äfventyr derjemte att, efter förloppet af ytterligare utaf Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förelagd förnyad sådan tid, erforderliga åtgärder för skogsåterväxtens befordrande enligt nämnda myndighets förordnande af vederbörande skogstjensteman vidtagas på den försumliges, af landstingets medel förskjutande bekostnad; och

i § 3 att särskilda å kommunalstämma utsedda tillsyningsmän skola hålla uppsigt å befordrandet af och värden om återväxten å enskildas skogar och göra anmälan hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, när försummelse i sådant afseende eger rum; att, om sådan anmälan sker eller eljest anledning förekommer till vidtagande af åtgärd som här föreskrifven är, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall, sedan egaren eller innehafvaren af marken blifvit hörd, förordna, huruvida genom vederbörande skogstjensteman och två gode män förhållandet bör på stället undersökas och derefter meddela sitt beslut, samt att kostnaden för sådan undersökning, då den till någon Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åtgärd emot skogsegaren eller innehafvaren föranleder, skall af honom godtgöras men eljest, äfvensom då tillgång hos denne saknas, utgå af landstingsmedel, hvarjemte i §§ 4 och 5 meddelas föreskrifter om val af omförmälda gode män, om den dem tillkommande ersättning, och om sättet för fullföljd af talan emot Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut uti ifrågavarande mål.

Skogsstyrelsen har nu hemställt, dels att den sålunda föreslagna författningen, hvilken väsendtligen öfverensstämmer med skogskomiténs §§ 44 och 45, måtte utfärdas att gälla för Göteborgs och Bohus län, norra delen af Calmar län samt Blekinge, Elfsborgs och Skaraborgs län, hvilkas landsting uttalat sig för de af Landtbruks-akademien uppställda punkterna, utan att dervid göra några erinringar, äfvensom för Hallands län, derest Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäligt att genom lämpliga åtgärder hämma den der i länet öfliga ljungräddningen, hvilket landstinget derstädes ansett vara nödigt för att en författning med ifrågavarande syfte skulle medföra någon verkan samt

dels att 1869 års för Gotland meddelade förordning måtte förklaras vara gällande jemväl för Jönköpings län.

Hvad deremot angick de öfriga länen, hvilka ansett någon lagstiftning i förvarande hänseende ej vara för sig behöflig eller väl instämt med Landtbruks-akademien i fråga om behovet af stadgande om skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för återväxt, men dervid fogat vilkor och förbehåll, som icke syntes lämpliga, hemställde Skogsstyrelsen att med utfärdande af författning rörande de enskilda skogarne i dessa län måtte tills vidare få anstå.

Sedan Skogsstyrelsen afgifvit det yttrande, för hvars hufvudsakliga innehåll, så vidt det rör ifrågavarande ämne, jag nu redogjort och hvilket för öfrigt finnes tryckt såsom bilaga till Skogsstyrelsens utlåtande öfver den Norrländska Skogskomiténs betänkande, hafva till Eders Kongl. Maj:t särskilda framställningar inkommit dels från Elfsborgs läns landsting med anhållan, att de bestämmelser, som innefattas i 1869 års förordning till förekommande af skogsförödelse på Gotland, måtte blifva gällande äfven för Elfsborgs län, dels från landstinget i Calmar läns norra landstingsområde, som, bestämdt afstyrkande det väckta förslaget om exportförbud, såsom endast ledande till minskning i skogsvärdet samt derigenom motverkande sitt eget ändamål och innefattande en orättvisa mot de skogsegare, hvilka väl sköta sin skog deremot förordat införande i folkskolorna af undervisning i skogshushållning och dithörande ämnen jemte stadgande af skogsegares skyldighet att draga försorg om återväxt, samt dels från Göteborgs och Bohus läns landsting med åtskilliga erinringar vid Skogsstyrelsens ofvanberörda författningsförslag, hvarföretom Vesterbottens läns landsting uti dess förut omförmälda till General-tullstyrelsen remitterade framställning om exportförbud för pitprops och sparrar af mindre dimensioner tillika anhållit att för länets nedra del enahanda föreskrifter som de, hvilka innefattas i den nämnda för Gotland gällande författningen, måtte stadgas.

De framställningar om vidtagande af åtgärder för betryggande deraf att den af naturen till skogsbörd egnade mark, som ej användes till andra för egaren mera afsevärda ändamål, må, om skogen derå afverkas, varda återförsatt i skogbärande skick, hvilka sålunda blifvit gjorda af Skogskomitén, Landtbruksakademien, Skogsstyrelsen och af flera bland rikets landsting, förtjena obestriddigen allt behjertande; Och då jag derjemte tror, att berörda syftemål är ett sådant, för hvilket lagstiftningen, så vida den understödjes af allmänna meningen hos befolkningen, kan med något hopp om framgång verka, så anser jag det böra tagas under omsorgsfullt öfvervägande hvad i sådant hänseende lämpligen må kunna och böra göras.

Ett försök till lagstiftning i den nämnda syftningen har redan blifvit gjort genom den särskildt för Gotland utfärdade förordningen af den 10 September 1869. Emot de bestämmelser, som innehållas i denna förordning, har dock anmärkts, bland annat, dels att förbud mot en redan sköflad skogs begagnande till annat än husbehof synes vara temligen betydelselöst, dels att, om författningens mening är att, då af

en skog en del sköflats, återstoden skall ställas under det nämnda förbudet. det möter stora svårigheter att bestämma när sköflingen nått en sådan omfattning, att förbudet bör inträda, dels ock att, då det ju kan hända att den under förbud ställda del af skogen är så beskaffad, att dess rätta skötsel fordrar afverkning utöfver husbehovet, förbudet i sådant fall skulle i strid med sitt ändamål föranleda till vanvård af skogen.

Dessa olägenheter hafva redan gjort sig på Gotland vid författningens tillämpning bemärkta, hvarföre ock dervarande länsstyrelse uti ett den 13 nästlidna December inkommet underdånigt memorial förordat bifall till åtskilliga af senaste landsting beslutade ändringar i författningen, deribland en åsyftar att skogsegare skulle såsom påföljd för skogssköfling alternativt kunna direkt åläggas att vidtaga ändamålsenliga åtgärder för beredande af återväxt.

Då således äfven Gotlands landsting synes hafva i viss mån öfvergått till ofvan omförmälda af Landtbruks-akademien framställda förslag, och detta derjemte har den stora fördelen att lemna egarens dispositionsrätt öfver den växande skogen helt och hållet oantastad samt att direkt leda till det åsyftade målet eller skogsåterväxtens befrämjande, så anser jag den författning, som kan komma att i ämnet utfärdas, hellre böra grundas på nämnda förslag än affattas i öfverensstämmelse med gotlandsförfordningen.

Vid den författning, som på sålunda af mig förordade grund blifvit, enligt hvad ofvan är nämndt, af Skogsstyrelsen uppgjord, synes mig emellertid följande erinringar kunna göras.

I fråga om hvem som skall vara skyldig att draga försorg om återväxt å afbrukad skogsmark begagnas i § 2 uttrycket: »jordens egare *eller* innehafvare». Detta uttryck måste i det fall, att jorden innehafves af en, men eges af en annan, föranleda tvekan om, hvilkendera som åsyftas och bör derföre förtydligas. Härvid förekommer å ena sidan, att innehafvaren naturligtvis är närmast i tillfälle att vidtaga de ifrågavarande åtgärderna och till och med *kan* vara *ensam* dertill berättigad, men å den andra att det väl i allmänhet är jordegaren, som kommer att draga nyttan af samma åtgärder. hvarigenom värdet af hans egendom måste antagas blifva i någon mån förhöjdt. Vid sådant förhållande synes det vara rättast, att skyldigheten till återväxtens befrämjande åläggas innehafvaren och att den talan, som i afseende derå tillkommer det allmänna, också vändes emot honom, men att han deremot berättigas att af jordegaren erhålla ersättning för all kostnad, som icke finnes härröra af hans egen försumlighet eller vanvård.

Enligt samma § skulle skyldigheten att ombesörja skogsåterväxt icke ega rum, då jordegaren »är af laga skifte eller annan laglig orsak derifrån förhindrad». Dessa ord anser jag böra utgå, emedan jag icke förstår, huru laga skifte skall kunna hindra vidtagande af åtgärder för skogsåterväxt och icke heller vill erkänna några andra orsaker såsom giltiga hinder för åtgärder, hvilkas fullgörande icke kan antagas vara bundet vid vissa dagar eller ens månader. Att det ofta kan inträffa, att den, som

måste vidtaga åtgärder för skogsåterväxt, icke själf kommer att deraf draga någon nytta, synes mig så mycket mindre förtjena afseende, som de ifrågavarande föreskrifterna ju egentligen äro ämnade att tillgodose framtidens rätt och dessutom en godtgörelse för det besvär och de kostnader, som deraf föranledas, kan anses ligga i vinsten af den föregående afverkningen.

Beträffande de viten, som enligt denna § kunna varda förelagda, anser jag det böra tilläggas att desamma, om de komma att utgå, skola tillfalla landstinget, för hvilket åtskilliga utgifter kunna af författningen föranledas.

Då det vidare i slutet af § 2 stadgas, att kostnaden för de åtgärder, som i tredskofall verkställas genom det allmännas försorg, skall förskjutas af landstingsmedel och drabba den försumlige, så anser jag, i följd af hvad jag yttrat rörande jordegares skyldighet att, äfven då han icke själf innehafver jorden, vidkännas kostnaden för skogsåterväxtens befrämjande, dervid böra tilläggas att, om jordinnehafvaren saknar tillgång till gäldande af kostnad, som landstinget förskjutit, samma kostnad, i den mån jordegaren pröfvas böra deraf drabbas, må omedelbart hos honom uttagas.

§ 3 öfverlemnar hela kontrollen öfver författningens efterlefnad åt tillsyningsmän, utsedda å kommunalstämma. I afseende å verksamheten af en kontroll, utslutande utöfvad af sålunda utsedda tillsyningsmän, hvilka icke kunna i alla fall antagas ega någon egentlig sakkunskap och kanske ej heller kunna alltid frigöra sig från konsiderationer, hafva dock hos flera landsting yttrats betänkligheter, hvilkas giltighet icke lär kunna bestridas. Då jag emellertid, för att ej bortblanda den rent kommunala karakter, som ifrågavarande, *den enskildes* skogshushållning rörande författning, enligt min åsigt, lämpligen erhållit, icke vill tillstyrka, att något deltagande i kontrollen uppdrages åt statens skogstjenstemän, hvilka också, när de efter skedd anmälan om försummad återväxt skola på förordnande af länsstyrelsen såsom sakkunnige undersöka förhållandet, alltid böra vara fullt opartiska, så anser jag deremot möjlighet till en bättre kontroll än den föreslagna kunna vinnas derigenom, att det öfverlemnas åt landstinget att, der så finnes lämpligt, tillsätta särskilda skogsfiskaler för att jemte de inom kommunen valda tillsyningsmännen hafva uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande inom landstingsområdet, i sammanhang hvarmed det dock af nyss anförda skäl torde böra stadgas, att jägmästare eller de som bestrida dessa tjenstemäns befattningar icke kunna vara skogsfiskaler eller tillsyningsmän.

Vidare och då, i betraktande af de högst olika förhållanden i olika delar af riket och de skiljaktiga åsikter, som hos de särskilda landstingen förports, det svårigen kan antagas, att ifrågavarande författning skall finnas lämplig för alla rikets län samt dertill kommer att det i väsendtlig mån beror af det intresse, hvarmed författningen af de kommunala myndigheterna omfattas, huruvida den skall medföra påräknadt gagn eller icke, torde författningen böra så uppställas, att densamma, om den antages, blir gällande endast för de delar af riket, hvilkas landsting förklara sig sådant önska,

Med iakttagande häraf och af några mindre betydande andra jemkningar skulle författningen komma att erhålla denna lydelse:

Förordning

angående enskilda skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

§ 1.

I de orter, Kongl. Maj:t uppå vederbörande landstings förslag bestämmer, skall all af naturen till skogsbörd egnad mark dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng eller afrodjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall till skogsbörd bibehållas, vare jordens egare skyldig att sörja för fullgod återväxt och att, om, för återväxtens betryggande, erfordras särskilda åtgärder såsom afstängning, sådd eller plantering, dem verkställa. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet att med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet prövas nödiga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom förelagd tid med viss del årligen fullborda. Ställer sig icke jordegaren denna föreskrift till efterrättelse, varde han fälld till vitet, hvilket tillfaller landstinget, och ny tid honom förelagd vid äfventyr att, om äfven den försittes, arbetet kommer att på hans bekostnad genom allmän försorg utföras. Låter han äfven denna tid förflyta utan att sin skyldighet fullgöra, förordne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skogstjensteman att besörja om den föreskrifna åtgärdens verkställande; och må kostnaden härför förskjutas af landstingets medel emot ersättning, som hos den tredskande uttages.

Mom. 2. Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla i afseende på denne med rätt för honom att för den kostnad han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och som icke finnes härröra af hans egen försunlighet eller vanvårdnad; i laga ordning erhålla ersättning af jordens egare. Saknar jordens innehafvare tillgång till gäldande af kostnad, som för befrämjande af skogsåterväxt blifvit af landstingsmedel förskjuten, må denna kostnad, i den mån densamma, enligt hvad nyss är sagdt, prövas böra slutligen drabba jordegaren, omedelbart hos denne af landstinget utsökas.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande skola för hvarje kommun å kommunalstämma utses särskilda tillsyningsmän, hvilka hafva till åliggande att, när försummelse i berörda hänseende någonstades inom kommunen eger rum, derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; egande jemväl landstinget att, der så finnes lämpligt, tillsätta särskilda skogsfiskaler för att inom landstingsområdet jemte kommunernas tillsyningsmän hafva uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande och dervid anmärkta försummelser hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmäla.

Mom. 2. Jägmästare eller de, som deras tjänst förrätta, kunna dock icke vara skogsfiskaler eller tillsyningsmän.

§ 4.

Mom. 1. Anmäles af skogsfiskal eller tillsyningsman, att försummelse i afseende å skogsåterväxtens befrämjande skett, eller förekommer eljest anledning dertill, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, innan föreläggande enligt § 2 här ofvan meddelas, att, efter vederbörandes hörande, förordna skogstjensteman att med gode män förhållandet å stället i jordinnehafvarens närvaro undersöka samt att, der försummelse finnes ega rum och åtgärder för skogsåterväxtens betryggande icke redan äro föreskrifna, afgifva förslag till de åtgärder, som i sådant afseende böra föreskrifvas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skäligen kan vara afslutadt och huru mycket deraf bör årligen verkställas.

Mom. 2. Kostnaden för dylik undersökning skall, då den föranleder till något åläggande för jordinnehafvaren, hvilket vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos jordinnehafvaren saknas, af landstingsmedel utgå.

§ 5.

Mom. 1. De gode män, hvilka skola hafva att jemte skogstjensteman verkställa sådana undersökningar, som i § 4 omförmälas, utses inför Häradsrätt i samma ordning, som ledamöter i Egodelningsrätt, två för hvarje länsmansdistrikt.

Mom. 2. Dessa gode män väljas för två år i sender och böra vid hvarje undersökning två ojäfviga sådana vara tillstädes; helst de, som blifvit utsedda för det distrikt, der undersökning skall ske.

Mom. 3. Under förrättning samt resor dit och derifrån njute gode männen ersättning för underhåll och skjuts såsom för gode män vid landtmäteri-förrättning är stadgadt.

§ 6.

Den som icke nöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan i den ordning, som för fullföljd af talan i ekonomimål i allmänhet är stadgadt; dock lände, intilldess Kongl. Maj:t annorlunda förordnat, det öfverklagade beslutet till efterrättelse, der ej verkan af klagan skulle derigenom omintetgöras.

Såsom jag ofvan nämnt, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län hos Eders Kongl. Maj:t anmält och förordat af senaste landsting fattade beslut om ändringar i den för ön gällande författning af den 10 September 1869. Dessa ändringar afse dels att åt Eders Kongl. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måtte medgifvas rätt att, då anmälan om skogssköfving egt rum, få, äfven innan slutligt utslag kan hinna meddelas, tills vidare vid vite förbjuda skogsafverkning å ifrågakomna egendom, dels att såsom påföljd för skogssköfving måtte alternativt eller i förening med förbud mot skogens anlitage till annat än husbehof kunna föreskrifvas vidtagande af ändamålsenliga åtgärder för beredande af skogsåterväxt å den afbrukade marken och dels att i författningen begreppet af skogsförödelse måtte tydligare definieras, så att sådan förödelse skulle anses vara för handen, då skogstrakt i strid med vilkoren för ordentlig hushållning så afbrukades, att hvarken fröträd, ungskog eller växande planter till erforderlig mängd och beskaffenhet derå finnes kvar.

Då det emellertid låter tänka sig att Gotlands läns landsting efter erhållen kännedom af det författningsförslag jag nyss för Eders Kongl. Maj:t framlagt, hvilket förslag åsyftar samma mål som den nu redan för Gotland gällande författningen och dermed skulle vinna ökad öfverensstämmelse, i fall landstingets beslut rörande positiv föreskrift om vidtagande af åtgärder till skogsåterväxt blefve fastställt, möjligen skulle, om berörda för rikets öfriga län afsedda förslag vinner Riksdagens bifall, finna det samma böra äfven för Gotland blifva gällande, hemställer jag att med pröfningen af landstingets omförmälda beslut och Länsstyrelsens i afseende derå gjorda framställning måtte få anstå tilldess, efter det Riksdagen meddelat svar å den nådiga Propositionen, landstingets önskan i berörda hänseende kunnat inhemtas.

En den 17 i denna månad inkommen. af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län gjord framställning om att frälse- och skattehemmans skogar i länet måtte ställas under enahanda uppsigt och kontroll af statens skogstjenstemän som kronohemmans och nybyggens skogar och att utsyning måtte kostnads-

fritt meddelas har jemte en af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län anmäld ansökning af länets flesta lappmarkskommuner om kostnadsfri utsyning blifvit på nådig befallning remitterad till Skogsstyrelsen och torde, då dess utlåtande inkommit, få af mig till Eders Kongl. Maj:ts pröfning anmälas.

Uti den underdåniga framställning af Landtbruks-akademien, som här ofvan blifvit omnämnd, har Akademien tillika såsom medel för åstadkommande af en förbättrad skogsvård föreslagit, att premier skulle utsättas för skogsodling å nu skoglös mark, och skoglös ödemark för statens räkning inlösas till skogsodling, öfver hvilka förslag såväl landstingen som Skogsstyrelsen sig yttrat.

Hvad inköpande af skoglös mark beträffar, så torde jag få erinra, att Eders Kongl. Maj:t, bland annat, för sådant ändamål redan i den till nu församlade Riksdag aflåtna nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof, äskat en betydlig förhöjning af reservationsanslaget till skogsväsendet, och lär vid sådant förhållande det icke vara skäl att ingå i någon närmare pröfning af denna fråga förr än sig visat om de för ändamålet erforderliga medlen varda af Riksdagen beviljade.

Beträffande åter förslaget om utsättande af premier för skogsodling, så finner jag lika med Skogsstyrelsen detta vara en angelägenhet, hvarom omsorgen i främsta rummet bör tillkomma landstingen, såsom den ock på somliga ställen, t. ex. i Upsala län, uppfattats. Skulle åter jemväl statens medel anses böra för berörda ändamål tagas i anspråk, så torde några andra medel icke kunna dertill anlitas än det nämnda reservationsanslaget, hvarföre äfven detta ämne synes först då kunna lämpligen komma under öfvervägande när det blir känt till hvad belopp omförmälda anslag varder af Riksdagen fastställt, och det således kan bedömas, om detsamma till en sådan utgift lemnar tillgång eller icke.

Nionde kapitlet af skogskomiténs betänkande, hvilket angifves handla om afsondring af mark för skogsbruk och om hushållningen med skogen å dylik mark, innefattar likväl tillika föreskrifter rörande flerårig afverkningsrätt å skogsmark, som icke är från det öfriga hemmanet afsöndrade.

I motiveringen till kapitlet börjar komitén med att vitsorda nyttan af skogslotters sammanförande till skogsegendomar af den storlek, att egaren kan finna med

sin fördel förenligt att der införa ordnad skogshushållning och omnämner med erkännande den nyare lagstiftningens sträfvande till detta mål genom undanrödjande af de hinder en förut på jordens odling nog ensidigt riktad omtanke uppställt mot bildandet af större sammanhängande skogsegendomar. Komitén anser dock denna lagstiftning hafva gått längre än som med tillbörligt afseende å skogarnes förnämsta ändamål vore förenligt, enär det ingenstädes kunde vara likgiltigt, men i norra orterna af högsta vikt, att hemmansegaren icke inom sitt eget område saknade de för hemmanets eget behof nödiga skogseffekter. Med anledning häraf har komitén ur 1864 års förordning om hemmansklyfning och jordafsöndring upptagit stadgandet, att för skogsbruk större afsöndring än $\frac{1}{10}$ eller från säterier, rå- och rörs- eller insockne frälsehemman $\frac{1}{5}$ af hemmanets hela egoridd ej må ega rum annorledes än under eganderätt, men dervid tillagt det nya vilkor, att sådan afsöndring ej må ske med mindre än vid en af landtmätare, skogstjensteman och gode män verkställd undersökning finnes, att den mark, som vid stamhemmanet bibehålles, är under förutsättning af ändamålsenlig skötsel tillräcklig att, jemväl om hemmanet komme att undergå klyfning eller göras till föremål för utsträckt odling, i all framtid fylla hemmanets behof af skogsalster.

Svårigheterna af en sådan undersökning, hvarigenom skall bestämmas huru mycket ett hemman *i all framtid* kommer att behöfva af skogsalster, torde icke behöfver närmare påpekas, men då jag lika med komitén anser gagneligt, att de hinder, som förefinnas mot större skogsegendomars sammanbringande af afsöndrade skogslotter, såvidt möjligt, undanröjdas och derföre ingalunda vill att några nya hinder deremot uppställas, kan jag för min del icke tillstyrka det af komitén föreslagna nya vilkoret, helst detta dessutom torde vara mindre behöfligt för afsöndringar, hvilka, såsom de här ifrågavarande, ske till skogsbruk, då stamhemmanet sannolikt kan påräkna att derifrån erhålla sina nödiga skogseffekter, än för afsöndringar, hvilka ske till annat ändamål, som möjligen erfordrar skogens afröjning.

Då jag emellertid å min sida anser nu gällande hemmansklyfnings- och jordafsöndrings-förordning hafva i § 8, hvilken just handlar om sådana afsöndringar, som nu äro i fråga, erhållit en redaktion, som, enligt hvad jag tror, emot dess verkliga syfte, måste verka hindrande för tillkomsten af större till skogsbruk afsedda afsöndringar under eganderätt, så anhåller jag att här få framställa ett underdånigt förslag till någon jemkning af denna redaktion, i hvilket afseende jag först torde få lemna en redogörelse för tillkomsten af den nämnda §:s nuvarande lydelse.

Uti 4 kap. 9 § Jordabalken var i 1734 års lag stadgad: »Ej må den, som å skattskyldig jord sitter, genom köp, skifte eller på annat sätt något söndra och minska af det som dertill med rätta hörer; gör det någon, vare ogildt».

Redan i början af detta århundrade, genom författningar för vissa landskap, och i större utsträckning genom Enskiftes-förordningen af den 2 Februari 1807 tilläts det egare af enskiftade hemman att under full eganderätt aflåta till och med $\frac{1}{10}$ af sin erhållna ouppodlade jordrymd, dock ingen lägenhet mindre än 4 tunnland, men särskild lagstiftning om jordafsöndringar och huru vid dem skulle tillgå tillkom först genom Hemmansklyfnings-förordningen den 19 December 1827, som tillät egare af krono-, skatte- och frälsehemman att, utan att besutenhet dertill erfordrades, af hemmanets jordrymd till en eller flera emot årlig, af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bestämd afgäld upplåta till och med en tiondedel, vare sig för alltid eller till besittning på viss tid, hvilken dock icke fick sträckas öfver 50 år; från hemman, hvartill mer än vanlig egovidd hörde, kunde, efter anmälan hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och tillstånd af Kammarkollegium, äfven större afsöndring ske. Ännu vid tiden för denna förordnings utfärdande ansågs deremot icke något hinder förefinnas att från säterier, rå- och rörs-, samt insockne frälsehemman afsöndra jord utan afgäld till stamhemmanet, när sådana hemman icke hänfördes till skattskyldig jord. Först genom Kongl. kungörelsen den 14 November 1829 blef från dylika hemman afsöndring utan särskild anmälan och behandling begränsad till en femtedel af egorymden.

Att med det ursprungliga förbudet och den senare begränsningen för undantag derifrån icke afsågs annat än bevarande af hemmanets förmåga att utgöra skatter och onera framgår af de motiv, som i handlingar såväl från denna som från senare tid blifvit anförda. I Rikets Ständers skrifvelse den 10 November 1823, som föranledde 1827 års Förordning, heter det, att Kammarkollegium, då fråga om afsöndring blifvit till detsamma hänskjuten, borde »om afsöndringen förordna med iakttagande, att säkerheten för hemmansröntans och öfriga utskylders everldeliga utgörande blifver förvarad», och i nådiga Propositionen till Rikets Ständer den 13 November 1828, som var uppslaget till 1829 års Kungörelse, motiveras säteriernas, rå- och rörs- samt insockne frälsehemmans inbegripande under förenämnda förordning dermed, att genom de allmänna besvär, som dessa hemman i senare tider måst vidkännas, kunna de i vissa fall äfven jämföras med skattskyldig jord», och utsträckningen af den afsöndring, som från dem finge utan särskilda omständigheter ske, till $\frac{1}{5}$ af egorymden, med »deras vanligen innehafvande större jordrymd samt ringare utskylder och allmänna onera».

Medgifvandet åter af afsöndringar från skattskyldiga hemman härrörde, såsom af författningarne sjelfva angifves, af önskan att befrämja jordens odling. I Enskiftes-förordningen 1807 medgafs afsöndring endast af ouppodlad jord och i Hemmansklyfnings-förordningen 1827 förbjöds användande dertill af odalåker eller äng. Och

såsom ett uttryck af Rikets Ständers önskan att genom de afsöndringar, som kunde tillåtas, landets odling måtte befrämjas, men ingalunda såsom en uttryckt önskan eller ett beslut att afsöndrade lägenheter skulle ställas under något särskildt förmynderskap, måste uppfattas deras begäran i 1823 års skrifvelse, att Kammar-kollegium vid ifrågakommande afsöndring borde "förordna, med iakttagande — — — — — att jordegornas uppodling och förmånliga häfd befordras", hvilket yttrande i 1827 års Förordning på det sätt återgafs, att Kammar-kollegium egde "så förordna att — — — — jordens odling befordras", ty den fråga, som hvarje gång till Kammar-kollegii förordnande hänsköts, var endast huruvida ifrågakommande afsöndring var sådan, att jordens odling kunde derigenom väntas befrämjad, och ej huru den blifvande egaren af den afsöndrade lotten skulle vid uppodling deraf tillvägagå.

Det var genom Kongl. förordningen den 6 Augusti 1864 tillstånd att för skogsbruk afsöndra större andel af ett hemmans område än $\frac{1}{10}$ eller $\frac{1}{5}$ medgafs, och hade denna förordning sin grund i Rikets Ständers skrifvelse af den 5 December 1863, i hvilken det heter:

"Genom svårigheten för industriidkare eller jordegare, som å egna egor sakna skog, att få tillhandla sig för dem behöfliga skogstrakter utan att nödgas i sammanhang dermed förvärfva inegor, som de ej kunna eller vilja begagna, har anlitandet af de för skogarnes bestånd så förderfliga afverkningskontrakten i hög grad befordrats. Endast af den, som med full eganderätt områder en skog, är någon omsorg om dess fortfarande bestånd att förvänta och Rikets Ständer hafva derföre trott en stor vinst för skogsvården vara att hemta ur ett stadgande, hvarigenom tillfälle bereddtes att lättare än nu förvärfva eganderätt till skog för ordnad skogshushållnings införande å densamma. Rikets Ständer hafva alltså ansett det böra stadgas, att vid pröfningen af ansökningar om rätt till större afsöndring än i allmänhet är medgifven, Kammar-kollegium må fästa afseende ej allenast, såsom nu, vid ändamålet af jordens uppodling, utan äfven vid befordrandet af en ordnad skogshushållnings införande å den afsöndrade egorymden".

Eders Kongl. Maj:t ansåg större afsöndring för skogsbruk böra medgifvas, men endast under full eganderätt, och derjemte att den pröfning, som i afseende å jordafsöndringar dittills varit upplåten åt Kammar-kollegium, borde åt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverlemnas, i följd hvaraf § 8 i Kongl. förordningen den 6 Augusti 1864 erhöi sin i denna del ännu oförändrade lydelse, att "Vår Befallningshafvande — — har att — — meddela utslag och dervid så förordna, att — — jordens odling eller ändamålsenlig skogshushållning, när sådan genom skogsmarks upplåtande under full eganderätt afses, varder befordrad".

Hos 1868 års riksdag gjordes en framställning, afseende skogsväsendets befrämjande, i hvilken yrkades upphäfvande af maximum för jordafsöndring och af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning af frågor derom och om afgäld, i hvars ställe ren skogsmark borde kunna åsättas mantal. Lag-Utskottet var af

samma åsigt, som Rikets Ständer 1863 tillkännagifvit, att skogsbrukets skiljande från jordbruket vore af icke ringa vikt för införande af en ordnad skogshushållning, men framhöll omöjligheten att med gällande skattläggningsmetoder förena lagligt bestämmande af mantal å skog och trodde motionärens syfte lika väl kunna vinnas genom utsträckning af den redan i § 8 af 1864 års Förordning medgifna rättighet till afsöndring, hvarför Utskottet föreslog borttagande ur samma § af de alltsedan 1827, såsom betecknande de hemman, från hvilka större afsöndring än $\frac{1}{10}$ eller $\frac{1}{2}$ af egorymden kunde medgifvas, qvarstående orden »hvertill mer än vanlig egovidd hörer». Riksdagen beslöt en anhållan härom, hvilken af Kongl. Maj:t bifölls och föranledde Kongl. kungörelsen den 8 September 1864, genom hvilken oftanämnda § erhållit sin nuvarande lydelse.

Det framgår af denna historik att det uppdrag, som först lemnades Kammarkollegium och derefter öfverflyttades på Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, var att i fråga om medgifvande af jordafsöndringar förordna så att, å ena sidan, säkerheten för kronans inkomster bevarades, och, å andra sidan, det ändamål, för hvilket afsöndringen afsågs, befrämjades, men icke att ingripa i den enskildes hushållning och därför fastställa regler, och att den utvidgade möjlighet till verkställande af större jordafsöndringar som 1864 infördes, åsyftade att underlätta uppstående af jordpossessioner, som bestodo af endast skogsmark, men att icke heller af då angifna motiv framgår någon önskan att ingripa i eller gifva regler för den enskildes hushållning.

De ordalag, i hvilka de nya stadgandena 1864 affattades, äro emellertid sådana, att man måste finna naturligt, att vid gjord ansökning om medgifvande af afsöndring för skogsbruk det fall inträffat, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åliggande att förordna så, att ändamålsenlig skogshushållning befordrades, uppfattats på det sätt, att sökanden såsom vilkor för bifall till ansökningen ålagts låta på sin bekostnad genom skogstjensteman upprätta sådan plan för ändamålsenlig skogshushållning å det afsöndrade området, som kunde af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fastställas.

Om något nödtvång förefunnes för den, som kunde önska köpa skogsmark, att göra det under så beskaffade vilkor och att underkasta sig de kostnader, som deraf föranledas, så vore härom icke så mycket att säga. Men nu förefinnes ej något sådant nödtvång, och då måste den risk af kostnader och af ingrepp i den enskildes eget val af det för honom ändamålsenligaste hushållningssätt, som sålunda visat sig kunna vara förenad med det i författningen stadgade förfaringssätt för vinnande af större skogsmarksafsöndringar, afskräcka från anlitandet af detta förfaringssätt och således motverka just det som författningen åsyftar att underlätta och befrämja.

Också har på förfrågningar hos de särskilda länsstyrelserna den upplysning erhållits, att sedan 1864 endast fem ansökningar om dylika afsöndringar blifvit gjorda,

och af dessa har en blifvit återkallad och en afslagen, så att under nära 10 år inalles tre blifvit bifallna och dessa, såsom det tyckes, alla af mindre betydighet.

Deremot är mig sagdt, att ett sågverksbolag på annat sätt förvärfvat eganderätt till öfver 100,000 tunnland, från öfriga delen af hemmanet fränskild skogsmark, ett annat bolag öfver 50,000 tunnland och troligen finnas ännu flera sådana köp.

Förklaringen till detta egendomliga förhållande ligger deruti, att bland de förändringar, som 1864 gjordes uti 1827 års hemmansklyfnings- och jordafsöndrings-förordning, var en af vida större omfång och betydighet än den om möjligheten att för skogshushållning göra större afsöndringar. Jag har i det föregående nämnt att det i 1827 års Förordning var förbjudet att afsöndra »odalåker eller äng». Detta förbud uteslöts 1864 och dermed voro ock de då bibehållna eller tillagda bestämmelserna, som särskildt afsågo afsöndring af annan slags mark eller för vissa ändamål, utan all betydelse.

I stället nemligen för att köpa från åker och äng afsöndrad skogsmark, köper man hela hemmanet samt återsäljer åker och äng såsom afsöndring. Och då det finnes medföra tidsutdrägt, kostnad och risk af ingrepp i den fria dispositionsrätten att i ansökning om tillåtelse till afsöndring uppgifva att en ändamålsenlig skogshushållning dermed afses, så inför man icke någon sådan uppgift i inlagan.

Men icke kan det vara lämpligt att i förevarande hänseende en lagstiftning gäller för afsöndring af skog från åker och en annan för afsöndring af åker från skog, då en och samma handling kan verkställas på båda sätten. Ej heller befrämjas aktning för lag genom lätthet att evadera den.

Då jag är öfvertygad om riktigheten af de såväl vid 1862—63 och 1868 årens riksdagar, som af den norrländska skogskomitén och skogsstyrelsen yttrade åsigt om det å skogsvårdens befrämjande fördelaktiga inflytande, som bildandet af större skogsegendomar skulle medföra, och att derföre möjligheten att förvärfva eganderätt till områden, som bestå af endast skogsmark, bör underlättas, men jag tillika fullkomligt delar den åsigt, som föranledt förbudet att till skogsbruk afsöndra mer än $\frac{1}{10}$ resp. $\frac{1}{5}$ af ett hemmans egorymd på viss tid eller lifstid, skulle jag alltså vilja föreslå, att § 8 i nu gällande Hemmansklyfnings- och Jordafsöndrings-förordning må förhålla denna förändrade lydelse:

»Åstundar innehafvare af hemman att derifrån afsöndra mark, som ensam eller tillsammans med hvad redan kan vara från hemmanet afsöndradt utgör mer än en tiondedel eller, då frågan rör säteri-, rå- och rörs- eller insockne frälsehemman, en femtedel af dess egoområde, må han sådant anmäla hos Konungens Befallningshafvande, som har att beträffande så väl tillstånd dertill som bestämmande af afgäld å jorden meddela utslag och dervid eger till ansökningen lemna bifall i den mån sådant finnes förenligt med kronans säkerhet för hemmansröntans och öfriga

skyldigheters framtida utgörande; dock må i det ifrågavarande fallet afsöndring, som hufvudsakligen består af skogsmark, endast under full eganderätt från hemman upplåtas.»

Öfver detta förslag torde, innan detsamma företages till nådig pröfning, Kammar-kollegii underdåniga utlåtande infordras.

Skogskomitén har vidare under uttalande af den åsigt ratt fara för miss-hushållning med skogen å en särskildt för densammas tillgodogörande afsöndrad eller upplåten skogstrakt i allmänhet torde vara större än om skogen stode uteslutande under hemmansegarens vård och att alltså inskränkningar i dispositionsrätten öfver skogen borde stadgas för egare af afsöndrad skogsmark, i sådant afseende föreslagit:

i § 51, att å afsöndrad lägenhet träd, som icke vid 16 fots längd hålla minst 8,3 dec.-tum i diameter, ej må fällas utom till husbehof eller med särskildt tillstånd af vederbörande revierförvaltare eller till följd af föreläggande vid laga skifte, och

i § 52, att, om skogen å afsöndrad lägenhet finnes så afröjd att särskild skogsodling för återväxten erfordras, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må ega att, jemte meddelande af derom nödiga föreskrifter, tillika för viss tid vid vite förbjuda skogens begagnande annorledes än för husbehof.

Derjemte har komitén, till en uppmuntran för egare af större afsöndrade skogsegendomar att derå införa ordnad skogshushållning, i § 50 föreslagit, att de skulle berättigas att få för deras skogar uppgjorda hushållningsplaner af Skogsstyrelsen pröfvade, likväl med skyldighet att, sedan en sådan plan blifvit fastställd, ställa sig densamma till efterrättelse; dervid Skogsstyrelsen anmärker att under sådant vilkor autagligen ingen skogsegare lærer vilja begagna sig af den nämnda rättigheten.

Att temporär besittningsrätt ej ger samma intresse för en egendoms vård till bibehållande af dess framtida värde, som stadgad eganderätt är sannolikt, men att faran för misshushållning med skogen skulle å en afsöndrad skogslägenhet, äfven om densamma under full eganderätt innehafves, vara större än om skogen står under stamhemmansegarens vård, är ett påstående hvars riktighet synes mig vara tvifvel underkastad. Icke kan egandet af bredvid skogen belägen åker och möjligheten att väsentligen deraf hemta nödig utkomst gifva större intresse för skogens vård än medvetandet derom att skogens vanvård skulle äfventyra egendomens hela värde. Snarare borde det väl kunna antagas, att en skogsegendom blir bättre vårdad, om den af egaren bedrifna industri hufvudsakligen grundas på skogens afkastning än om denna för honom blott är en bisak.

Huru än härmed må förhålla sig, så torde deri dock icke finnas någon giltig anledning till olika lagstiftning för den som eger en skog och för den som tillika eger åker eller äng. Så snart eganderätten i båda fallen är fullständig, måste aktningen för allas lika rätt förbjuda stadgande af inskränkningar eller förmåner för den ena, som icke skulle gälla äfven för den andra.

På grund häraf måste jag afstyrka komiténs ifrågavarande förslag, hvarigenom egare af afsöndrad skogslägenhet skulle dels åläggas en inskränkning i dispositionsrätten öfver skogen, som icke stadgas för egare af hemmansskog, dels kunna drabbas af en påföljd vid skogsafverkning, som under enahanda förhållanden icke kan åläggas en hemmanssegare, och dels tillerkännas ett särskildt berättigande framför hemmanssegare att få hushållningsplan för sin skog pröfvad af Skogsstyrelsen.

Såsom jag redan härofvan nämnt har komitén i förevarande kap. IX föreslagit bestämmelser jemväl för s. k. skogsköp.

Dermed förstås ett aftal, hvarigenom en skogsegare oftast mot en vid aftalets ingående i ett för allt bestämd köpesumma till annan person för viss tid, i Norrland af gammalt vanligen 50 år, upplåter rättighet till skogens afverkande med eller utan dervid fästadt förbehåll om vissa minimidimensioner å de träd, som skola få avverkas.

Bruket af dylika afverkningsrättsupplåtelser har sin allmänna anledning och sitt berättigande i samma omständigheter som annan arbetets fördelning. För det ändamålsenliga tillgodogörandet af skogsprodukter fordras nemligen likasom för annan industri vissa specialinsigter och erfarenhet, förmåga att anskaffa och använda arbetsfolk samt nödiga tillgångar att förskottera deras aflöning m. m. Och då en hemmanssegare saknar dessa medel att draga afkastning af sin skog, hvilken han dock ej vill genom försäljning afhända sig, emedan han inser dess värde för framtiden och äfven behöfver skogsbetet för sina kreatur, är ingenting naturligare än att han genom upplåtande åt en annan af afverkningsrätt å skogen skaffar sig större inkomst af denna egendom än han sjelf kan derur uttaga och på samma gång ledighet att använda sin omtanke och sitt arbete på den näring, som är hans specialitet, åkerbruket eller boskapsskötseln. Mångenstädes skulle ock skogstillgångar, som ej kunna tillgodogöras utan så betydliga kostnader för utdrifning, strömmrensning och flottning, att hemmanssegaren ej kan anskaffa dertill nödiga medel, blifva gagnlöst förspilda, om ej ett bolag eller en enskild affärsman, som disponerar erforderligt kapital, men ej har lust att öfvertaga hemmansbruket i öfrigt, kunde genom ett afverkningskontrakt förvärfa sig rätt att till sin nytta använda skogen. Under sådana förhållanden lär det ej böra ifrågasättas att alldeles förbjuda eller ens väsendtligen försvåra ingåendet af dylika kontrakter.

Emellertid synes det onekligen ligga något oegentligt deruti att en egendoms-egare skall genom ett afverkningskontrakt kunna från egendomen skilja och såsom lösöre försälja hvad som icke vid försäljningstiden finnes till eller under den närmaste framtiden blir egendomens afkastning, utan först i hans barns eller barnabarns tid kommer att växa å egendomen; och då dertill kommer att det näppeligen är vare sig för köpare eller säljare möjligt att bilda sig ett något så när riktigt omdöme om det värde, som skogsprodukter kunna ega efter förloppet af flera decennier, så torde en dylik försäljning, om den gäller för mycket lång tid, icke kunna anses lämplig.

Vidare ligger vid afverkningskontrakten en våda för *skogen* deri, att densamma genom ett dylikt kontrakt i väsendtlig mån undandrages egarens vård och kommer i händerna på en köpare, som vid utöfningen af sin afverkningsrätt icke har något intresse i bevarandet af skogsmarkens värde eller annat motiv att skona skogen och som derföre, jemte det han till det yttersta uttager sin rätt, ofta ovarsamt och vårdslöst behandlar hvad af skogen icke hörder derunder; och får en dylik vanvård fortgå under en lång följd af år, så kommer skogen lätteligen i sådant förfall, att den ej utan ansträngningar, som möjligen öfverstiga egarens förmåga, kan återbringas i sitt förra skick.

De förslag, som till förebyggande af afverkningskontrakternas menliga verkningar blifvit af skogskomitén i §§ 48 och 53 framställda, åsyfta dels inskränkning af den tid, för hvilken sådana kontrakter må kunna uppgöras, i hvilket afseende komitén föreslagit högst 10 år, och dels fastställande af en viss minimidimension, nemligen 8,3 dec.-tum i genomskärning vid 16 fots afstånd från storändan, hvarunder träd ej skulle få på grund af dylikt kontrakt afverkas; hvarjemte komitén ansett afverkningsrättsupplåtelsen icke böra få ega rum, såvida från hemmanet redan skett så stora afsöndringar för skogsbruk, att den återstående skogen icke lemnar tillgång till mer än hemmanets eget husbehof.

Skogsstyrelsen, som, derest utskeppningsförbud för smärre virke ej skulle komma till stånd, ansett stadgandet om minimidimensionen behöfligt, har i afseende å den föreslagna tidsbestämmelsen anmärkt, att, då de strömmrensings- och utdrifningskostnader en skogsköpare måste vidkännas för tillgodogörande af den inköpta afverkningsrätten understundom vore så betydliga, att han, för att, jemte skälig vinst, erhålla godtgörelse för dessa, kan behöfva mer än 10 år, tiden för afverkningsrättsupplåtelser enligt styrelsens åsigt borde bestämmas till högst 20 år eller samma tid hvarå enligt § 19 i utsyningsförordningen afverkningsrätt å kronoparker får högst upplåtas.

För min del kan jag icke biträda komiténs och Skogsstyrelsens åsigt om lämpligheten af ett förbud mot att på grund af afverkningskontrakt fälla träd under den nämnda storleken. Ett dylikt förbud skulle nemligen omöjliggöra alla på kolning syftande skogsköp och förhindra skeppsbyggare, snickerifabriker m. fl. att genom sådana, egna eller andras, köp förvärfva det mindre virke de för sin näring behöfva. Dess-

utom kan ett sådant förbud ej gerna stadgas utan medgifvande af undantag åtminstone för det smärre virke, som erfordras till strömbyggnader, flottbommar eller andra för timmerutdrifningen nödiga anstalter äfvensom, der ordnad hushållning är införd, för gallringsvirket, hvarigenom allt åter ett vidsträckt fält skulle öppnas för eludering af förbudet, hvilket redan i och för sig måste blifva synnerligen svårt att upprätthålla. Då vidare statens intresse i skogens bevarande är detsamma antingen skogens afverkande bedrivnes af egaren sjelf eller af en skogsköpare, så läser det allmänna rättsmedvetandet svårligen erkänna befogenheten af ett sådant förbud, om det skall gälla i ena fallet men icke i det andra.

Deremot ser jag intet hinder för att genom inskränkning af tiden för afverkningskontraktens bestånd minska den oegentlighet, som, enligt hvad jag förut nämnt, vidlåder dessa kontrakter, då de omfatta allt för lång tidrymd, och tillika i någon mån afhjelpa de öfverklagade missbruken af dylika kontrakter; och torde dervid på det af Skogsstyrelsen anförda skäl denna tid, som nu anses kunna utsträckas ända till 50 år, böra bestämmas till högst 20 år.

Beträffande åter det föreslagna stadgandet att afverkningsrätt ej må upplåtas, såvida från hemmanet förut är till skogsbruk afsöndrad så stor del af egoviddens, att den återstående skogen icke öfverstiger hvad för hemmanets eget behof af skogsalster tarivas, vill jag nu endast anmärka, att det för syftet med ett sådant stadgande synes vara ligkiltigt, om de föregående afsöndringarne skett till skogsbruk eller för annat ändamål.

Vidare och då, på sätt jag ofvan nämnt, för skogen den egentliga vådan af afverkningskontrakter ligger deri, att innehafvaren af afverkningsrätten saknar allt intresse i skogens bevarande, så anser jag denna brist böra och kunna suppleras genom ett lagstadgande, som ålägger honom att vid utöfningen af sin rätt sörja för skogens återväxt samt att, om särskilda åtgärder för återväxtens betryggande erfordras, dem verkställa. Och som faran för skogens misshandling snarare ökas än minskas i den mån afverkningstiden närmar sig sitt slut, läser denna skyldighet icke böra upphöra samtidigt med kontraktet, utan i afseende på åtgärder för återväxt, hvilka efter af skogsköparen verkställd afverkning kunna erfordras, fortfara ännu någon tid, t. ex. 3 år efter kontraktets upphörande. Kontrollen öfver det nämnda stadgandets efterlevande torde med trygghet kunna öfverlemnas åt skogsegaren sjelf, hvilken, sedan köpesumman är qvitterad, säkerligen icke skall vara benägen att öfverse med åsidosättande af någon skogsköparens skyldighet till förmån för skogen. Då vidare gagnet af stadgandet icke bör komma skogsegaren tillgodo annorlunda än genom förbättring af skogen, så bör, i händelse skogsköparen försummar att vidtaga nödiga anstalter för återväxten, någon betalningsskyldighet icke åligga honom förr än skogsegaren visar, att samma anstalter blifvit genom hans egen försorg vidtagna, då skogsköparen skulle vara förpligtad att ersätta den dermed förenade kostnad. Och som skogsegaren följaktligen kan blifva skogsköparens fordringsegare och det vid sådant förhållande icke

synes billigt, att den säkerhet för fordringen, som förefinnes i den då ännu återstående afverkningsrätten, skulle kunna af skogsköparen förskingras förr än fordringen blifvit betald, så anser jag skogsegaren böra beredas tillfälle att, derest hans ersättningskraf hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finnas vara af tvistig beskaffenhet, kunna få all vidare utöfning af afverkningsrätten inställd, tilldess laga dom i målet fallit, dervid likväl sådana försigtighetsmått naturligtvis måste stadgas, att en sådan inhibition icke utan giltig anledning kommer att ega rum.

På dessa grunder anser jag en förordning angående upplåtelse af afverkningsrätt å skog, som tillhör enskildt hemman eller lägenhet, böra byggas; men, då detta ämne står i nära sammanhang med frågan om stadgande af allmän skyldighet för enskilda skogsegare att efter afverkning sörja för återväxt af skogen, hvarom jag här förut föreslagit aflåtande af nådig proposition till Riksdagen, så torde, i afvaktan på den utgång nämnda proposition kommer att hos Riksdagen erhålla, lämpligen kunna anstå med uppgörande af ett sådant förordningsförslag, hvaröfver för öfrigt med afseende hufvudsakligen å den ifrågasatta inskränkningen i tiden för afverkningsrättsupplåtelsens bestånd, Högsta Domstolens yttrande lärer böra inhemtas.

De af komitén i kap. X om enskildes skogar i Norrbottens och Vesterbottens lappmarker föreslagna bestämmelser hafva redan i allt väsentligt blifvit gällande lag genom den för nämnda lappmarker den 30 Maj nästlidna år utfärdade afvittringsstadga. Denna stadga bestämmer nemligen, bland annat, att egare af frälse- och skattehemman och lägenheter i lappmarkerna ej må öfver den vid afvittring tilldelade skogen ega vidsträcktare dispositionsrätt än enligt § 1 af Kongl. förordningen den 29 Jun 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman är egare af deruti omförmälda hemman förunnad. Häraf följer åter, att försäljning af skogseffekter från frälse- och skatteskogar i lappmarkerna får ske endast i den mån sådant med skogens framtida bestånd är förenligt, och att tillämpningen deraf betryggas genom stadgandet, att intet träd får till afsalu fällas utan att förut vara utsynadt af vederbörande skogstjensteman.

Med afseende å den inskränkning i dispositionsrätten öfver skogen, som sålunda blifvit för enskilda skogsegare i lappmarkerna i allmänhet stadgad, och den kontroll öfver detta stadgandes efterlevande, som åligger statens skogstjenstemän, torde en från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län den 4 Januari 1872 inkommen underdånig framställning om de olägenheter, som förmenades skola uppkomma genom åtskilliga inom Lycksele, Stensele och Sorsele lappmarkssoknar afslutade femtioåriga skogsköp, icke böra till någon särskild nådig åtgärd föranleda.

Rörande utsyning och försäljning af skogsalster från kronans skogar har komitén dels i kap. XI och dels på andra ställen i sitt betänkande framställt åtskilliga nya förslag, af hvilka de flesta äsyfta ändringar i nu gällande utsyningsförrättning af den 21 December 1865; och torde vid sådant förhållande denna förrättning lämpligen böra läggas till grund för föredragningen, så att redogörelse för komiténs förslag lemnas i den ordning, hvari ämnets särskilda delar blifvit i nämnda förrättning behandlade.

2 § af utsyningsförrättningen stadgar nu, bland annat, i afseende å det område af kronomarken, hvarinom oafvittradt hemman eller nybygge skall i afvaktan på afvittringen hafva uteslutande utsyningsrätt, att detta område, der ej lokala omständigheter föranleda till undantag, beräknas för enstaka hemman eller nybygge till ett afstånd från bolstaden åt hvarje håll af $\frac{1}{8}$ mil för mindre by af högst 3 grannar till ett afstånd af $\frac{1}{4}$ mil och för större by till ett afstånd af $\frac{1}{3}$ mil, med iakttagande dervid, att, om hemman eller nybyggen, som ej tillsammans utgöra byalag, äro belägna så nära hvarandra, att enligt de nämnda grunderna något område skulle för dem blifva gemensamt, de sinsemellan ega lika rätt till utsyning derinom.

Härvid har nu komitén anmärkt, att genom ett sådant beräkande af området efter en viss radie högst betydlig ojämnhet i virkestilldelningen uppstått till följd deraf, att åbornas antal i de skilda trakterna icke varit lika. Så hade på icke få ställen, der antalet åbor inom byn icke uppginge till 30 å 40 och derutöfver, dessa fått åtnöja sig med enahanda skogsanslag, som på andra ställen endast 4 åbor haft at sig emellan fördela, och saknades icke exempel på fall, der ojämnheten sträckt sig vida längre, så att under det en åbo bekommit på sin lott 200 träd en annan icke undfått mer än 10. Vidare måste vid tillämpning af det nämnda beräkningssättet svårigheter ofta uppstå i så måtto, att till bolstaden rätteligen torde böra räknas alla de inegor, som tillhörde den egendom, hvarom fråga vore, men dessa vanligen eller åtminstone icke sällan voro vidt spridda, hvarigenom kollision med angränsande byalag måste uppkomma.

Med afseende å sålunda förekomna anmärkningar mot det nu stadgade beräkningssättet har komitén i § 20 i dess ställe föreslagit, att ifrågavarande område skulle för hvarje oafvittradt hemman eller nybygge vid förefallande utsyning bestämmas af revierförvaltaren efter grunderna i den för orten gällande afvittringsstadga.

Ett härmed öfverensstämmande förslag framställdes redan år 1862 af Skogstyrelsen, men förkastades då på tillstyrkan af Kammarkollegium derför, att den ifrågavarande områdestilldelningen ej ansågs böra grundas på utsyningsförrättarens blotta förmodan om den skogssvidd, som enligt afvittringsförfattningarne framdeles kunde komma att tilläggas hemmanen och nybyggena.

För min del tror jag icke heller att mycket skulle vinnas på utbyte af nu stadgade beräkningssätt, hvars tillämpning är lätt och kan af hvar och en kontrolleras, emot sådana af en revierförvaltare på höft gjorda och derför alltid i viss mån god-

tyckliga områdestilldelningar, som synas mig skola blifva en följd af hvad komitén föreslagit, men är deremot öfvertygad, att de ojemnheter, som äfven vid dylika efter revierförvaltares olika uppfattning och utan någon noggrann undersökning af marken gjorda tilldelningar icke lära kunna uteblifva, skulle framkalla ett vida svårare missnöje än de, som härröra från en enkel och obestriddig tillämpning af allmänt gällande lag. Dessutom bör erinras, att äfven enligt nuvarande § 2 i utsyningsförordningen undantag från de i regeln gällande radiebestämmelserna kan ega rum, då sådant af lokala omständigheter påkallas.

På dessa skäl kan jag icke tillstyrka bifall till komiténs förslag utan anser den nu gällande grundsatsen böra bibehållas, att området för den uteslutande utsyningsrätten bestämmes af en viss radie från hemmanets eller nybyggets bolstad, hvarmed jag antager böra förstås åbyggnaderna med de närmast deromkring belägna inegorna. Men då de på denna grund byggda beräkningsbestämmelserna torde, för att icke föranleda så obilliga och i ögonen fallande ojemnheter, som från flera håll uppgifvas hafva inträffat i följd af paragrafens nuvarande lydelse, böra anordnas med större afseende å antalet af byamän än nu är fallet, samt en i detta hänseende lycklig lösning af frågan synes mig hafva träffats af det förslag, som vid 1868 års skogsmöte framställdes och enligt hvilket radien skulle blifva för enstaka lägenhet och by med två grannar $\frac{1}{8}$ mil, för by med tre till och med åtta grannar $\frac{1}{4}$ mil, för by med nio till och med sexton grannar $\frac{1}{3}$ mil och för by med flera än sexton grannar $\frac{1}{2}$ mil, så anser jag 3 mom. af utsyningsförordningens § 2 böra ändras i enlighet med nämnda förslag.

§ 4 i utsyningsförordningen innehåller endast den allmänna bestämmelse, att kostnaden för utsyning inom sådana områden, der hemman, nybyggen eller sågverk hafva uteslutande utsyningsrätt, skall enligt de grunder, som Eders Kongl. Maj:t bestämmer, af utsyningssökanden gäldas.

De nu i sådant hänseende gällande bestämmelser förekomma i Kongl. breffen den 11 Maj 1866 och den 13 Juni 1867, hvarigenom stadgas att utsyningssökande icke skall gälda kostnaden för sjelfva utsyningsrosan, hvilken anses godtgjord genom de hvarje skogstjensteman på stat anslagna resepenningar, men deremot för den tid, förrättningen å stället upptagit till skogstjenstemannen erlægga ett arfvode af 5 Rdr om dagen samt derjemte förse honom med kost och husrum eller, om dessa förnödenheter af skogstjenstemannen sjelf anskaffas, derför ersätta honom med 1 Rdr 50 öre för kost och med 50 öre för husrum om dagen.

Med anledning af särskilda underdåniga framställningar af skogstjenstemännen i Norrbottens och Vesterbottens län, hvaruti emot de ofvannämnda bestämmelserna anmärkes, att med tillämpning deraf kostnaderna drabbade utsyningssökanderne mycket olika och ojemnt, så att enligt en för Vesterbottens län år 1867 uppgjord beräkning utsyningskostnaden för somliga åbor uppgått ända till 35 öre för hvarje träd, under det densamma för andra icke utgjort ens $\frac{1}{2}$ öre trädet; att det ofta vore mycket

svårt för skogstjenstemännen att, om mer än en förrättning på dagen verkställs, behörigen fördela kostnaden på de särskilda utsynings sökanderne, och att beloppet af den ersättning, som, enligt berörda bestämmelser, tillkomme skogstjenstemännen, vore alltför ringa, har nu komitén föreslagit andra bestämmelser, åsyftande att godtgörelse till skogstjenstemännen för ifrågavarande inrättningar skulle enligt resereglementet till dem af allmänna medel utgå och att utsynings sökanderne, i stället för hvad de nu hade att till skogstjenstemännen betala, skulle såsom ersättning för den tillsyn och kontroll å deras skogar, som af kronan bekostades, till kronan erlägga en afgift af 6 öre för hvarje utsynadt träd om 8,3 dec.-tums diameter vid 16 fots längd och för hvarje 4 lass af annat utsynadt virke, hvilka afgifter borde uppbäras i sammanhang med de allmänna kronoutskylderna.

Skogsstyrelsen har härvid hufvudsakligen anmärkt, att hvilka beräkningsgrunder för utsyningskostnaden än uppställdes, sjelfva liqviden syntes böra blifva en sak emellan utsynings sökanden och förrättningsmannen, enär frågan här icke gällde träd, som från kronan inköptes, utan träd, hvartill sökanden ensam egde rätt; och då förrättningen alltså kunde anses vara af mera enskild natur, borde lika litet här som vid landtmäteriförrättningar staten mellankomma såsom förskottsgifvare och sedermera uppbördsman; hvarjemte Skogsstyrelsen ansett utsynings ersättningen till förrättningsmannen fortfarande böra utgå efter dagberäkning men i ett för allt, enligt gällande arvodes-taxa för landtmäteriförrättningar, med 8 R:dr för hel dag.

Det af komitén framställda förslag om utsyningsavgiftens beräknande efter visst belopp för hvarje utsynadt träd synes mig dock förtjena mera afseende än Skogsstyrelsen velat deråt lemna, likväl så att jag delar styrelsens åsigt om att denna afgift fortfarande bör förblifva en affär mellan förrättningsmannen och utsynings sökanden samt således icke ingå till kronan och uppbäras i sammanhang med de allmänna utskylterna, hvarigenom de gamla stubböresavgifterna skulle under en ny form återställas och mycket onödigt skrifveri för debitering och redovisning föranledas. Och som afgiften således enligt min åsigt bör tillfalla utsyningsförrättaren, lär den ock för att de svagt aflönade skogstjenstemännen skola derigenom erhålla skälig godtgörelse för ifrågavarande förrättningar böra till beloppet förhöjas utöfver hvad komitén föreslagit och synes tills vidare kunna skäligen bestämmas till 10 i stället för af komitén föreslagna 6 öre. Inkomsten häraf kan väl somliga dagar blifva knapp nog, men sådant torde komma att ersättas genom ett fördelaktigare förhållande under andra dagar. De nya bestämmelser, som, om mitt förslag i nåder gillas, skulle komma att stadgas, synas dock icke böra intagas i utsyningsförordningen, på det ej hvarje jemkning i afgiftens belopp, som af erfarenheten och växlande förhållanden kan påkallas, må behöfva föranleda ändring i nämnda förordning, utan kunna, i likhet med de nu gällande, meddelas i nådigt bref till Skogsstyrelsen, med befallning att derom utfärda kungörelse. Jag anser det således, med upphäfvande af de föreskrifter uti ifrågavarande hänseende, som förekomma i nådiga brefven den 11 Maj 1866 och 13 Juni

1867, böra i nåder förklaras, att den synekostnad, som enligt § 4 af utsyningsförrordningen åligger dem, som utsyning påkallat, att gälda, skall till förrättningsmannen erläggas med ett belopp, som tillsvidare bestämmes till 10 öre för hvarje vid förrättningen utsynadt, till bjelkar eller sågtimmer dugligt träd af minst 8,3 dec.-tums diameter vid 16 fots längd, och till enahanda belopp för hvart fjerde lass af annat utsynadt virke; allt dock under förutsättning att något afseende finnes icke kunna fästas vid de framställningar från så väl Norrbottens som Westerbottens län om afskaffande af all utsyningsavgift, hvilka jag förut omnämnt och kommer att, sedan Skogsstyrelsen afgifvit infordradt utlåtande, framdeles anmäla till nådig pröfning.

§ 5 i utsyningsförrordningen handlar om utsyningsförrättning å sådana områden, der hemmansegare, nybyggare eller sågverksegare hafva uteslutande utsyningsrätt. Dervid föreslår komitén först den förändring, att tiden inom hvilken ansökning om sådan förrättning sist må göras, framflyttas från den 1 Mars till den 1 April och anför såsom skäl dertill, att det i sådana fall, då ombyte af åbo å hemman eger rum, hvilket i regeln sker den 14 Mars, kan vara af vikt att den nya åbon för sin ansökning har tid på sig till den 1 April. Emot detta förslag har Skogsstyrelsen ej haft något att invända, och som detsamma kan medföra gagn men ej gerna någon olägenhet, emedan utsyningsförrättningen i allt fall ej kan ske förr än längre fram på året, så anser jag att komiténs ifrågavarande förslag bör i nåder gillas.

Likaså och då, enligt § 36 i skogsstatens instruktion, utsynings sökanden skall genom jägmästarens försorg underrättas om tiden för utsyningen minst 14 dagar förut, så anser jag lika med komitén den omständighet, att sökanden ändock uteblifver vid förrättningen, icke böra hindra dess fortgång, och att således de nu i §:n förekommande orden "i sökandens närvaro" kunna utgå.

Hvad åter angår det af komitén i 61 § af dess betänkande gjorda förslag, att å områden, hvarå hemman eller nybyggen hafva uteslutande utsyningsrätt, utsyning alltid skall verkställas för en tid af 3 år i sender, så har Skogsstyrelsen erinrat, att derigenom det i nu gällande författningar afsedda ändamål att bereda åbon eller nybyggaren en årlig inkomst af skogen skulle omintetgöras samt förty och med afseende jemväl å erfarenhetens vittnesbörd om det sätt, hvarpå de af skogarne influtna större inkomstposter hittills af nybyggarne användts, afstyrkt detta förslags antagande såsom regel, hvaruti jag också för min del instämmer. Deremot och då utsyning för flera år på en gång äfven af bjelk- och sågtimmerträd kan i särskilda fall vara af omständigheterna påkallad, såsom då skogens beskaffenhet fordrar dess skyndsammare tillgodogörande eller då strömmrensningar och andra kostsamma anstalter för virkesutdrifningen betinga en större afverkning för utgifternas betäckande, så delar jag Skogsstyrelsens åsigt om att möjlighet bör beredas till erhållande af sådan utsyning, likväl endast med särskildt tillstånd af Styrelsen, och kommer derföre att härnadan vid § 9 föreslå en bestämmelse, som jag tror skall i sådant hänseende blifva tillfyllestgörande.

Då vidare, på sätt Skogsstyrelsen anmärkt, det nu gällande och äfven af komitén bibehållna stadgandet, att utsyningsförrättningarne ovilkorligen skola verkställas före den första Oktober, visat sig vid tillämpningen möta svårigheter och stundom af orsaker, som ej berott på jägmästaren, icke kunnat uppfyllas, så synas dervid orden "såvidt möjligt" böra tilläggas, hvarigenom stadgandet kommer i full öfverensstämmelse med 17 § af utsyningsförordningen och 36 § af skogsstatsinstruktionen samt komiténs förslag i § 74 mom. 2, att Skogsstyrelsen skall på anmälan af jägmästare, som ej anser sig kunna medhinna alla utsyningar till den 1 Oktober, förordna annan skogstjensteman till verkställande af större eller mindre del deraf, blir obehöfligt.

Beträffande slutligen §:s sista moment, om sätt och tid för anförande af besvär öfver utsyningsförrättning af ifrågavarande beskaftenhet, så synes detta moment för att komma i öfverensstämmelse med Kongl förordningen den 14 December 1866 böra förändras så, att besvären skola hos Skogsstyrelsen anföras, från Kopparbergs och Gefleborgs län innan klockan 12 å trettionde dagen samt från öfriga Norrländska län innan klockan 12 å fyratondefemte dagen från delfäende af det beslut, som öfverklagas.

Vid § 6, som innehåller att hemman, nybyggen och boställen må utan utsyning taga sitt husbehovsvirke å det område, hvarå de, hvart för sig, ega uteslutande utsyningsrätt, har komitén i §§ 21 och 22 af dess betänkande föreslagit tillägg af bestämmelser, dels att till husbehovsvirke i främsta rummet skola användas torra, vindfällda eller eljest skadade träd, skatar och dylika mindre värdefulla skogsalster, dels att dertill erforderliga friska träd skola företrädesvis tagas å det ställe af skogen, som revierförvaltaren anvisar, samt dels att löfskogen väl må fritt användas till löftägt men icke topphuggas. Då alla dessa bestämmelser, af hvilka några likna redan nu i Byggningsbalken meddelade stadganden, äfven om derjemte antages den såsom påföljd för öfverträdelse deraf i 25 § föreslagna nödtvungna besparing af 3 års utsyning, säkerligen icke skulle hafva större verkan än de nämnda stadgandena i Byggningsbalken, så lär det ej vara skäl att åt dem lemna plats i utsyningsförordningen. Deremot och då enligt utsyningsförordningens nuvarande lydelse det synes icke vara tillåtet för en hemmansåbo eller nybyggare att å sitt utsyningsområde utöfver husbehovet taga stubbar och rötter till tjärubräddning eller skadad löfskog till pottaskoberedning annorlunda än efter föregången utsyning, men jag lika med både komitén och Skogsstyrelsen anser sådant böra vara utan utsyning tillåtet, så torde ett tillägg i detta syfte böra göras vid § 6 af utsyningsförordningen.

Den i § 8 af nämnda förordning nu för afgifvande af utsyningsförslag i afseende å skogar, hvarifrån virke för kronans räkning försäljes, stadgade tid "före den 1 April" har komitén, på det auktionernas förrättande ej må onödigtvis fördröjas, ansett böra ändras till "före den förste Mars". Då Skogsstyrelsen funnit en sådan ändring kunna utan olägenhet ske, men tillika hemställt om beredande för styrelsen af tillfälle att, då förhållandena så fordrade, meddela särskild föreskrift om annan tid

för utsyningsförslagens afgifvande, så bör, enligt min åsigt, slutet af 8:de §:s mom. 1 erhålla denna lydelse "— — — samt att ingifva dessa förslag till Vår Befallningshafvande före den 1 Mars, der ej af särskild anledning annan tid för förslagets ingifvande blifver af Skogsstyrelsen bestämd".

2:a mom. af förevarande § stadgar nu, att, om enskilda personer, bolag eller kommuner önska utsyning å viss trakt, anmälan derom skall göras före den 1 Mars, det år, då utsyningen åstundas, och att kostnaden för den föregående undersökning af trakten, som jägmästaren kan finna behöflig, skall förskjutas af sökanden.

I stället har komitén föreslagit att ansökning om utsyning å viss trakt skall, för att ej allt för mycket störande inverka å den jemna gången af skogstjenstemännens öfriga åligganden, göras inom den 1 Juni året före det, då utsyningen åstundas, samt att, om särskild undersökning erfordras, sökanden skall vara fri från all kostnad därför.

Det förra af dessa förslag har Skogsstyrelsen tillstyrkt såsom gagneligt, men anmärker i afseende på det senare, att derigenom ej blott ansenliga kostnader säkerligen skulle uppstå, utan ock skogstjenstemännens tid alltför mycket upptagas, då de på hvarje lös förmodan af enskilda skulle vara pligtige att i deras intresse, fastän måhända mången gång förgäves, förfoga sig till aflägsna platser.

Då meningen med det nuvarande stadgandet, att omförmälda undersökningar skola ske på sökandens förskjutande kostnad, just synes vara att förhindra sådana undersökningars påkallande utan bättre grund än en lös förmodan hos sökanden om en på någon aflägsen plats befintlig utsyningstillgång, och det icke kan vara obilligt att sökanden, om någon utsyning finnes icke kunna ega rum på det af honom uppgifna stället, får betala det fruktlösa besvär han förorsakat, så finner jag ej skäl att i denna del förorda komiténs förslag, hvaremot jag lika med Skogsstyrelsen anser den af komitén i afseende på tiden för ifrågavarande ansökningars ingifvande föreslagna ändring vara lämplig.

Vidare och medan enligt utsyningsförordningen utsyningsförslagen i regeln skola uppgöras för endast ett år i sender, anser komitén dem i stället böra hvarje gång omfatta 3 års afverkning, hvarigenom enligt komiténs tanke skulle vinnas ej blott minskning i förvaltningsbesväret utan ock högre försäljningspris.

Då, på sätt Skogsstyrelsen vitsordat, afverknings- och utdrifningskostnaderna för hvarje träd minskas i mån af trädantalets ökning och det således är sannolikt, att försäljningarne i många fall skulle för kronan utfalla fördelaktigare, om större virkesbelopp från samma skogstrakt på en gång utbjudas, så synes detta förslag hafva goda skäl för sig. Skogsstyrelsen har emellertid upplyst, att densamma på grund af det bemyndigande, som ansetts innefattas i § 9 af utsyningsförordningen, funnit sig redan nu oförhindrad att, der lifligare efterfrågan eller skogens beskaffenhet dertill gifvit anledning, förordna om större utsyning på en gång än som motsvarade ett års afkast-

ning, hvilken utsyning då ersatts genom besparingar under påföljande år, och ansåg Styrelsen det vara lämpligast att dylika fall äfven hädanefter finge blifva på särskild pröfning beroende undantag. Vid sådant förhållande torde förevarande förslag ej böra föranleda annan åtgärd än att, då det af Skogsstyrelsen åberopade bemyndigande till en sådan åtgärd, som nu är i fråga, ej synes nog tydligt framgå af den 9:de §:s nuvarande innehåll, ett tillägg derom i §:n införes, hvilket då tillika torde kunna bereda dem möjlighet till erhållande af större utsyningar å enskildas utsyningsområden som jag häröfvan vid § 5 förordnat, och alltså erhålla denna lydelse: "Egande ock Skogsstyrelsen när skäl dertill äro att, hvad angår de i § 2 omnämnda områden, på ansökning af den som derå har uteslutande utsyningsrätt, och hvad angår de skogar, hvarom sägs i § 7, på eljest förekommen anledning, förordna, att utsyning af träd, användbara till bjelkar och timmer, må på en gång ske så väl för det närmaste året som för högst 2 påföljande år."

De ändringar af bestämmelserna i § 10 af utsyningsförordningen, som komitén föreslagit och hvilka hufvudsakligen äsyfta, dels att mindre sågtimmerträd, hvilka vid 16 fots längd i lilländan hålla 8,3 dec.-tum i genomskärning, skulle äfven utan att vara kortväxta och krokiga, så att de icke kunna väntas framdeles utväxa till större sågtimmerträd, få i allmänhet utsynas, och dels att skogsalster, tjenliga till tjärubräddning och pottaskeberedning, icke skulle kunna tillgodogöras annat än efter uppgjord afverkningsplan, finner jag mig böra lika med Skogsstyrelsen afstyrka, hvaremot jag i anledning af hvad komitén i 16 § af dess betänkande föreslagit anser, att det i slutet af § 10 i utsyningsförordningen lemnade medgifvande, att undantagsvis för privilegierade sågverk med utbrutna områden sågtimmerträd, som i lilländan hålla minst 8,3 dec.tum i genomskärning, få utsynas, bör utsträckas att gälla jemväl för privilegierade sågverk, som ännu icke erhållit utbrutna områden.

Rörande de för virkesförsäljningen erforderliga uppgifter, som vid utsyningsförslagens upprättande böra af jägmästaren meddelas, har komitén föreslagit åtskilliga tillägg till de bestämmelser, som i sådant afseende nu meddelas i § 12 af utsyningsförordningen, och de föreslagna tilläggen, vid hvilka Skogsstyrelsen ej haft annat att erinra än att en del deraf redan är af styrelsen till efterrättelse föreskrifven, synas kunna vara gagneliga, torde §:n lämpligen böra erhålla denna lydelse: "Vid upprättande — — — — — ej mindre att föreslå, på hvilka vägar eller flottleder virket lämpligast må framföras till afsättningsorterna, de platser, der virket, innan detsamma må vidare afföras, bör för erforderlig kontrollering uppläggas, samt för öfrigt hvad i hvarje fall kan vara af beskaffenhet, att föreskrift derom bör vid försäljningen meddelas, än äfven att lemna uppgift å de priser, han med afseende å så väl virkets beskaffenhet, som afverkningsställets belägenhet, utdrifningskostnaden och andra dylika omständigheter anser virket betinga."

Hvad åter angår komiténs förslag, att de i utsyningsförslaget upptagna träden skola af jägmästaren förses med tjenliga märken till ledning för hugade köpare, så skulle en sådan föreskrift, om än i och för sig lämplig, likväl, på sätt Skogsstyrelsen

anmärkt, så betydligt öka skogstjenstemännens besvär ej blott genom sjelfva märknin-gen utan ock genom nödvändigheten att sedermera åt hvarje köpare uppsöka de sär-skilda träd, som han inköpt, att föreskriften ej kunde utföras utan en väsendtlig för-ökning i tjenstemännens antal, vid hvilket förhållande det nämnda förslaget ej kan af mig förordas.

I sammanhang med afstyrkande af berörda förslag har Skogsstyrelsen anført, att, i den mån indelning af kronoskogarne medhinnas och noggrann kännedom om dem sålunda vinnes. det allt oftare inträffar, att utstämpling af träden kan, såsom i södra delarne af landet, ske före försäljningen och att det derföre syntes icke böra, såsom nu är fallet, vara ovilkorligen föreskrifvet att stämplingen alltid skall ske *efter* försäljningen, hvilket kan lägga hinder för utsyningsåtgärdernas och försäljningens ordnande på lämpligaste sätt, utan att i stället stadgandena borde så aflattas, att Skogsstyrelsen må kunna taga de mått och steg, som af förhållandena påkallas.

Då emellertid de fall, i hvilka å sådana kronoskogar i Norrland, som icke blifvit enligt 19 § i utsyningsförordningen upplåtna under flerårig afverkningsrätt, stämplingen kan ske före försäljningen, ännu torde vara jemförelsevis få, så synes det mig icke vara skäl att i anledning af hvad Skogsstyrelsen sålunda yttrat nu vidtaga någon ändring i utsyningsförordningen, utan det tills vidare böra ankomma på Eders Kongl. Maj:t att i dylika förekommande fall, uppå särskild framställning af Skogsstyrelsen, medgifva de undantag från förordningens föreskrifter, som kunna i berörda hän-seende finnas vara lämpliga.

De i afseende på sättet för försäljningens verkställande nu dels i 13 § af utsyningsförordningen dels i 38 § af Skogsstatens instruktion och dels i Kongl. Cir-kuläret den 23 September 1870 meddelade bestämmelser skilja sig från hvad komitén i sådant afseende föreslagit egentligen deri, att de nu gällande bestämmelserna lemna Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande något friare händer att dervid efter omstän-digheterna i hvarje särskildt fall förfoga, hvilket ock synes mig vara lämpligare. Öf-riga mindre skiljaktigheter bestå deri, att komitén dels uteslutit den nu gällande före-skriften, att bland auktionsvilkoren något minimipris å virket ej må upptagas, och dels ansett dessa vilkor böra innehålla, huruvida köparen skall vidkännas kostnaden för handtlangning vid virkets utstämpling, men då, på sätt Skogsstyrelsen anmärkt, stämp-lingkostnaden i förevarande fall väl alltid bör drabba kronan och något skäl för ute-slutande af föreskriften rörande minimipris ej blifvit anfördt, så torde icke heller dessa förslag böra till någon åtgärd föranleda.

Vid § 15 i utsyningsförordningen, som bland annat stadgar, det utsynings-längderna skola af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillställas skogstjenstemän-nen »der så s'te kan före den 1 Juni», har komitén föreslagit den ändring, att samma längder böra skogstjenstemännen tillställas »senast den 15 Juni,» mot hvilken ändring jag lika med Skogsstyrelsen icke har något att erinra.

Det af komitén i § 74 af dess betänkande gjorda förslag om stadgande, att förrättningar, som afse utsynning och stämpling af försäljningsvirke, skola, så vidt ske kan, verkställas i sammanhang med utsynningar å sådana områden, hvarå enskilda hafva uteslutande utsyningsrätt, sammanhänger med förslaget, att kostnaden för resorna till alla dessa förrättningar skall af kronan gäldas enligt resereglementet och afser att minska de utgifter, som i följd häraf skulle för kronan uppstå. Men om, såsom jag här ofvan hemställt, detta senare förslag icke godkännes, utan ifrågavarande resekostnad fortfarande kommer att, såsom nu, bestridas af jägmästaren sjelf, med det dertill afsedda resepenningeanslag, som till fixt belopp finnes för hans tjänst i staten uppfördt, så blir det förstnämnda förslaget obehöfligt, emedan det då är för kronan likgiltigt, huru jägmästaren anordnar sina resor, men deremot för jägmästaren af så stort intresse att göra det på det föreslagna sättet, att något stadgande derom ej lärrer vara erforderligt.

De uti 17 § af utsyningsförordningen förekommande bestämmelser om utsyningsförrättnings kungörande, afslutande och öfverklagande angå icke de förrättningar af nämnda slag, som enligt § 5 verkställas å områden, derå enskilda hafva uteslutande utsyningsrätt; utan återfinnas de för sistnämnda förrättningar i samma hänseenden gällande bestämmelser dels i nyssnämnda § och dels i 36 § af instruktionen. Enligt dessa bestämmelser skall vederbörande utsynningstagare af jägmästaren på lämpligt sätt underrättas om tiden för utsynningen i Kopparbergs och de Norrländska länen, minst 14 dagar förut, samt besvärstiden beräknas från den dag, då utsynningstagaren fick del af instrumentet. De af komitén häri föreslagna ändringar, enligt hvilka så väl början som slut jemväl af nu ifrågavarande utsynningar ovilkorligen skola kungöras från predikstolen och besvärstiden räknas från den senare kungörelsens uppläsande, synas mig icke utgöra några förbättringar, hvarföre de af mig afstyrkas.

Beträffande åter utsynningar och stämplingar af försäljningsvirke stadgas nu i § 17 af utsyningsförordningen, att hvarje sådan förrättning, omfattande en hel kronopark eller annat i särskildt utsyningsförslag afsedt område, skall kungöras från predikstolen i socknens kyrka minst 14 dagar förut med tillkännagifvande af de tider, då förrättningsmannen är att förvänta till hvarje block eller annan särskildt utmärkt trakt, att förrättningens afslutande skall på samma sätt kungöras å nästa söndag derefter och att under besvärstiden, som räknas från sistnämnda kungörelse, någon afverkning af det utsynade virket ej må ske.

I stället föreslår nu komitén, att början endast af den första förrättningen i socknen skall 14 dagar förut kungöras, men dervid tillika angifvas den ordning, hvari de särskilda förrättningarne komma att efter hvarandra företagas, att kungörelsen om samtliga förrättningarnes afslutande skall ega rum å andra söndagen efter sista förrättningens afslutande, och att båda kungörelserna skola uppläsas antingen i socknens eller i dertill hörande kapellförsamlings kyrka eller i båda; hvarjemte komitén utslutit föreskriften om afverkningens inställande tills besvärstiden tilländagått.

Af dessa ändringar synes mig den sistnämnda vara olämplig och hvad angår de öfriga, hvilka i allmänhet förordas af Skogsstyrelsen, anser jag med anledning deraf lydelsen af § 17 mom. 1 i utsyningsförordningen böra på följande sätt jemkas.

»Hvarje utsyningsförrättning — — — — — skall densamma från predikstolen kungöras i socknens eller dertill hörande kapellförsamlings kyrka eller, der omständigheterna så föranleda, i båda dessa kyrkor, med tillkännagifvande — — — trakt. Likaledes skall kungörelse om förrättningens slut senast å derefter inträffande andra söndagen, då gudstjänst i socknens eller kapellförsamlingens kyrka förrättas, der uppläsas; och förmenar — — — må ske».

Rörande försåldt virkes afhemtande stadgas nu i 18 § af utsyningsförordningen att detta i allmänhet skall vara verkställt innan den 1 Juni året efter det, då virket utsynades, men att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger att antingen i auktionsvilkoren eller på särskild ansökning medgifva längre anstånd, högst 5 år från utsyningen, samt att, om köparen försummar sin skyldighet härutinnan, han förlorar sin rätt till virket.

Komiténs förslag i 70 § af dess betänkande går deremot ut på att framflytta den förstnämnda tidpunkten till den 1 Juli och att den köpare, som inom denna tidpunkt hos revierförvaltaren anmäler sin önskan att dröja med afhemtningen, skall utan vidare vara berättigad att låta virket qvarligga till den 1 Juli nästpåföljande år, då detsamma ovillkorligen bör vara affördt.

Skogsstyrelsen anser uppskofvet till den 1 Juli vara lämpligt för att lemna köparen rådrum att under Juni månad öfverräkna hvad som till äfventyrs ej hunnit utdrifvas och derå begära resthygge, och som derjemte ett års resthygge bör vara tillräckligt för de virkesbelopp, som å de årliga auktionerna försäljas, så tillstyrker Styrelsen, att komiténs berörda förslag godkännes men med tillägg att, då på en gång flera års afverkning försäljes, hyggestiden må kunna i auktionsvilkoren bestämmas till högst 5 år.

I öfverensstämmelse med hvad Skogsstyrelsen sålunda tillstyrkt, anser jag föröfvarande § utsyningsförordningen böra erhålla denna förändrade lydelse:

»Virke, som utsynats å de i § 7 omförmälda skogar, skall i allmänhet vara afverkad och ur skogen bortfördt före den 1 Juli året näst efter det, då stämplingen blifvit verkställd. Vill utsyningstagaren dermed dröja, anmäle det inom nämnda tid hos vederbörande revierförvaltare och hafve sedan tid att fullgöra afforslingen till den 1 Juli nästpåföljande år, då virket ovillkorligen bör vara affördt. Dock må i fall, då Skogsstyrelsen enligt § 9 förordnat att utsyning af virke skall på en gång ske för flera år, Vår Befallningshafvande i auktionsvilkoren eller på särskild, före sistnämnda dag ingifven ansökning bestämma längre tid för sådant virkes afhemtande än nu är sagdt, högst 5 år från utsyningen, och lände då den bestämmelse till efterrättelse. Försummas något af hvad nu är föreskrifvet hafve utsyningstagaren sin rätt till virket förlorat.

Hvad deremot angår det af komitén, i syfte bland annat att söka tvinga köparne tillgodogöra äfven de dugliga toppstockarne af de afverkade träden, gjorda förslag om hans åläggande att vid vite af 5 R:dr för hvarje toppstock från skogen afhemta alla sådana piecer, som vid 14 fots längd från storändan hålla 7,5 dec.tum eller mera i genomskärning och ej äro af röta skadade, så lærer ett sådant stadgande hvarken vara behöfligt, om toppstocken kan med någon fördel användas, eller eljest kunna anses lämpligt.

Vid § 19 i utsyningsförordningen angående upplåtande genom kontrakt af flerårig afverkningsrätt å kronoparker, för hvilka hushållsplan blifvit uppgjord, har komitén föreslagit inskränkande af längsta tiden för sådana kontraktens bestånd från nu stadgade 20 år till 10 år, hvilket förslag jag på skäl, som här ofvan i fråga om tiden för dylika kontrakter å enskilda skogar blifvit anförda, icke kan understödja.

Deremot anser jag i öfverensstämmelse med den åsigt, som uttalats vid ett af Skogsstyrelsen med åtskilliga skogstjenstemän i Jani 1869 hållet sammanträde, att den nu i 19 § af utsyningsförordningen meddelade föreskrift om *årliga* utsyningar jemväl å sådana kronoparker, som blifvit under flerårig afverkningsrätt upplåtna, ligger ett onödigt band på afverkningsrättsinnehafvarens disposition öfver skogen, hvarföre jag tillstyrker att ordet "årliga" må utgå.

Hvad slutligen angår komiténs förslag, att, om någon, för upparbetande af flottled eller annat dylikt arbete af allmänt gagn, önskar komma i åtnjutande af virke från kronans skogar, Skogsstyrelsen skall ega bestämma om och på hvilka villkor sådant må kunna beviljas, så kan jag icke fiana någon olägenhet af det nuvarande häfslvunna förhållandet, att frågan om dylika undantagsdispositioner af kronoskogarnes afkastning pröfvas och afgöras af Eders Kongl. Maj:t, hvarföre jag afstyrker det nämnda förslaget.

I 12 kap. af komiténs betänkande föreslås, med afvikelse från hvad nu är stadgadt, att försäljning af bete och höslätter å kronoskogarne skall verkställas samtidigt med försäljning af virke derifrån. Men då genom en sådan förändring försäljningen af bete och höslätter skulle, på sätt Skogsstyrelsen anmärkt, komma att ega rum å en därför mindre tjenlig tid, eller i allmänhet i Mars månad, så kan berörda förslag icke af mig förordas.

Bland allmänna föreskrifter till förekommande af skogsförödelse föreslår komitén i 13 kap. till en början förbud mot barkning af växande tallträd för beredande af tjäruvirke eller annat dylikt ändamål.

Skogsstyrelsen erinrar härvid, dels att tallbark vid missväxter stundom användes till föda åt kreatur och till nödbröd, dels att, då tallträds fällande till tjäruvirke ej torde kunna förbjudas, det ej heller rättvisligen syntes böra hindras att några år före fällningen göra dem tjenliga till tjärubränning genom barkens afskalande, dels att tjäruindustrien på flera ställen utgjorde det enda möjliga sättet att af skogen hemta någon inkomst, hvarföre ock den metod att barkskala träden, som komitén nu ville förbjuda, för några tiotal år sedan på allmän bekostnad utlärdes till befolkningen samt dels att de likartade förbud, som i den äldre lagstiftningen försökts, aldrig ledt till det åsyftade målet; och finner jag mig på dessa skäl böra lika med Skogsstyrelsen afstyrka ifrågavarande förslag.

Vidare föreslår komitén förbud mot allt svedjande äfvensom mot ljungbränning.

Hvad förbudet mot svedjande angår, så lär vi vid det af Skogsstyrelsen anförda förhållande, att odlingen i Norrland ej kan anses vara så långt framskriden, att det egentliga jordbrukets föregångare, svedningen, der kan helt och hållet umbäras, det icke vara skäl att meddela ett sådant förbud, hvilket ock synes så mycket mindre behöfligt, som komitén sjelf upplyst (pag. 106), att svedjandet under senare tiden allmänneligen visat sig vara i aftagande, så att man icke utan skäl kunde hoppas, att den tidpunkt ej vare synnerligen aflägsen, då svedjandet helt och hållet förlorat det förtroende, som utgjort grunden för dess användande.

Beträffande åter ljungbränningen, torde, ej blott för Norrland, utan jemväl för riket i öfrigt, mera afseende böra fästas vid hvad komitén derom föreslagit.

De om ljungbränning nu gällande stadganden återfinnas dels i Kongl. Resolutionen på allmogens besvär den 17 Augusti 1762, som innehåller, att allmogen i de landsorter, hvarest stora och vida, skoglösa, med ljung beväxta fält finnas, må tillåtas afsvedja ljungen om våren, då marken ännu är rå, och dels i Kongl. Brefvet den 3 September 1781, som föreskrifver att i fråga om ljungbränning skall till alla delar iakttagas hvad om svedjande i allmänhet är stadgadt.

Af denna sistnämnda föreskrift, jemförd med 14 kap. Byggningsbalken, 1805 års Skogsordning och Kongl. Förordningen den 2 Mars 1819, torde följä;

att ljungbränning nu fritt får företagas å all jord inom åker, äng och beteshage samt å frälse- och skattejord äfven utom hägnad, dock ej å sandmo och bergaktig eller stenbunden mark;

att deremot verkställande af sådan bränning å sandmo, bergaktig eller stenbunden mark utom åker, äng och beteshage samt å allmänningar, boställs-, krono-, hemmans- och annan kronojord jemväl å all annan mark utom hägnad icke får ske annat än efter besigtning af två trovärdiga män och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes på grund af deras intyg meddelade tillåtelser.

Med anledning af en vid 1869 års landsting i Hallands län väckt motion, hvaruti framhölls, hurusom skogarnes återväxt på ett betänkligt sätt motverkades derigenom, att de unga plantor, hvilka ville uppspira på de ljungbevuxna men i öfrigt kala utmarkerna i länet, förstördes genom den der brukliga och ohejdadt fortgående ljungbränningen, som årligen visade sig icke inskränka sina förstörande verkningar inom gränserna af allenast den egendom, der antändningen skett, utan ofta spridde sig in på andras egor och der sköflade stora sträckor ungskog, har landstinget hos Eders Kongl. Maj:t gjort framställning om meddelande af nya och ändamålsenliga bestämmelser rörande ljungbränning i länet, dervid landstinget såsom sin åsigt angifvit att den, som ville verkställa sådan bränning, borde derom göra anmälan hos kommunalnämndens ordförande och att derefter af kommunalnämnden utsedde lämplige män borde efter anställd besigtning pröfva och afgöra, huruvida bränningen finge företagas samt, i fall den bifölls, tillse, att elden ordentligt bevakades, så att ingen skada skedde.

Skogsstyrelsen, som häröfver hördes, tillstyrkte i hufvudsaken landstingets förslag, med hemställan derjemte;

att ljungbränning endast vartiden skulle få företagas samt utom åker, äng och hage ej ske å sandmo, bergaktig och stenbunden mark;

att sådan bränning utom hage, äng och åker ej skulle få å samma trakt förnyas inom 30 år och i hage ej inom 10 år;

att jordegaren skulle åläggas att inom en månad efter ljungbränning i skog och hage utså skogsfrö i" askan enligt föreskrift, som vid besigtningen borde meddelas, och

att äfven skogstjensteman skulle vid besigtningen närvara.

Uti detta yttrande instämde jemväl Kammar-kollegium, likväl med tillägg, att kommunalnämnden men ej besigtningmännen borde afgöra, huruvida sökt bränning finge ske och att godtgörelse för besigtningsmännens besvär borde bestämmas af kommunalnämnden.

Sedan derefter uti yttranden, afgifna i anledning af Landtbruks-akademiens här förut omnämnda framställning, anförts, dels af Hallands läns landsting, att åtgärder till beredande af skogsåterväxt vore i viss mån ändamålslösa, så länge den der i länet allmänt brukliga ljungbränningen ej genom lämpliga åtgärder kunde hämmas, och dels af Göteborgs och Bohus läns landsting, att erfarenheten der i länet visat att svedjande i väsendtlig mån förhindrat skogens återväxt samt att lagens mot olofligt svedjande nu gällande stadganden icke voro tillräckliga att densamma förekomma, landstinget ansåg sig böra hemställa, att skärpta stadganden mot svedjande å skogs- och ljungmark utan föregången undersökning och vederbörligt tillstånd måtte utfärdas, så som Skogsstyrelsen uti dess ofvan omförmälda utlåtande den 4 Juli 1871 hemställt, huruvida ej med hänsyn till de olägenheter, som af ljungbränning härflöto, dylik bränning, på sätt redan 1856 års Skogskomité föreslagit, borde helt och hållet förbjudas.

Detta förslag har nu, såsom jag redan nämnt, återupptagits af den norrländska skogskomitén, som i afseende derå, efter omförmälände af svedjandes skadlighet, yttrar att med än mera visshet kunde antagas, att bränning af ljungfält i *alla* händelser vore förderflig, enär ljung, som i allmänhet endast förekomme på mark med synnerligen svag jordmån, genom det skydd, den lemnade uppspirande skogsplantor under deras första utvecklingsstadium, möjliggjorde återväxt af skog, som å dylik mark svårligen kunde på annat sätt åvägabringas.

Sammanställes härmed det af Professor Elias Fries till 1856 års komité afgifna yttrande, att allt svedjande af ljungfält, der ofta utom detta skog skulle uppväxa, borde, med undantag blott för sumpiga lokaler, vara förbudet såsom i grund utmärglande jorden, så väl genom matjordens förbränning, som genom de oorganiska ämnenas förening till olösliga snart sagdt glasarter, så torde någon tvekan ej kunna hysas om ifrågavarande slags brännings allmänna skadlighet; och då jag är öfvertygad om att bestämmelser, hvarmed man skulle vilja söka inskränka denna brännings användande till de sannolikt få fall, då den möjligen kunde vara gagnelig eller oskadlig, icke skulle leda till målet, så anser jag med stöd jemväl af hvad 1856 års skogskomité, norrländska skogskomitén och Skogsstyrelsen hemställt, ljungbränning vid hvilken årstid som helst böra allmänneligen förbjudas och tillika stadgas, att den, som å egen mark verkställer sådan bränning, skall sträffas med böter från och med 5 till och med 100 R:dr.

Slutligen har komitén, med förmälan att stadgandena i 15 kap. Bygninga-balken angående skogseld väl voro af beskaffenhet att, om de noggrant iakttogos, fylla sitt ändamål, men att erfarenheten visat det de icke förmådde detta, sökt att afhjelpa denna brist dels genom betydligt skärpta ansvarsbestämmelser för den som uteblifver från skogseld, då han bud derom fått, eller kommer för sent eller går derifrån, innan han fått hemlof eller nedlägger budkaffe, dels genom mera detaljerade föreskrifter om skogs- och kronobetjeningens befattning vid skogseld samt dels genom utsättande af premier så väl för visad rådighet vid släckningen som för upptäckande af eldens upphofsman.

Utsättande och utbetalande af dylika premier synes mig lämpligen kunna öfverlemnas åt vederbörande landstings omsorg, och hvad de öfriga förslagen angår, så torde icke heller de böra till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda. Genom frivilliga föreningar eller genom stadganden för mindre områden, der befolkningen vill åtaga sig att öfvervaka deras tillämpning, kan möjligen i det ifrågavarande hänseendet mycket ernås, men omöjligt förefaller det mig, att något skulle kunna vinnas genom större detaljering eller skärpning af gällande lagbud, hvilkas vanmakt icke är beroende deraf, att de äro för milda eller ej tillräckligt bestämda, utan deraf att ingen kontroll förefinnes öfver deras efterlefnad.

Bland de i de kap., om ansvar för skogsåverkan och andra förbrytelser rörande skogarne, af komitén gjorda nya förslag innefattas det viktigaste i § 85, enligt hvilken hvarje delaktighet i åverkansbrott skulle straffas lika med sjelfva gerningen.

I motiverna anför komitén, efter redogörelse för de skäl hvarför den icke kunde förorda bestämmande af samma straff för åverkan som för tjufnadsbrott, att den dock icke öfvergifvit tanken på möjligheten för lagstiftningen att genom andra mindre genomgripande åtgärder åstadkomma förbättring i det nuvarande beklagansvärda förhållandet beträffande utsträckningen af åverkningarne i Norrland. Denna utsträckning hade, enligt komiténs åsigt, sin egentliga grund deruti, att åverkadt virke, äfven då det måste vara alldeles uppenbart, att det icke kunde vara på ärligt sätt åtkommet, merendels ginge i handel såsom vore det rättfånget gods. I mån som tillfället till afsättning deraf minskades, skulle följaktligen frestelsen att begå åverkan minskas. Visserligen vore redan nu i 3 kap. 9 § Strafflagen den delaktighet i åverkansbrott, hvar till den gjorde sig skyldig, som köpte åverkade skogsprodukter, belagd med straff, dock mindre än om han sjelf föröfvat gerningen; men utom det att berörda lagrum ytterst sällan, om ens någonsin, torde varit å skogsåverkan tillämpadt — ett förhållande, som väl knappast kunde förklaras af annat än ett allmänt missförstånd eller förbiseende af samma lagrum — föreställde sig komitén att, om straffet för delaktighet i åverkan skärptes derhän, att, i öfverensstämmelse med hvad för delaktighet i vanlig tjufnad vore stadgad, den delaktige komme att straffas såsom vore han sjelf gerningsman, mången som nu utan tvekan tillhandlade sig virke, det han visste vara åverkadt, skulle derifrån afhålla sig; och hade komitén derföre i § 85 föreslagit, att den, som tillhandlar sig virke, det han vet vara åverkadt eller eljest före, vid eller efter brottets utförande detsamma med råd eller dåd främjar, skall straffas som vore han sjelf gerningsman.

Skogsstyrelsen yttrar härom att, så vida delaktighet uti ifrågavarande förbrytelser kan hänföras under 3 kap. Strafflagen, styrelsen ej hade något vidare att erinra, än att i sådant fall ansvaret för köp af åverkadt virke eller för åtgärder till döljande af skedd skogsåverkan borde förblifva vid det, som om delaktighet stadgades uti § 9 af nämnda kapitel.

3 kap. 9 § Strafflagen stadgar, att, om någon, sedan brott timat, med vetenskap derom, gått den brottslige till handa, såsom att han hulptit honom dölja, eller varit behjelpig till hans flykt, eller till döljande af gerningen, eller till undanröjdande af bevis derom, eller emottagit, delt eller föryttrat gods, som genom brottet åtkommet var, eller besöjt omarbetning eller förändring deraf, straffas efter som brottet var till med fängelse i högst sex månader eller böter från och med 5 till och med 500 R:dr; och att denna för brott i allmänhet meddelade bestämmelse är tillämplig jemväl på delaktighet i åverkansbrott, lär ej kunna vara något tvifvel underkastadt. Då nu för sjelfva åverkansbrottet kan ådömas ända till 1,000 R:dr böter eller, om omständigheterna äro synnerligen försvårande, straffarbete i högst ett år, så kan visserligen

ansvaret för den, som köpt åverkadt virke eller eljest efter brottet gått gerningsmannen till handa, blifva icke obetydligt lägre än för den som begått sjelfva åverkansbrottet. Vore åter åverkan af lagen betraktad såsom tjufnadsbrott, så skulle enligt 20 kap. 16 § Strafflagen den som emottagit, dolt, köpt eller föryttrat åverkadt virke med kännedom om dess olofliga åtkomst eller besörjt omarbetning eller förändring deraf, komma att straffas likasom om han i afseende på samma virke begått sjelfva hufvudgerningen. Men att på åverkansbrott tillämpa denna för tjufnadsbrott gällande undantagsbestämmelse, på samma gång tiden erkännes icke vara inne att i öfrigt hänföra åverkan till tjufnadsbrott, synes mig icke vara följdriktigt; och då derjemte icke ens komitén kunnat påstå, att det nu stadgade straffet för delaktighet i åverkan är för lindrigt, utan ansett orsaken till det öfverklagade förhållandet ligga deri, att straffbudet af missförstånd eller förbiseende icke tillämpas, men detta bör föranleda icke till straffets skärpande utan till en erinran för vederbörande att iakttaga det derom meddelade lagbud, så är den enda åtgärd, om hvars vidtagande jag i anledning af hvad komitén i förevarande hänseende anför, härmed hemställer, den, att Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla sina Befallningshavande i de Norrländska länen och Kopparbergs län att i afseende å sådana skogsåverkansbrott, som från det allmännas sida kunna åtalas. på lämpligt sätt uppmana vederbörande åklagare tillse, att de, som gjort sig skyldige till sådan delaktighet deri, som i 3 kap. 9 § Strafflagen omförmäles, varda därför behörigen lagförda.

Vidare har komitén i § 88 föreslagit bestämmande af bötesansvar för öfverträdelse af hvad i afseende å afverkning och afförsling af virke, som blifvit å kronoskog utsynadt, kan varda i behörig ordning föreskrifvet; och anser Skogsstyrelsen en sådan ansvarsbestämmelse, hvilken för närvarande saknas, vara erforderlig för att gifva kraft åt de föreskrifter, som i berörda hänseende af jägmästarna meddelas.

Med anledning häraf synes, såsom tillägg till § 35 i Kongl. förordningen den 29 Juni 1866 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket och § 40 i instruktionen för Skogsstyrelsen och skogsstaten den 19 November 1869, böra i nåder stadgas, att utsyningstagare eller köpare, som icke ställer sig till efterrättelse de enligt nämnda §§ af vederbörande skogstjensteman meddelade föreskrifter i afseende å afverkning och afhemtning af skogsalster, som från allmänna skogar utlemnas, skall straffas med böter af 5 R:dr eller mera till och med 100 R:dr.

Rörande kronojägares behörighet att i vissa fall sjelf anställa åtal af åverkansbrott har redan genom Kongl. brevet den 6 December 1872 meddelats stadganden, som öfverensstämma med hvad komitén derom i § 98 föreslagit.

De af komitén i §§ 99, 100, 101 och 103 föreslagna bestämmelser angående beslag och försäljning af åverkadt virke, tillsättande af särskilda kontrollanter för tillvaratagande af sådant virke, samt beslagareprovision öfverensstämma till största delen med hvad derom redan finnes stadgadt dels i Kongl. brevet den 24 September 1867, dels i tvänne särskilda Kongl. bref den 22 November 1867, af hvilka likväl det ena gäller endast för Norrbottens och Vesterbottens län, dels i § 39 af instruktionen för

Skogsstyrelsen och skogsstaten den 19 November 1869, och dels i Kongl. brefve^t den 6 December 1872.

Då emellertid de sålunda på flera ställen spridda föreskrifterna nu synas böra sammanföras till en enda författning angående förfarandet med virke, som finnes vara å kronans skogar åverkadt, så och ehuru jag anser komiténs förslag med hvad Skogsstyrelsen i anledning deraf anfört i allmänhet vara af beskaffenhet att dervid kunna läggas till grund, det likväl i ett ämne, som är af så stor vikt för ordnandet af den norrländska skogsvården och hvari så mycket afseende måste fästas vid lokala förhållanden, torde vara lämpligt att, innan nådigt beslut fattas, vederbörande länsstyrelser varda hörde, får jag hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla sina Befallningshafvande i Kopparbergs och de Norrländska länen att öfver hvad så väl komitén som Skogsstyrelsen i nämnda hänseenden anfört och föreslagit afgifva underdåniga yttranden och dervid tillägga de bestämmelser, som utöfver berörda förslag möjligen kunna finnas vara erforderliga för ett ändamålsenligt anordnande af ifrågavarande ämne.

Beträffande öfriga af komitén i 14 kap. föreslagna stadganden, hvilka dels redan äro af mig omförmälda eller afse betryggande af sådana föreskrifters efterlevande, hvilka jag här förut i underdånighet afstyrkt, dels endast utgöra upprepanden af särskilda §§ i Strafflagen och dels sammanhånga med den af komitén väckta frågan om förbud mot undermåligt virkes försågning och afskeppning, hvilken fråga kommer att särskildt anmälas till nådig pröfning, torde jag icke nu behöfva vidare mig yttra.

Uti 15 kap., innefattande särskilda bestämmelser rörande de till skogsstaten hörande tjenstemän och betjente inom de Norrländska länen, har komitén i § 108 föreslagit den bestämmelsen, att jägmästaren skall låta sig angeläget vara att, i den mån öfriga tjensteåligganden det medgifva, tillhandagå befolkningen inom revieret med råd och upplysningar i afseende å en ändamålsenlig skogsskötsel; men då jag icke kan antaga annat, än att jägmästarna gerna åtaga sig de uppdrag för enskilda skogs-egares räkning, som kunna dem erbjudas, så vida de för deråt offrad tid och möda erhålla skälig, för dem i allmänhet väl behöflig godtgörelse, så synes mig en sådan bestämmelse icke vara af något behof påkallad.

Då vidare Eders Kongl. Maj:t helt nyligen till pröfning förehaft frågan om ordnande af skogsstatens aflöningsförhållanden och derom till Riksdagen gjort nådig framställning, som är på dess beslut beroende, så torde hvad komitén rörande detta ämne i §§ 109—111 anfört nu kunna af mig förbigås.

Den af komitén i § 112 föreslagna bestämmelsen, att de till skogsstaten hörande personer skola vara skyldige att vara bosatte å ställe, som Skogsstyrelsen finner vara för det allmänna lämpligast, kan jag lika med hemälda styrelse icke tillstyrka.

Då redan nu är i instruktionen föreskrifvet att de, om ej särskild dispens medgifves, skola bo inom sina tjenstgöringsområden, så synes, med hänsyn till svårigheten att i de nordliga revieren erhålla passande bostad, detta vara allt som i förevarande hänseende skäligen kan föreskrifvas.

Icke allenast för kronan utan äfven för hvarje annan skogsegare, som vill å sin skog införa ordnad hushållning, är det af synnerlig vikt att de mulbetes- och dylika rättigheter å skogar, som kunna tillkomma andra hemman eller lägenheter, må varda utbrutna. Nu gällande 1866 års skiftesstadga angifver väl i § 76 de grunder, hvarefter en dylik utbrytning skall ske i sammanhang med laga skifte af den mark, hvarå servituten ligger, men lemnar deremot egaren af samma mark intet vitsord att påfordra en sådan utbrytning, om marken redan undergått laga skifte. Med anledning häraf har nu komitén föreslagit den bestämmelsen, att, der hemman eller lägenhet har rätt till skogsfång, mulbete, torftägt eller dylikt å annans skog, och egaren af skogen vill sådan last från sig lösa, denne må ega vitsord att äska utbrytning deraf efter de i skiftesstadgan lagda grunder utan sammanhang med laga skifte och utan hinder deraf, att sådant skifte å hans egor förut fastställt blifvit.

Detta förslag, som af Skogsstyrelsen förordas, öfverensstämmer nästan ordagrant med ett, som redan vid 1862—1863 årens riksdag blef af Rikets Ständer i underdånighet anmaldt och jemväl af Landtmäteri-styrelsen uti deröfver afgifvet utlåtande tillstyrktes. Men då Högsta Domstolen, hvars yttrande likaledes infordrades, enhälligt afstyrkte förslaget antagande, fans detsamma icke kunna vinna nådigt bifall. De skäl, hvarpå Högsta Domstolens fleste ledamöter grundade sitt afstyrkande, voro, enligt Domstolens protokoll för den 11 Mars 1867: att, ehuru jordegare, å hvars mark annan by eller hemman egde rätt till mulbete, skogsfång eller dylikt, onekligen tillskyndades många olägenheter och i flera hänseenden hindrades att vidtaga åtgärder, som för markens ändamålsenliga begagnande erfordrades, finge dock icke i fråga om utbrytning af en sådan servitut förbises egarens af servituten rättighet att påfordra, det utbrytningen skedde på sådant sätt, att han derigenom ej lede något men, utan för den förmån, han afstode, åtnjöte fullt vederlag. Ett fullgodt vederlag syntes dock icke egaren af servituten kunna erhålla, utan att hela hans rätt blefvo i ett sammanhang utbruten, så att han på en gång undfinge den ersättning i mark, som honom tillkomme. Ett motsatt förfarande eller att, på sätt Rikets Ständers förslag syntes åsyfta, lemna hvarje delegare i skogsmark, som vore med servitut besvärad, rättighet att påkalla särskild utbrytning af den bråddel af servituten, som på hans lott i skogsmarken belöpte, skulle för egaren af servituten medföra lidande och slutligen i väsendtlig mån tilliutetgöra värdet af de förmåner, han af servituten

haft att påräkna. Vore nu ett enstaka hemman, som befunne sig i en egares hand, belastadt med en servitut af ifrågavarande beskaffenhet, mötte enligt gällande skiftesstadga ej något hinder för jordegaren att få servituten särskildt utbruten. Låge deremot servituten å mark, som varit eller vore samfällig för flera egare, kunde en utbrytning af servituten icke lämpligen ega rum utan i sammanhang med laga skifte. Redan i skiftesstadgan den 4 Maj 1827 meddelades föreskrift derom, att vid laga skifte å egor till by eller hemman, å hvars skog annan by eller hemman hade rätt till mulbete eller skogsfång, denna rätt skulle efter bestämda grunder utbrytas. Det torde således kunna antagas att åtminstone i de flesta fall, der laga skifte öfvergått skogsmark, som varit af dylik servitut besvärad, marken genom skiftet blifvit från samma servitut befriad. Skulle likväl vid laga skifte eller enskifte servituten vara bibehållen, oaktadt skogsmarken blifvit emellan jordegarne uti särskilda lotter fördelad, torde någon utbrytning af servituten icke kunna verkställas utan rubbning af skiftesförrättningen i dess helhet. Att rubba enskifte eller laga skifte, som fastställt blifvit, borde dock i möjligaste måtto undvikas, och rättighet dertill syntes icke i något fall böra utsträckas längre än skiftesstadgan den 9 November 1866 i 3 § bestämde. Hade åter skogsmark genom storskifte blifvit delad med bibehållande af den å marken liggande servitut, skulle en utbrytning deraf föranleda sådana förändringar i de gamla skifteslotterna, att nytt laga skifte å skogsmarken blefve oundgängligen nödigt. Hvilade deremot servituten å samfällig mark som delegarne gemensamt brukade och nyttjade, så kunde väl utbrytning utan laga skifte delegarne emellan ega rum, men då denna utbrytning icke kunde utan mätning och gradering af marken ske samt det egentliga ändamålet med utbrytningen ingalunda vore vunnet, innan hvarje delegare i marken fått sin lott från de andras afskild, torde det vara mindre lämpligt att lemna en enskild delegare vitsord att påfordra en sådan, för öfriga delegarne både kostsam och föga gagnande förrättning.

På grund af dessa skäl finner jag mig nödsakad afstå från att förorda antagandet af komiténs ifrågavarande förslag.

Hvad angår komiténs derefter framställda förslag dels om förbehåll vid afvittring af rätt för kronan till flottning i alla vattendrag, der flottled vore eller blefve upprensad, och om undantagande af mark till upplagsplats för virke från kronans skogar och till nödiga utfartsvägar derifrån ned till vattendragen, dels om bildande af ett nytt revier inom första inspektions-distriktet, eller, såsom det numera kallas, Norrbottens distrikt, så har det förstnämnda förslaget redan blifvit iakttaget i § 7 af den för lappmarkerna den 30 Maj nästlidna år utfärdade afvittringsstadga, dervid förbehållet om flottningsrätt utsträckts jemväl till andra virkesegare än kronan, samt det senare förslaget också redan vunnit tillämpning genom inrättande år 1872 af Tärendö revier.

Beträffande vidare komiténs förslag om anvisande af medel till arvoden åt extra kronojägare och till anskaffande af bostäder åt kronojägare, så torde några sär-

skilda åtgärder i anledning deraf nu icke böra vidtagas, utan de utgifter, som i berörda hänseenden finnas vara erforderliga eller med fördel kunna ega rum, fortfarande såsom hittills få bestridas af reservationsanslaget för skogsväsendet i allmänhet.

Slutligen har komitén föreslagit, att populära, med afseende å Norrlands egenomliga förhållanden affattade läroböcker i skogshushållning och skogsodling med hvad dertill hörer, såsom om skogselds släckning o. s. v., måtte på statens bekostnad utgifvas och afgiftsfritt utdelas bland allmogen samt en belöning utfästas för den, som för omförmälda ändamål författade det bästa arbetet.

Då jag lika med Skogsstyrelsen finner detta förslag förtjent af uppmärksamhet, anser jag mig, i anledning deraf, böra tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t täcktes utsätta tvänne pris för författande af de två bästa dylika folkskrifter, det ena å 500 och det andra å 300 R:dr, samt anbefalla Skogsstyrelsen att låta i allmänna tidningarne införa en inbjudning till täflan om dessa pris, med utsättande dervid af de närmare bestämmelser i afseende å täflingsskrifternas beskaffenhet, tiden för deras afgifvande och sättet för deras pröfning och bedömande, som styrelsen kan finna erforderliga och ändamålsenliga.

Sammanfattas nu de åtgärder, jag funnit mig i förevarande ämne böra i underdånighet tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att omedelbart vidtaga, så bestå de

dels i aflåtande af nådig Proposition till Riksdagen om beredande af medel till fortskyndande af ordnad hushållnings införande på de ecklesiastika och militära boställenas skogar, om meddelande af nya bestämmelser i afseende på förvaltningen af utbrutna, med skogsränta belagda stockfångstskogar och om antagande af en författning angående skyldighet för enskilda skogsegare att efter afverkning sörja för skogs återväxt;

dels i infordrande af underdåniga utlåtanden, från Kammar-kollegium rörande en af mig föreslagen ändring i 8 § af Kongl. förordningen om hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864, från Skogsstyrelsen i fråga om ställande under skogsstatens förvaltning af skogar, som tillhöra allmänna inrättningsars hemman, samt från länsstyrelserna i Kopparbergs och de Norrländska länen angående de af komitén och Skogsstyrelsen föreslagna bestämmelser i afseende på behandlingen af i beslag taget åverkadt virke;

dels i meddelande af befallning till nyssnämnda länsstyrelser om vederlörande åklagares erinrande att tillse det de, som göra sig skyldiga till delaktighet i skogsåverkans brott, varda derför behörigen lagförda; samt

dels i utsättande af premier för författande af lämpliga folkskrifter rörande skogshushållningen med särskildt afseende på de norrländska förhållandena.

Hvad åter angår ej mindre de af mig förordade ändringar i Kongl. förordningarne den 21 December 1865 om kronoparkers bildande samt om utsyning och försäljning af skogsalster från kronans skogar i Kopparbergs och de Norrländska länen, äfvensom i Kongl. brefven den 11 Maj 1866 och den 13 Juni 1867 angående arvode till utsyningsförrättare, än ock det föreslagna förbudet mot ljungränning och stadgandet af böter för den, som i afseende på afverkning eller afhemtning af skogsalster från allmänna skogar icke ställer sig vederbörande jägmästares föreskrifter till efterrättelse, så tillåter jag mig fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet dels derpå, att utlåtanden från vederbörande myndigheter ännu afvaktas rörande de väckta frågorna om förbud mot afskeppning och försågning af virke under vissa dimensioner, om skatte- och frälsehemmans skogars i Norrbottens län ställande under skogsstatspersonalens uppsigt och kontroll samt om afskaffande af afgift för utsyningar, dels ock derpå att, då vid innevarande riksdag många motioner blifvit väckta rörande samma frågor eller andra, som beröra de ofvannämnda författningarne, det icke är oantagligt, att en underdånig skrifvelse i dessa ämnen kan vara att från Riksdagen emotse; och då både denna skrifvelse, derest en sådan inkommer, och de nämnda utlåtandena otvifvelaktigt kunna innehålla skäl och upplysningar, som möjligen finnas böra föranleda till jemkningar eller tillägg uti ifrågavarande, af mig föreslagna författningsändringar eller nya stadganden samt det vid sådant förhållande synes mig icke vara lämpligt, att dessa förslag nu af Eders Kongl. Maj:t upptagas till nådigt afgörande, så tillstyrker jag att med pröfningen af berörda förslag får anstå till riksdagens slut, men att ett utdrag af detta protokoll, som fullständigt upptager hvad i ämnet förekommit, må såsom bilaga åtfölja den nådiga Proposition, som enligt min underdåniga hemställan skulle till Riksdagen aflätas, på det att Riksdagen må komma i tillfälle att i anledning af de gjorda förslagen framställa de erinringar, hvartill omständigheterna kunna finnas föranleda.

Uti hvad Departements-chefen sålunda hemställt och tillstyrkt instämde Stats-Rådets öfriga ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen dertill i alla delar lemna nådigt bifall.

Ex protocollo
Axel Ädelgren.

*Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 20 Mars 1874.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*;
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*;
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer* och
Weidenhielm.

Härefter uppläste Departementschefen Statsrådet *Wærn* till justering ett i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, den 30 sistlidne Januari fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående åtskilliga skogsväsendet rörande frågor.

Uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt; och skulle i enlighet med samma förslag nådig proposition till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo

Arcl. Adelsgren.